Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

# Her er Amerika

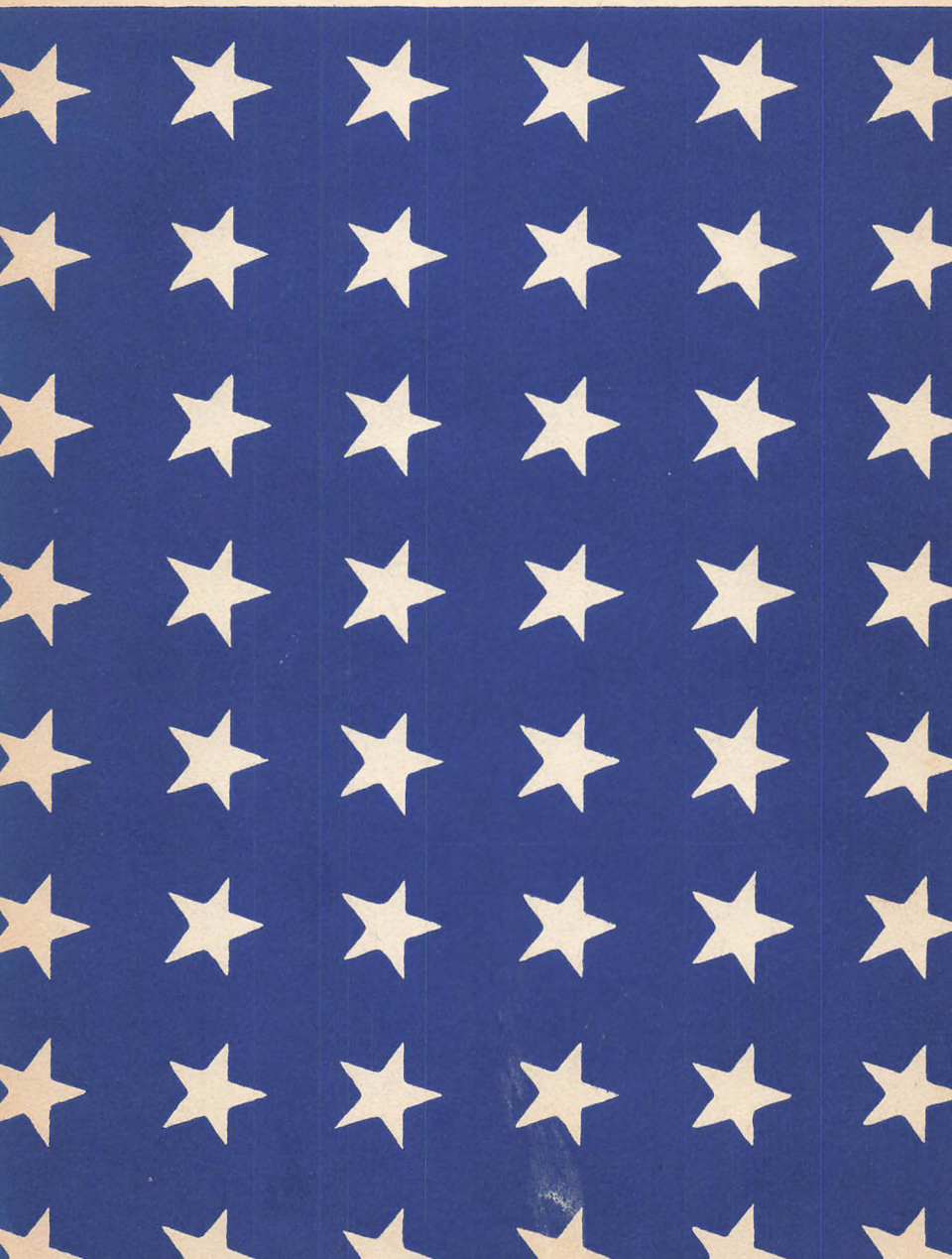

# HER ER AMERIKA

Artikler om amerikanske Samfundsforhold, forfattet i De forenede Stater paa Opfordring af Svensk Radiotjänst

DET DANSKE FORLAG · KØBENHAVN 1945

Oversat efter Meet America. A Radio Course
af Ellen Bruun.
Versene oversat af A. Veng Christensen.

1945
DET DANSKE FORLAG . VESTRE BOULEVARD 47 KØBENHAVN V.
PEDERSEN & LEFEVRE KØBENHAVN V

*FREDEN er kommet og dermed Muligheden for at genoptage og uddybe det kulturelle Samarbejde mellem Nationerne. Ethvert Forsøg, der gøres paa at udvide Kendskabet til og øge Forstaaelsen af andre Landes Tankesæt, er et Skridt i den rigtige Retning.*

*Derfor kan vi Amerikanere kun være interesserede i, at disse populære Artikler om Amerika og amerikanske Samfundsforhold bliver kendt af saa mange Danskere som muligt.*



UNITED STATES INFORMATION SERVICE
American Legation
København, September 1945.

# BEKENDTSKABET INDLEDES

*Her er Amerikas forenede Stater.*



GOD DAG! Maa jeg faa Lov til at præsentere Amerikas forenede Stater for Dem?

Den første Gang, man træffer en Mand, faar man ikke ret meget at vide om ham, men man faar et almindeligt Indtryk. Hvis jeg lige har truffet John Smith, ved jeg, hvordan han ser ud. Jeg ved nogenlunde, hvor gammel han er, og hvor høj han er. Det er muligt, at jeg kan gætte mig til hans Levevej, for en Mands Arbejde sætter sit Præg paa ham. Naturligvis danner jeg mig en Mening om John Smith, om hvad han er for en Fyr, og om jeg vil komme til at synes om ham.

Derfor vil jeg nu forsøge at give Dem saadan et Førsteindtryk af Amerika. Maaske er jeg selv for nær paa Billedet, det er nemlig et gammelt, kendt Ansigt, som jeg vil vise Dem, og som jeg egentlig finder betagende.

Maaske har De allerede et Indtryk af Amerika, fra hvad De har læst, eller fra Slægt og Venner, som er taget herover. Det er længe siden, Skandinaverne kom, næsten tusind Aar. Vikingeskibene pløjede vore Bølger, og Leif Eriksøn er maaske den første hvide Mand, hvis Øje har set disse skovklædte Kyster. Et Sted paa Ny Englands Kyst fandt han en Plet, som han kaldte Vinland.

Sagnet fortæller, at han bragte to unge fangne Skotter med sig. Herom har en engelsk Forfatter, Neville Shute, skrevet en smuk Fortælling, som han kalder »Et Fangenskab i gamle Dage«. I Fortællingen er de to unge Fanger de Løbere, som Leif Eriksøn udsender for at udforske Landet for ham. Hvad mon de har set? Urskoven — høje Naaletræer, Fyr og Gran, som ingen Skovhuggers Økse havde rørt. De har set krystalklare Strømme, hvor Fiskene sprang i Solen. De har fundet Enge med højt Græs. De har sikkert hørt Fuglesang. I Fortællingen siger de, at dette Land er det skønneste, de har set.

Dengang maa Tiden have staaet stille her i Landet. Aarhundrede efter Aarhundrede skete der intet af det, som vi kalder, at der sker noget. Ganske vist havde Isbræerne skudt sig ud over Landet og uddybet Dalene. Vulkaner havde været i Virksomhed og var kølnet igen. Aarstidernes regelmæssige Gang fik Bladene til at folde sig ud om Foraaret og Dyrene til at søge til Smaasøerne for at drikke. Kaliforniens mægtige Rødtræer, maaske Jordens ældste og største Træer, begyndte deres langsomme og sindige Vækst. Indianerne kom og færdedes paa Jordens Overflade, men de ændrede kun lidet ved dens Ansigt.

Det er et gammelt Land, men en ny og ung Nation. Aar 1607 grundlagdes den første engelske Koloni i Jamestown, i det, der nu hedder Virginia. Aar 1620 gik de første Pilgrimme i Land ved Plymouth Klippen, i det, der nu er Massachusetts. Hollænderne kom til Ny York, Franskmændene slog sig ned langs St. Lawrence Floden og Spanierne i Florida, hvor en af dem, Ponce de Leon, troede, at han havde opdaget Foryngelsens Kilde, en undergørende Kilde udenfor den nuværende By St. Augustine.

Saaledes kom allerede for længe siden Mænd fra mange Folkeslag for at finde, hvad de søgte: Guld og Eventyr, Frihed og Foryngelsens Kilde.

Guldet og Eventyret fandt de. De skabte, grundfæstede og kæmpede for den Frihed, de tørstede efter; men Foryngelsen, Ungdommen, maatte de selv medbringe. Landet var gammelt, og kun de unge var stærke nok til at beherske det. De bekæmpede Indianerne, ryddede Markerne og trængte Aar for Aar langsomt Vildnisset tilbage. Det smalle Bælte af Kolonier langs Kysterne var grundfæstet, men de unge drog videre mod Vest. De drog forbi Bjergene og satte over den brede Mississippiflod, de stormede mod Klippebjergenes mægtige Fæstning, de omkom af Sult og Tørst i Ørkenen, og deres Knogler blev liggende langs de banede Spor.



Trefoldighedskirken i Wilmington, Delaware. Opført af Svenskere 1638.

For mindre end hundrede Aar siden strakte det lange Tog af Udvandrerkaravaner sig over Missisippidalen, Klippebjergene ud til Stillehavet. Det var Udvandrere fra de faste Bopladser, der gjorde Fremstød mod nyt Land og nye Fremtidsmuligheder. Kvinderne sad i overdækkede Vogne, »Prærieskuder«, og kørte Forspandet, med et Spædbarn og et Gevær i Favnen, mens deres Mænd drev Kvæget frem mod den synkende Sol. Nulevende Bedstemødre kan fortælle om, hvordan de boede i Jordhytter lige ved Grænsen. De hvide, overdækkede Vogne vedblev at rulle frem og skød Grænsen foran sig, indtil de skød den ud til den gyldne Port ved San Francisco. De havde skudt den fr n fra en smal Strimmel ved Atlanterhavskysten til de vældede n ned i Stillehavet.

Naar Sandheden skal frem, sørger en hel Del Amerikanere over, at den sidste Grænse forsvandt. De faar Hjemve og bliver sentimentale ved Tanken derom. De siger, at vi har alle et Grænsefolks Dyder og Fejl, og de er ikke sikre paa, hvordan vi vil arte os ved at bo i de store Byer, som voksede frem, mens vi endnu havde Blikket fæstet mod den vigende Grænse.



Passagerflyvemaskinen er startklar.

Andre Amerikanere siger imidlertid, at der altid vil være Grænser nok at erobre, aandelige og sociale, om end ikke bogstavelige Grænser.

Som jeg før sagde, er vi en ung Nation, naar man tager andre Nationers Alder i Betragtning. De tretten oprindelige Kolonier erklærede deres Uafhængighed i 1776, men det varede mange Aar, før der kom otteogfyrre Stjerner i Flaget, een for hver af de otteogfyrre Stater. Nogle af Staterne erhvervedes ved Køb, andre ved Kamp. Alle blev de vundet ved Slid og Strid.

Alle Jordens Folkeslag har haft Del i at skabe disse otteogfyrre Stater, . anske, Svenske og Nordmænd; Hollændere, Belgiere, Franskm nd og Spaniere; Tyskere, Østrigere og Polakker; Italienere, Russere, Slaver, Tyrker og Armeniere; Kinesere, Japanere og Filipinere; Englændere, Skotter og Irer. Fra Afrika kom Negrene, Udvandrere mod deres Vilje, og ved deres Arbejde fik ogsaa de Del i Nationens Skabelse.

Man maa indrømme, naar man tænker sig om, at her er noget at lægge Mærke til. Ved Hjælp af de enestaaende Muligheder, det ny Land aabnede Adgang til, har et stort Antal almindelige,

ordentlige Mennesker kunnet indrette sig paa at leve sammen med rimelig Hensyntagen til hinandens Sæder og Skikke. Det var ikke et enkelt Folk, der evnede dette, mange Folkeslag var fælles derom. Amerikanerne lærte at leve sammen i Fred og nogenlunde Samdrægtighed, at arbejde i Fællesskab og at kæmpe Side om Side.

Amerika blev ikke skabt uden Møje, Kamp og Blodsudgydelse. Der maatte en Krig til mellem Nord- og Sydstaterne for at samle Landet og i Sandhed skabe »én Nation — udelelig«, som Abraham Lincoln sagde, at den skulde være.

Amerikanerne, som jeg kender dem, er jævne, venlige Mennesker. De ønsker at faa Lov til at passe sig selv. Man kan bedrage, lokke, snyde og forvirre dem, men det er temmelig umuligt at kommandere med dem. De vil have Lov til at passe deres egne Sager. De forlanger, at man ikke træder dem over Tæerne. Det er dem, som vor store Digter, Walt Whitmann, beskriver som

*De, der gaar, som de selv vil, og rankt træder med*
*frie og faste Skridt og som fører an;*
*de, hvis Kækhed ej kues; de, hvis karske og*
*stærke Krop er uden Plet;*
*de, der med Sindsro ser Guvernører og Præsidenter*
*op i Ansigtet med et: Hvem er I?*
*De, der er fyldt med jordisk Ild, ligetil, simpel,*
*der aldrig bli'r tam.*

Som jeg sagde før, Amerikanerne vil have Lov at passe deres egne Sager. De vil gerne arbejde strengt og have Held med sig og give deres Børn en bedre Tilværelse end den, de selv fik. De vil helst komme godt ud af det med andre Mennesker, baade i og uden for Amerika, fordi de finder det ret og rimeligt, at man enes med sine Medmennesker.

Den gavmilde Natur gjorde det muligt for Amerikanerne at faa denne Indstilling. Landet var stort. Der var rigeligt Albuerum. Som George Washington sagde i sin Jomfrutale som Amerikas første Præsident, havde Landet »Plads nok til vore Efterkommere i tusinde Led«. Ogsaa paa anden Maade var det et signet Land. Det var rigt paa Arbejde — Jord at opdyrke, Tømmer at fælde, Mineraler og Metaller at bryde, Kræfter at tøjle. »Den vekslende frodige Jord«, kaldte Walt Whitman det.

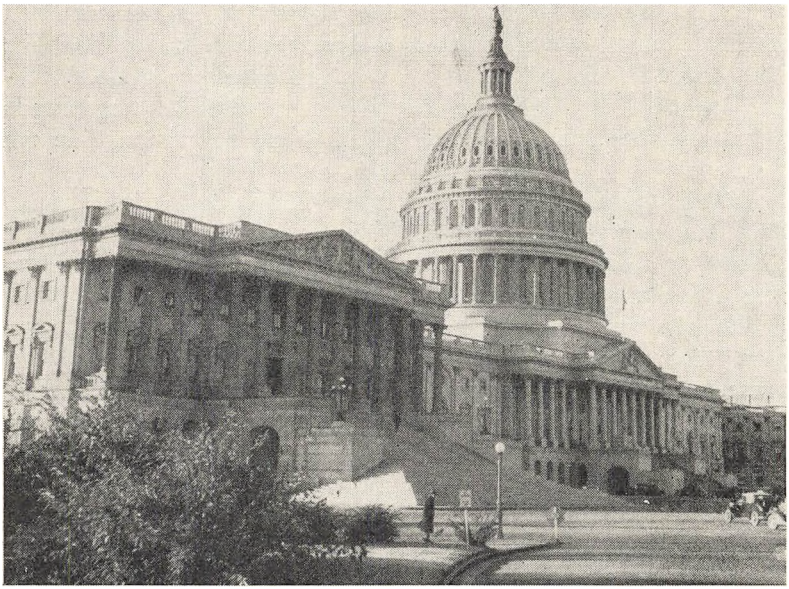

Kapitoleum, Kongressens Bygning i Washington.

*Mit eget Manhattan med Taarne, og sit blinkende travle Tidevand, og sine Skibe;*
*den vekslende, frodige Jord, baade Syd og Nord,*
*badet i Lys, Ohio's Strand, og den blanke Missouri,*
*og altid en endeløs Prærie, hvor der gror Græs og Majs.*

Selve Landet med Plads og med Arbejde nok har gjort Amerika til, hvad det er.

Og Menneskene, som kom herover, var med til at skabe det. De kom, fordi de gerne vilde komme. De kom, fyldt af store Forhaabninger. De blev og arbejdede, fordi de havde en fast Tro. Sønner og Døtre af alle Folkeslag kom herover, gjorde Amerika til, hvad det er.

De medførte Værktøj til at opbygge en Civilisation, Love for ordnede Samfund; Videnskaber, mange Folkeslags Kultur og alt, hvad Verdens store Aander havde drømt og tænkt. De medbragte ogsaa alle menneskelige Laster og alle menneskelige Fejl, altsammen gik i Smeltediglen, og deraf opstod Amerika. Store Mænd opstod i Landet. De fremsatte de Tanker, som Mænd i andre



Det hvide Hus, hvor Præsidenten residerer.

Lande og til andre Tider i Medfølelse med og Forstaaelse af Menneskeslægten havde udtænkt. Senere vil jeg gerne omtale nogle af disse Folkeførere og de af deres Udtalelser, der har bidraget til Amerikas Skabelse. For ogsaa Ord har hjulpet med til at skabe Amerika.

Jeg vil blot lige citere en Passus, som blev skrevet paa et yderst kritisk Tidspunkt af vor Historie, da tretten smaa Kolonier udfordrede deres mægtige Fædreland. Staternes Kongres nedsatte i 1776 et Udvalg til at forfatte en Uafhængighedserklæring. Thomas Jefferson skrev et Udkast til denne Erklæring og fremsatte en Definition af de væsentlige Menneskerettigheder, som Amerika vilde hævde. Han skrev saaledes:

> »Vi anser følgende Sandheder selvindlysende, at alle Mennesker fra Fødslen er lige, at de af Skaberen er blevet udrustet med visse umistelige Rettigheder, deriblandt Liv, Frihed og Ret til at blive lykkelige.«

Denne Passus i Uafhængighedserklæringen bidrog til Amerikas Skabelse. Den har været med til at forme Folket, at gøre det til, hvad det er. Den forklarer dets særlige Interesse for andre Folk med samme Synspunkter og dets Tro paa Betydningen af Fællesskabet mellem Mennesker her paa Jorden.

# BYEN NY YORK

## *Porten til Amerika.*

MAN kan sige, næsten hvad det skal være om Byen Ny York, og næsten alt muligt kan passe. Novellisten, O. Henry, syntes, at disse Tillægsord beskrev hans elskede By — »vidunderlig, grusom, fortryllende, forvirrende, skæbnesvanger, stor«.

Lad os se, om O. Henrys Ord passer paa Ny York. Lad os prøve at begynde bagfra.

»Stor?« Ingen kan benægte Ny Yorks Størrelse. I en By, der spænder over 537 Kvadratkilometer, bor syv og en halv Million Mennesker. I fem Kommuner og paa de mange Øer, den bestaar af, er saa godt som alle Jordens Nationer og Folkeslag repræsenteret. Ny York er ikke Hovedstaden i De forenede Stater — Nationalregeringen har Sæde i Byen Washington. Ny York er imidlertid et aandeligt Kulturcentrum, der beboes af utallige Videnskabsmænd, Kunstnere, Komponister og Forfattere, som her har udmærket Adgang til at arbejde videre og følge med. Ny York er Modecentrum for hele Landet og haaber at blive det for hele Verden. Ny York er Hovedstad for Finansverdenen. Her ligger Wall Street, Huset Morgan og Fondsbørsen. Ny York er ogsaa en af Verdens største Havnebyer, med en pragtfuld, naturlig Havn og store Floder. Den er en af Verdens største Administrationsenheder. Den har 7000 Brandmænd, 18,000 Politibetjente og 38,000 Lærere i Folkeskolen.

Jeg tror ikke, vi kan finde noget at udsætte paa Betegnelsen »stor« om Ny York; men »skæbnesvanger?« Her er det Digteren, der personificerer sin By. Han tænker paa de Vanskeligheder, den Kamp og Sorg, der er at slaas med et Sted, hvor Ærgerrigheden naar svimlende Højder, hvor Heldet kan være saa overvældende, Vanheldet saa tragisk.

»Forvirrende?« Det Ord kan passe paa Ny Yorks underjordiske Jernbaner, som er de vanskeligste i Verden at finde rundt i, eller det passer paa de eventyrlige Modsætninger i et Boligkvarter, hvor Rigdom og den yderste Nød ofte bor Side om Side.

»Fortryllende?« Det maa netop være det rette Ord til Byens berømte Silhouet.

»Grusom?« Ja, en Art Grusomhed er uundgaaelig i en By

med saa mange Mennesker — man farer forbi, lægger ikke Mærke til noget — men der findes ogsaa en egen Form for Tolerance, en Fordragelighed, som Danskerne vilde kalde Frihed for Loke saavel som for Thor.

Endelig staar tilbage »vidunderlig«. Ja, vidunderlig ved sin Kraft, sin brogede Mangfoldighed, sine materielle Rigdomme og sine aandelige Skatte.

Som O. Henry sagde, »Ny York er en vidunderlig, grusom, fortryllende, forvirrende, skæbnesvanger og stor By.«

Ny York er naturligvis kun et Barn i Sammenligning med andre af Verdens Storstæder. København og andre Byer i Europa har mange Hundrede Aar paa Bagen, mens Ny York kun har eksisteret i godt tre Hundrede Aar. Den første Europæer, der i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede opdagede det Sted, hvor Ny York nu ligger, var en florentinsk Sømand i den franske Konges Tjeneste. To og tredive Aar efter at Columbus havde opdaget Amerika, ankrede Florentineren op i, hvad vi nu kalder den nedre Bugt, saa lidt paa Indianerne og stak til Søs, saasnart Vinden vendte sig. Derefter kom en Portugiser, som sejlede for Karl V af Spanien, derpaa en Englænder, Thomas Hood, og endelig den mest navnkundige blandt de første der kom, Henry Hudson. Allerede fra første Færd fik altsaa Ny York det internationale Præg, som den stadig har beholdt.

I September Maaned 1609 fik Hudson Manhattan i Sigte. Han befandt sig om Bord paa Skibet »Halvmaanen«, som tilhørte Det hollandsk-ostindiske Kompagni. Han saa den majestætiske Flod, der skulde komme til at bære hans Navn, og paa Søkortet kaldte han den for »den store Flod fra Bjergene«. Han saa Havnen og skrev, at den var »velegnet til Skibsfart«. Han saa Landet og skrev, at det var »det bedste og mest frugtbare, jeg nogensinde har sat min Fod paa«.

Bebyggelsen af Ny York begyndte Aar 1613 med Bjælkehytter, som blev opført af Mandskabet fra de hollandske Skibe, som kastede Anker i Havnen for at handle med Indianerne. 1624 kom de første hollandske Kolonister, og de medførte hundrede Stykker Hornkvæg. 1626 var man i Færd med at bygge Fort Amsterdam til at beskytte Kolonisterne, man ryddede Jord, og Guvernør Peter Minuit foretog en af Verdens mest berømte Ejendomshandeler. Han købte Manhattan Øen for for 24 Dollars Glasperler og broget Tøj. Folk, som ikke kan lide Ny York, ynder at sige, at de havde Lyst til at lade Indianerne faa den tilbage igen for 23 Dollars.



Ny Yorks berømte Silhouet.

Manhatten er i Virkeligheden ikke ret stor. Øen er kun et Par og tyve Kilometer lang og smal i Forhold til sin Længde. Efterhaanden som Byen voksede, gav Kolonisterne sig til at ramme Pæle ned i Floderne og fylde op med Jord og Affald for at vinde Land, ligesom deres Forfædre havde gjort hjemme i Holland. Ny York bliver ved at tage Land fra Vandet omkring sig. Derefter gik Byen ned under Jorden, sprængte Klippen i Lag efter Lag og lagde Rør og Ledninger, underjordiske Baner og Fundamenter til de store Bygninger. Til sidst var der ikke andre Steder at gaa hen end op i Luften; derfor begyndte Byen at kræve Plads i Luften og lod Kontor- og Forretningsbygninger strække sig halvtreds, halvfems, ja, hundrede Etager op mod Himlen. Paa denne Maade opbyggedes Ny Yorks Silhout, der ikke ligner noget andet i Verden.

Hvor høje er de højeste Bygninger? I København er Raadhustaarnet lidt over hundrede Meter. Hvis man ser op mod Spiret og tænker sig tre Raadhustaarne over hinanden, vil selv den Højde være betydelig lavere end Empire State-Skyskraberen. Denne



**Ny York ved Nat.**

Bygning er 381 Meter høj og har 102 Etager. Udsigten fra Taget paa en klar Dag er firs til hundrede Kilometer i alle Retninger. Saa er der Radiobygningen, halvfjerds Etager i kraftige, lodrette Linjer, som fylder en med Beundring. I endnu højere Grad end med Skyskraberne tvinges man til at se højere og højere op med Fryd over den stigende Linje, samme hellige Fryd, som man føler ved at lade Øjet følge Hvælvingerne i en gotisk Domkirke.

Den amerikanske Digter, Carl Sandburg, har paa forskellig Vis beskrevet Skyskrabernes Virkning. Han siger:

*Ved Aften lyder der en Solnedgangssonate i de store Byer;*
*der lyder en Marsch af smaa Hære til bortdragende Trommer;*
*Skyskraberne løfter de mægtige Mure som sorte*
*Bastioner mod det luende Vest.*
*Skyskraberne tegner deres lodrette Alfabeter mod Himlen,*
*og Gader møder Stjerner i Sølvlysets Skær.*

I et andet Digt giver Sandburg Udtryk for en Bøn, som Staalet, der skal bruges i disse Bygninger, opsender.




Gadeliv i Ny York.

*Læg mig paa en Ambolt, aa Gud!*
*Lad Ham'ren smede mig til et Staalspiger.*
*Driv mig ind i Jerndragerne, som holder Skyskraberne sammen,*
*tag rødglødende Nagler og nit mig ind i de midterste Drager,*
*lad mig være den store Nagle, der løfter en Skyskraber*
*gennem blaa Nætter mod hvide Stjerner.*

Nu kunde jeg have Lyst til at beskrive en helt anden Slags Bygning. Paa den sydlige Spids af Manhattan Øen ligger Batte-



Storbyens Trafik.

riet, hvor Fort Amsterdam blev bygget, og hvor de første Nybyggere ryddede Jord. Her opførte man i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede en lav, bred Bygning, som først blev brugt til Fort, derefter til Opera og sidst til Akvarium. Her fejrede den berømte svenske Sangerinde Jenny Lind store Triumfer i Aaret 1850, da hun tog Ny York med Storm. Før den Tid havde man budt Lafayette velkommen der. I 1855 blev Stedet Landgangsplads for Indvandrere. I Indvandringens store Dage gik næsten 8 Millioner Europæere i Land her, nogle med mange Ejendele,




Negerkvarteret i Haarlem.

andre uden nogetsomhelst, men alle fyldt af Haab og Forventning. Ny York var Porten til Amerika. Mange af de indvandrede forlod aldrig denne Port, men blev boende og bidrog til at gøre Ny York til den broget-mangfoldige By af i Dag.

Ved Folketællingen i 1930 viste det sig, at der i Ny York var over to Millioner Mennesker, som var født i Udlandet. Man behøver ikke at være Statistiker for at lægge Mærke til Fremmedelementerne. Et Sted hører man tysk, et andet fransk og italiensk, et Sted høres Jiddish, andre Steder Græsk, Syrisk, Skandinavisk, Spansk, Russisk, Polsk eller Kinesisk. Nord for Centralparken ligger det store Negerkvarter, Haarlem, hvor der bor i tusindvis af farvede Mennesker, mange under elendige Boligforhold; men Læger, Sagførere og Lærere blandt Negrene arbejder paa at opbygge bedre Livsmuligheder for deres Folk. Fra Haarlem kommer de store Swingkomponister og Musikere. Negermusikken er en højt værdsat Faktor i Ny Yorks Liv.

Vi har anvendt mange Tillægsord paa at beskrive Ny York. Lad os nu prøve med nogle Navneord. Det første bliver Chancen. Det er den, der maa have givet Byen Betydning for Indvandrerne. Det er Chancen, der betyder noget for Amerikas ærgerrige Ungdom i Dag.

Rigdom, Berømmelse, Fremgang, Frihed. Det er de Navneord, som hører Ny York til. Mange af de unge fra Smaastæderne vil blive bitterlig skuffet. Saadan gik det ogsaa mange af de indvandrede, men mange vil opnaa Resultater, der overstiger deres dristigste Forhaabninger. Alt er muligt. Den fattige Indvandrer kan blive Pengefyrste, den teatertossede unge Pige fra en lille By i Texas kan blive Stjerne paa Broadway. Det er muligt, hvis de slider og strider tilstrækkeligt for det, hvis de vil betale den Pris, det koster, og hvis de er stærke nok til at holde ud. O. Henry siger, at der raser en evig Kamp mellem Tilflytteren og Byen.

Netop fordi alle, der har Mod til at tage Kampen op, kan deltage i Striden, er Ny York vedblevet at være en ganske særlig demokratisk By. Den er altfor stor til, at de forholdsvis faa rige og indflydelsesrige Familier kan komme til at sætte noget Præg paa Befolkningen. Der findes kun faa nedarvede Traditioner. Man beskæftiger sig ikke med Fortiden og tænker ikke meget paa Fremtiden. Interessen samler sig om Dagen i Dag, fordi Øjeblikket er saa krævende og rummer saa store Muligheder.

Hele Dagen og den halve Nat er Ny Yorkerne i Gang. De tager ud — til Manhattan, Brooklyn, Queens Bronx og Staten Island. Gennemsnits-Ny Yorkeren tilbagelægger daglig store Afstande, dels fordi han er nødt til det, og dels fordi det morer ham.

Vi ved, at Ny York er en By, der rummer umaadelige Rigdomme. Usandsynlige Rigdomme i pragtfulde Palæer findes ved Siden af ubeskrivelig Elendighed i Fattigkvartererne. Her findes al tænkelig Luksus, og endogsaa for Fattigfolk findes ualmindelig mange moderne Bekvemmeligheder. Derfor kommer Ny York undertiden til at staa som Materialismens Symbol. Ny York byder dog ogsaa paa andet og mere end materielle Goder. Disse Navneord ligger i Luften: Chance, Demokrati, Tolerance, Ærgerrighed, Frihed. Disse Tillægsord passer paa Ny York: grusom, fortryllende, forvirrende, vidunderlig, stor.

# AMERIKANSK SØNDAG

## *Et Billede af Familielivet.*

SØNDAG er en ganske særlig Dag i Amerika. Det er Familiens Dag. Bedsteforældre, Børn og Børnebørn samles om Søndagen. De unge tager hjem til deres Barndomshjem. De spiser Søndagsmiddag eller Aftensmad sammen og sidder og snakker bagefter, om Sally, der skal have Bryllup i næste Maaned, om Stamherrens Mandler, som han maa have ud, og om Fætter Bill, der altid plejer at være saa sjov. Familierne taler sammen, spørger »Kan du huske«, og knytter derved Familiebaandet fastere.

Her i Amerika regner man stadig Familien for Samfundets Grundvold. Udenlandske Gæster gør ofte Bemærkninger om, hvor højt Amerikanerne sætter Familien, samtidig med at de opmuntrer de enkelte Familiemedlemmer til at drage ud over Landet til alle Hjørner og Kanter paa Jagt efter Muligheder. Familien bliver ved at holde sammen, og man tager i den Grad de lange Afstande for givet, at gamle og unge ofte rejser i tusindvis af Kilometer for at besøge deres »Folk«, som de ynder at kalde dem. Og de, som bor i Nærheden af hinanden, gør, hvad de kan for at ses om Søndagen.

Krigen har naturligvis ændret den amerikanske Søndag, som den har ændret næsten alting. Det er ikke mere saa let for Familierne at samles. Busser og Tog er overfyldt, og man henstiller indtrængende til Folk at blive hjemme. Krigsindustrien fortsættes. Maskinerne durer i Fabrikerne, og Hjulene bliver ved at gaa rundt. Folk er oppe Søndag Morgen før det bliver lyst for at gaa paa Arbejde paa det tidlige Hold.

Familier bliver splittet, og Livet er blevet besværligere. Mænd og Fædre er paa den anden Side af Kloden, og Kvinderne sidder alene hjemme med Smaabørnene. Folk bliver rykket op med Rode, mange bor i Paahængsvogne i Lejre i Udkanten af de Byer, hvor Krigsindustriens Fabriker arbejder i Døgndrift.

Søndagen var en dejlig Dag i Amerika, og Amerikanerne ser hen til den Tid, da den bliver det igen. Der findes en Sang, som hedder »Søndag i Parken«, og som udtrykker noget af denne Søndagsfornemmelse, hvor Arbejderen sammen med Kone og

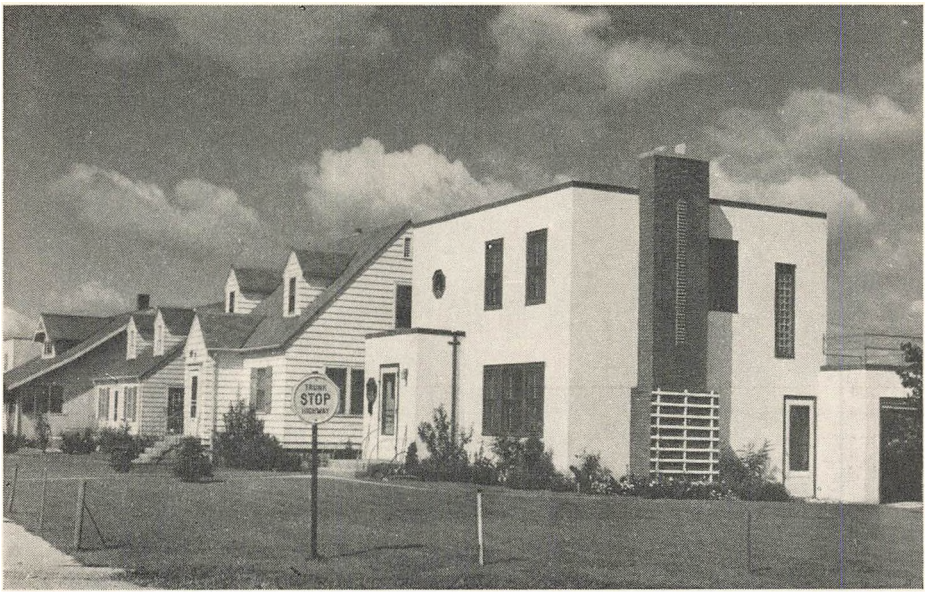


Boligkvarter med Enfamiliehuse.

Børn gaar i Parken, hvor de kan sidde i Græsset og trække frisk Luft.

Søndag var Fridagen, hvor kun faa gik paa Arbejde, og man kunde gøre og lade, som man vilde, hygge sig hjemme eller tage ud at more sig. Bymenneskene tog paa Landet og jublede over de første grønne Skud om Foraaret eller Egens og Ahornens klare gule og røde Farver om Efteraaret. Landboerne tog til Byen for at gaa paa Gaderne, nyde en Forfriskning og gaa i de flotte Biografer.

Det var ogsaa den Dag, der bedst egnede sig til Udflugter. Madkurven blev pakket, Thermosflasken fyldt. Vandrere med Rygsæk paa tog paa Bjergture, de unge tændte Baal og kogte Pølser, de lidt ældre stegte Bøf over en Ild af Æbletræ. Det var Ugens store Sportsdag med Glimt af Svømmere i Udspring, med Surf-riding eller Solbad paa Stranden. En Dag, hvor man plukkede vilde Blomster i den foraarsfriske Skov, eller hvor man med Ski og Sweater tog en lang Jernbanetur op til Bjergene mod Nord, hvor Sneen ligger højt paa Skraaningerne.

Om Søndagen kunde man gøre og lade, som man vilde. Tempoet var sindigere end paa de øvrige Dage i Ugen. Far stod



Søndag i Parken.

først op og gav sig god Tid til Søndagsbladene. En Gang imellem lavede han Morgenmaden, for at Mor kunde sove længe. I Reglen var der lidt godt Søndag Morgen, et eller andet som Familien holdt særlig meget af. Der var Tid til en ekstra Kop Kaffe, noget som Amerikanerne sætter næsten lige saa stor Pris paa som Danskerne. Børnene kunde komme til at lege med Far og fortælle ham, hvordan det var gaaet i Skolen i Ugens Løb.

Der var nu alligevel ikke saa forfærdelig lang Tid, før Børnene skulde gøre sig færdige til Søndagsskolen, Pigerne i deres pæneste Kjoler og Drengene med omhyggeligt vandkæmmede Hoveder. Saa kørte Far og Mor Bilen frem og fulgte Børnene til Kirke. Bilen blev holdende udenfor Huset, for de fik Brug for den mange Gange i Dagens Løb. Nu maa Børnene gaa eller tage med Bus eller Sporvogn, naar de skal i Søndagsskole. De har naturligvis deres Religionsbøger med og Smaapenge, fem eller ti Cent, til Kollekten i Kirken.

I Søndagsskolen faar amerikanske Børn Hovedparten af deres Religionsundervisning. De fleste Amerikanere synes, at Kirke er



Efter Kirketid.

een Ting og Skole noget andet, derfor undervises der ikke i Religion i Kommuneskolerne. Det er i Søndagsskolen, at Børnene bliver fortrolige med, hvad deres Tro kan lære dem. De lærer at fremsige Skriftsteder, synge Salmer og læse smaa Fortællinger, der belyser et eller andet moralsk Problem. Nogle af Børnene bliver til Gudstjenesten sammen med deres Forældre, men hvis Prædikenen er altfor lang, kniber det med at sidde stille.

Hvis Vejret er godt, bliver Folk staaende udenfor efter Gudstjenesten; er Vejret daarligt, bliver de indenfor. De hilser paa deres Bekendte og træffer Aftaler om, hvad der skal ske i Løbet af Ugen. De planlægger deres Studiekredse og Diskussionsklubber, Røde Kors Syklubber, Velgørenhedsarbejde og selskabelige Sammenkomster. Næsten alt dette foregaar i selve Kirkebygningen. Kirken i Amerika har nemlig udviklet sig til mere end en Institution, hvor der foretages religiøse Handlinger. Fra den allerførste Tid, da Kirken var en ensomt brændende Kerte i en ny, øde Verdensdel, har den gjort sig til eet med sin Menighed, er vokset med den og blevet en nødvendig Samfundsfaktor. Den er blevet det samlende Midtpunkt, og i den finder man Mødelokaler, Sam-



Søndagen er Sportsbegivenhedernes Dag ...

lingsstuer, undertiden Børnehaver, en sjælden Gang Gymnastiksal og som oftest en eller flere Spisestuer. I Køkkenet laver Menighedens Kvinder tit god Aftensmad, som de serverer for hvem, der kommer. Overskudet bruger de til et nyt Tæppe til Kirken eller sparer sammen til det Orgel, de haaber at faa Raad til med Tiden.

Efter Formiddagsgudstjenesten plejede man at aflægge Bedsteforældrene et Besøg. I gamle Dage bagte Bedstemor Kager og Postejer i Dagens Anledning. Nutildags undersøger hun sine Rationeringsmærker og foretager et meget omhyggeligt Regnestykke, fordi hun elsker at se Børnene spise. Høns er ikke rationeret, skønt de ofte er svære at skaffe i Byerne, men hvis de kan faas, er det en staaende Søndagsret.

Efter Middag gaar Mændene og Drengene ud paa Gaardspladsen, hvis der er en Gaardsplads, ellers gaar de en Tur i Gaderne. Bedstefar har gemt et eller andet, som han vil vise den mindste Dreng, der helst vil trave i Hælene paa ham. Saa gaar de ud i Haven eller i Hønsehuset eller ned til Kaninburene, og maaske stiller de Kroketbuerne op paa Plænen og spiller et spændende Spil, som den lille Dreng næsten altid faar Lov at vinde.

Det kan være, at Mændene bestemmer sig til at tage Sporvognen eller Bussen ud til Sportspladsen for at se paa Søndagens Baseballkamp, eller ogsaa bliver man enige om at blive hjemme



. . . og Skovturens Dag.

og høre Baseball-Reportagen i Radioen. Sommetider sætter Børnene Swing-Plader i Grammofonen, og Mødrene siger, at det ikke er andet end et væmmeligt Spektakel; men Bedsteforældrene vil som Regel gerne høre efter, for mellem Bedsteforældre og Børnebørn bestaar der et særligt Frimureri.

Søndag er Hviledag. I de smaa Byer sidder Folk paa Verandaen om Sommeren og ved Kaminen om Vinteren. I Storbyerne sætter de sig i Parkerne, gaar til Film eller sidder mageligt hjemme i Lejligheden, hører Radio og læser Aviser. De voksne læser »den kulørte Side« for Børnene eller faar Børnene til at være stille, mens de selv hører en Orkesterkoncert.

I Fredstid hørte Bilturen med til Søndagsfornøjelserne. Sønnen kunde godt lide at køre sine Forældre en Tur og prale lidt med sin nye Vogn og sige, at den magelig kunde tage hundrede Kilometer i Timen. Saa protesterede hans Kone, og hans Mor sagde meget bestemt, at tres var saamænd mer end nok. Sønnen lo og satte Farten ned.

Hen paa Eftermiddagen siger de unge Farvel til de gamle. Børnene skal tidlig i Seng. Bagefter gaar Forældrene enten en Tur i Biografen eller bliver hjemme i Ro. Maaske faar de Besøg af et Par Venner. Den Del af Søndagen, der var helliget Familielivet, er forbi. Nu er det Aften, og den er Ungdommens. Søndag Aften er den bedste Tid at mødes.

Husets Datter har gjort sig i Stand. Allerede i Fredags eller Lørdags har hun været i Skønhedssalonen, hendes Haar er blankt og velfriseret, Neglene lakeret højrøde. Hun er iført sin fineste Kjole og sine smarteste Sko. Hun er misfornøjet med sine Strømper. Intet af hvad Fabrikanterne har kunnet fremstille i Kunstsilke, har forsonet den amerikanske Kvinde med Manglen paa Natursilke og Nylon; hun ærgrer sig over, at Strømperne ikke sidder lidt bedre, saa hvis det er varmt i Vejret, og hun er ganske ung, bruger hun rimeligvis flydende make-up i Stedet for Strømper.

Nu er hun saa indtagende, som hun kan blive. Hun er virkelig vældig sød og smart, og nu skal hun ud at møde sin Ven, som hun maaske først har truffet for nylig ved et Bal for Soldaterne. Det kan ogsaa være en ung Mand, hun har kendt længe, muligvis ham, hun gerne vil giftes med, og maaske vil han i Aften sætte Ringen paa hendes Finger.

I alle Lande har de elskende betragtet Maanen og udvekslet Løfter ved dens Skin. Julie sagde til Romeo:

*Sværg ej ved Maanen, den ustadige,*
*der skifter maanedlig sin runde Skive,*
*at ej din Elskov skal som den omskiftes.*

Nutildags har Amerika andre Lys, de elskende kan sværge ved, Lys som i en stadig Nattevagt glider over Himlen. Smaa, grønne og røde Lys, der iler hen over os, hvor Flyverne afpatrouillerer Luften.

Alle Vegne i Amerika ser man disse lysende Prikker paa Nattehimlen, og de elskende kan sværge ved dem; de er ikke saa svigefulde som Maanen. De bliver der, til de unge Mænd kommer hjem fra Slagmarkerne, til Forlovelsesringen kommer til at sidde paa Fingren over Vielsesringen, og de unge Par knap tænker paa, at Søndag Aften var Mødets Time. Det tænker de ikke paa mere, de er gaaet ind under den Tradition, der gør Søndagen til Familiens Dag, den Dag der symboliseres ved festligt Morgenbord og Forberedelserne til at sende Børnene i Søndagsskole, ved Bilturen i den tætte Strøm langs alle Veje, de Biler, der kører den unge Familie hjem til Søndagsmiddagen hos Far og Mor.

# NY ENGLAND

*Puritanernes Hjemsted.*




Paul Revere.

NY England er det mindste Udsnit af De forenede Stater, men det har spillet en meget stor Rolle i Landets Historie. Man kan godt sige, at Ny England paa mange Maader har været Landets Samvittighed. De første Skud under den amerikanske Revolution faldt der. I Dag kan man i Boston se den Kirke, hvor Patrioterne samledes forklædt som Indianere, for derfra at marchere til Havnen, liste sig om Bord i Skibene, som laa for Anker, og kaste Ladningerne overbord, fordi de ikke længer vilde betale den Skat, der var lagt paa Te. Den amerikanske Revolution begyndte ved dette »Boston-Te-Selskab«. Der findes ogsaa det Kirketaarn, hvori man hængte Lygten op som Signalet til Paul Revere om at ride i Galop gennem det sovende Land og vække Befolkningen til at komme frem og kæmpe for sit Land.

Af mange andre Grunde er Ny Englands Befolkning skredet til Handling. Fra Prædikestolene tordnede man mod Negerslaveriet, og mangen stilfærdig Ny Englænder holdt flygtende Slaver skjult i sin Kælder og sendte dem videre ad underjordiske Veje til Kanada og Friheden. For hundrede Aar siden forlod de kvinde-

lige Arbejdere i Bomuldsfabrikerne deres Væv og gik i store Skarer ud i Landsbyerne for at protestere mod Udbytningen af Arbejderne. Kvindernes Stemmeret vakte først Interesse der, og Undervisning og Opdragelse har altid været brændende Spørgsmaal. Men maaske fremfor alt er det karakteristisk for Ny Englænderen at hævde et Menneskes Ret til at være saa aparte, som han har Lyst til, blot han handler i Overensstemmelse med sin Samvittighed.

Puritanerne kom fra England for at slaa sig ned i denne Del af Landet. De var nøjsomme, flittige og gudfrygtige Mennesker, der udmærkede sig ved Individualisme og Uafhængighedstrang. Der er Granit i Ny Englands Bjerge, og der maatte ogsaa være Granit i disse første Pilgrimsfædre, ellers var de gaaet til. De frøs ihjel, og de sultede ihjel, men de overlevende holdt ud. De plantede Majs over Gravene, for at Indianerne ikke skulde faa at vide, hvor faa der var tilbage. De byggede deres Huse med tykke Træskodder og skar Huller i Skodderne, saa at de kunde affyre deres Rifler og Haglbøsser gennem dem, naar Indianerne sneg sig omkring Husene. De fandt deres Børn skalperet, saa deres Hjem gaa op i Luer og maatte pløje deres Marker, mens Faren fra Skoven lurede paa dem. Midt om Natten vaagnede de op og greb efter Bøssen, naar de hørte Indianernes skingrende Krigshyl. Men de holdt ud og opbyggede et civiliseret Samfund langs den klippefulde Kyst.

Indianerne bidrog deres til at gøre Ny Englænderen til, hvad han er, men Klimaet spillede en endnu større Rolle. Foraaret og Sommeren har Englands kølige, dæmpede Farver, det dybe, frodige grønne og den lyseblaa Himmel; men om Efteraaret, sidst i September og først i Oktober, flammer Staterne i Ny England i Høstens Farvepragt. Ahorntræerne bliver røde, Egene purpurfarvede og brune, Bøgene gyldne. Saa kommer Vinteren, hvor de stedsegrønne Træer danner en dunkel og tidløs Kontrast til den dybe Sne. Sneen fyger om Gaardene, og Landmændene hugger Stier gennem de høje Snemure. Paa Landevejene og i Byerne arbejder Sneploven sig sammenbidt frem, og i de kolde Nætter med Hagl og Isslag er Snekasterne i Arbejde hele Natten for at holde Hovedvejene aabne og grusede. Moderne Ny Englændere siger tørt, at de har to Aarstider — Juli og August og saa Vinter for Resten. Der skulde en staalsat Vilje til hos de første Indvandrere for at trodse de lange, strenge Vintre.

Ogsaa Havet har præget Ny England. Fra Ny Bedford og

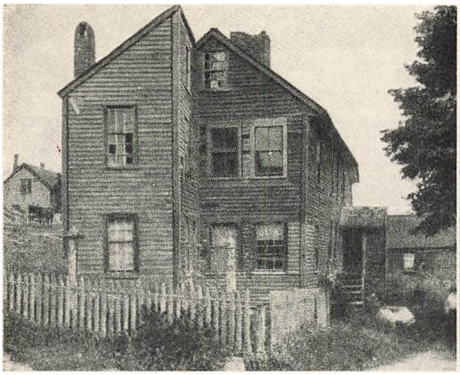
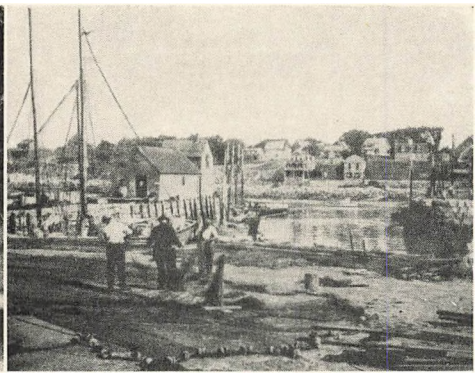

Det gamle Ny England.

Nantucket drog Mænd ud paa Hvalfangst over alle Have. Fra Havnene i Maine, Ny Hampshire, Massachusetts, Rhode Island og Connecticut sejlede de den lange Vej til Kina og hjem igen for at skaffe sig Markeder. De drog af Sted i skrøbelige, langsomme Skibe, senere i de hurtige Klippere med alle Sejl sat til. De var undertiden hjemmefra i aarevis. De byggede deres Huse med en Svalegang om Taarnet, som kaldtes »Kaptajnens Gang« eller ogsaa »Enkens Gang«. Her stod de Hustruer, hvis Mænd havde været længe til Søs, og spejdede ud over Havet i Haabet om at se et Skib runde Pynten og komme hjem igen.

Det moderne Ny England virker ældre end de øvrige amerikanske Stater. De smukke, firkantede, hvide Huse, bygget af Sten eller Træ, har Aarstallet for deres Opførelse over Indgangsdøren. Disse Aarstal vilde ikke være særlig gamle paa Bygninger i Europa, men herovre virker de meget ærværdige. Inde i Landet ser man stadig Gaarde med spidse Tage, som Sneen kunde glide af, og med et halvt i Stedet for et helt Stokværk over Stueetagen, for derved at undgaa den Skat paa to-etages Bygninger, som opkrævedes, saalænge Staterne endnu var Kolonier af England.

Landsbyens Plan har ikke forandret sig meget i Løbet af Ny Englands trehundredaarige Tilværelse. Her er stadig det grønne Midtpunkt, en aaben Plads med høje Elmetræer og velholdt Græs. Den kaldes Torvet, Landsbyengen eller Fælleden. Tæt ved ligger Kirken, i Reglen hvidmalet med et højt Taarn, som kan ses langvejs fra over Træerne. Der er brede, stille Gader med smukke, gamle Huse, og omkring den aabne Plads ligger de smaa Butikker, hvor der handles, mens Sladderen gaar. Nede ved

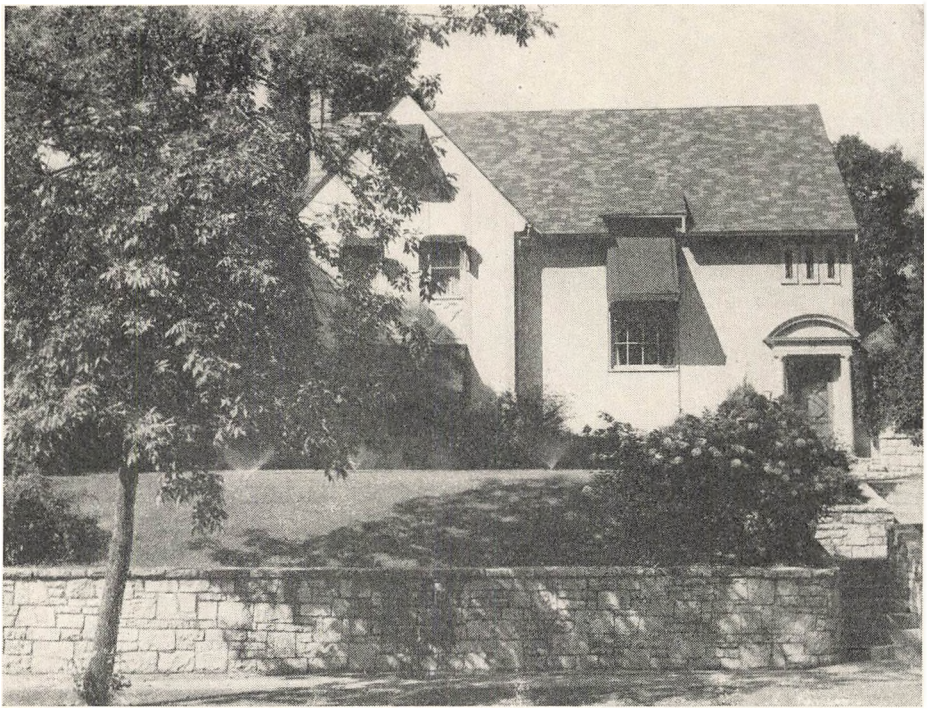

Hus i Ny England.

Floden ligger et Par graabrune Bygninger, det er den stedlige Fabrik.

Nej, Byerne har næsten ikke ændret Udseende. Heller ikke Sæd og Skik har undergaaet store Forandringer. Igennem alle Aarene har Ny Englænderne holdt fast ved en Skik, som har bidraget væsentlig til at fremme Demokratiet i Amerika, nemlig det gamle Bystævne. Hvert Foraar, naar Isen er tøet op, Sneen smeltet og den Maaned, hvor de opblødte Veje gør det vanskeligt at færdes udenfor Hovedvejene, er gaaet, holdes Bystævnet. Alle er med, ogsaa Børnene, og man kommer med store Madkurve. Nationalretten er stegte Bønner og brunt Brød, Steg og Laagfade med Postejer og Kager. Der vælges en Dirigent, og saa rejser man sig og siger, hvad man har paa Hjerte, om den Maade Byen er blevet styret paa. Man diskuterer Vej-Vedligeholdelse, Børnenes Skoleundervisning og Fattigvæsenet. Enhver, der har Lyst, kan sige sin Mening, Skovarbejderen i sit Arbejdstøj saavel som Bankdirektøren i sin fine Habit, for alle har Lov at have sin

egen Mening, og ved Afstemningen er den ene Stemme lige saa god som den anden. Og efter dette direkte Udtryk for en demokratisk Styreform, bliver Middagen serveret paa lange Borde, og man gør sig det hyggeligt sammen med Venner og Bekendte. Derpaa vender man Næsen hjemefter til Arbejdet.

I Ny England er der aldrig langt til Bjergene. De hvide Bjerge med Washington-Bjerget som det højeste Punkt, De grønne Bjerge og Berkshire-Bjergene. Ny Englands Landbrug begyndte paa Bjergskraaningerne. Nu ser Landet mange Steder gammelt, forslidt og forladt ud. Gærder af utilhuggede Sten danner Mønstre i Landskabet — et Vidnesbyrd om de første Beboeres Flid og om, at Markerne maatte renses for Sten, før man kunde begynde at opdyrke dem. Engene, som blev ryddet med saa trælsomt et Slid, kan ikke længer holde Skoven Stangen. Fyr, Gran og Poppel trænger ind over Markerne, Vildtet samler sig i de tilgroede Frugthaver og Slangerne slikker Solskin paa Stentrapperne til de forladte Huse.

De første Beboere havde intet Valg. De maatte prøve at opdyrke den klippefulde Jord. Saadan var det Land, de kom til; men da Vejen laa aaben til det frugtbare Sletteland i de midterste Stater, rykkede Agerdyrkningen mod Vest. Der er stadig gode Handelsgartnerier i Connecticut-Floddalen og hist og her faar en foretagsom Ny Englænder en Hvedehøst. I Dalene ser man



Vinterlandskab fra Maine.



En vinterlig By i Ny England.

Strækninger, hvor man har bredt hvidt Tøj over spæde Tobaksplanter; der dyrkes nemlig meget Tobak i Ny England.

Men hovedsagelig er det et Industri- og Handelsdistrikt, snarere end et Landbrugsdistrikt i større Stil. Disse Stater var saa heldige at raade over baade Vandkraft og Yankee-Opfindsomhed. Fabriker skød op langs de mange Floder, man hørte Maskinernes Surren og New England blev De forenede Staters første Industricentrum. For Eksempel begyndte den amerikanske Tekstilindustri i Ny England, og de uhyggelige, graa Fabriksbyer, som bestaar af Firmaernes Arbejder- og Funktionærboliger, er et trist Syn. Alle Slags Bomuldsvarer, Uldstoffer, Uldtæpper, Skotøj og Hatte bliver fremstillet i den Slags Fabriker. Nu ligger flere af dem døde og forladte hen, fordi Firmaerne er flyttet sydpaa efter billigere Arbejdskraft.

Handel, Fiskeri og Skibsbyggeri skabte store Byer ved de udmærkede Havne. I Skovene etableredes store Savværker; Papirmøller og Kassefabriker blev sat i Gang. Over Halvdelen af Maine og Ny Hampshire er endnu bevokset med Skov. Længe før den amerikanske Revolution kom Kongens Mænd til disse Skove og fældede de højeste Graner til Master i hans Skibe, men nu er der ikke meget af den oprindelige Skov tilbage.




Den ældste Del af Boston.

Siden Pilgrimsfædrene gik i Land ved Plymouth Klippen, er der kommet mange andre til Ny England. Boston er bekendt for sin irske, italienske og skandinaviske Befolkning.

Enkelte Fransk-Kanadiere kom efterhaanden ned gennem Skovene fra Nord, Polakker og Finner slog sig ned paa de Gaarde, som de Ny Englændere, der var flyttet vestpaa, havde forladt, og Portugisere bosatte sig i de smaa Landsbyer ved Kap Cod. Den seneste Indvandring bestaar af Folk fra Byerne, som bygger Gaardene om til Sommerhuse eller opfører store Villaer i de Kvarterer for rige Folk, der er opstaaet langs Maines Kyst og paa Rhode Island.

Disse Tilflyttere har imidlertid ikke forandret den haarde Kærne af Puritanisme, Ny England har snarere forandret dem. Jeg sagde for lidt siden, at Ny England hyppigt var hele Landets Samvittighed, og jeg vil gerne have Lov at citere et Par Linjer af Ny Englands Filosof, Ralph Waldo Emerson. Disse Linjer udtrykker meget af Ny Englands Betydning. De lyder saaledes:

> »Hvad fødes en Mand til om ikke til Reformator, en Genskaber af, hvad Mennesker har udrettet: Løgnens Bekæmper; Sandhedens, Godhedens Genrejser.«

Desuden skrev Emerson noget, som man ikke forstod paa hans Tid, heller ikke i vor Tid, men som Verden bør overveje nu:

»Lad vor Kærlighed strømme ud til vore Medmennesker, det vil paa én Dag fremkalde den største af alle Revolutioner. Staten bør tage sig af den fattige, og alle Stemmer maa tale til Fordel for ham. Hvert Barn, som fødes, maa som sin Ret have Mulighed for at tjene sit Brød. Vi maa lære at forstaa, at det er en retfærdig Regel, at ingen maa tage mere end sin Part.«

# SYDSTATERNE

## *Jasminer og Maskiner.*

NAAR vi i Amerika taler om »Syden«, kan det betyde mange Ting. Det kan enten være ganske bogstavelig Sydstaterne, som naar fra Virginias og Kentuckys Nordgrænse til Spidsen af Florida, tværs over den meksikanske Bugt til Louisiana og den østlige Halvdel af Texas, eller en Del deraf.

Naar vi taler om »Syden« mener vi maaske Myten om Syden, som er saa stærk og levende i Dag, at det ofte er svært at se Virkeligheden bag Myten. Kender De Bogen *Borte med Blæsten* eller Filmen med samme Titel? Margaret Mitchells Beretning om Livet paa Plantagen og Atalanta-Slaget hører til Myten om Syden. Der er Mændene altid tapre og Kvinderne altid skønne og højtelskede. Luften er tung af Duften fra hvide Magnolier, Jasminer

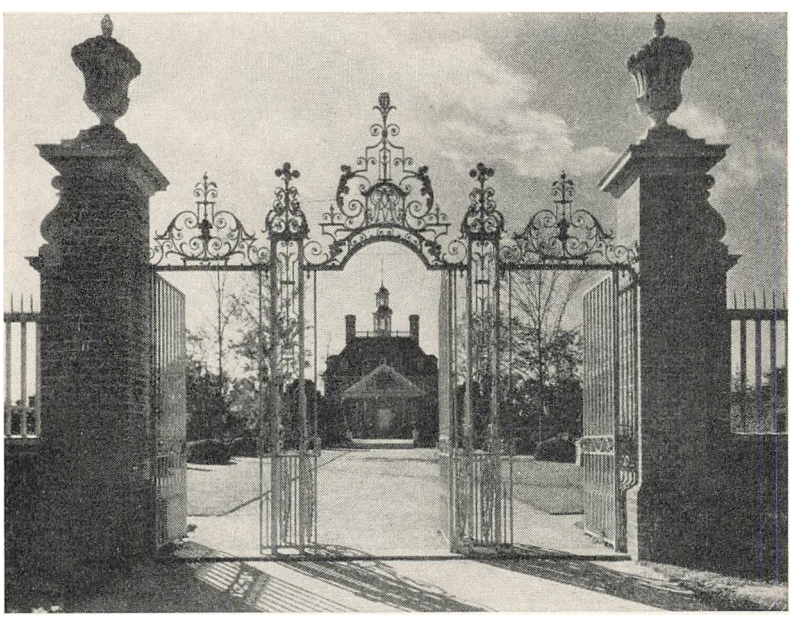

Et af Sydens Palæer.



Chattanooga ved Nat.

og Kaprifolier. Negerslaverne synger i deres Hytter eller siddende i Klynger om de hvide Søjler ved Indgangen til deres Herres pragtfulde Bolig. Markerne er hvide af Bomuld, og Vandmelonernes Kød gløder rødt.

Mændene har ikke glemt, at de nedstammer fra Kavalerer, der gik med Kniplinger, mens det øvrige Amerika gik i Vadmel. Smægtende unge Kvinder bærer Blomster i Haaret, deres Tailler og deres Fødder er uendelig smalle, deres Hænder smukke og meget hvide. De kommer bestandig ind paa Gaardspladsen eller Loggiaen og ser med Stolthed deres Mænd svinge sig paa vælige Gangere og sprænge bort til Kamp og uvisnelig Hæder. I Sydens Sagnkrans finder man altid Hestehoves Drøn og Smeldet af Skud, Blomsterduft, dragne Klinger, som glimter i Maanens Skær, sød Musik og en Kvinde, som græder over sin faldne Elskede.

Det meste af Myten er saamænd sandt nok; hvis man leder efter dens Bestanddele, kan man godt finde dem; men hvis man ser godt efter, kan man ogsaa finde meget andet i Syden. Nogle



Gammelt spansk Hus i Ny Orleans.

Mennesker finder lutter Ting, de ikke synes om. De ser ned paa den Slægtsstolthed, som er saa almindelig i Sydstaterne, og ærgrer sig over Sydens faste Overbevisning om, at alle virkelige Aristokrater i De forenede Stater kommer derfra. De synes at Sydstaterne er tilbage i Udvikling, langsomme og reaktionære, og det passer paa Dele af Sydstaterne. Der bliver ogsaa rejst skarp Kritik over Fæsternes, de fattige Forpagteres, elendige Stilling, over uretfærdig Behandling af Negrene og over den ilde Medfart, som Lederne af Arbejderbevægelsen bliver udsat for. Det viser alt sammen en glødende Interesse for Sydstaterne fra hele Befolkningens Side. En Del af denne Interesse kan sikkert tilskrives, at For-

tidens Sydstater saavel som Fortidens Veststater indgaar som et romantisk Led i enhver Amerikaners Forestilling om Fædrelandet. Meget er imidlertid alt andet end romantisk. Ingen amerikansk Forfatter har forstaaet at skildre denne romantiske Side af Syden og dens realistiske Modsætning dertil bedre end Ellen Glasgow, en af vore bedste Romanforfattere. Hendes Gengivelse af Livet i Syden indbragte hende Pulitzer Prisen, som aarlig uddeles i Amerika for særlig fremragende Præstationer indenfor Litteratur og Journalistik. Hun ser paa Syden baade med Ironi og Kærlighed. Hun har Blik for, hvor vanskelig Tilværelsen er blevet for Sydstaternes fine Damer efter Krigen mellem Nord- og Sydstaterne, for, hvor mange smaa Savn der maa skjules, fordi Folk bliver ved at klynge sig til en forældet Levevis, men ogsaa for den Tapperhed, der ligger bagved. Her er hendes Beskrivelse af et gammelt Hus og en gammel Dame, der, da Krigen var forbi, modigt prøvede at tjene sit Brød ved at indrette en Skole for unge Piger af god Familie i sit Hus. Den er fra Romanen *Virginia.*

»Med den mærkelige Evne til at gengive Menneskenes vekslende Stemning, som man undertiden finder hos døde Ting, havde det gamle Hus' Facade fra sin Ejerindes Ansigt laant det Udtryk af frejdig Styrke, hvormed hendes Generation havde overlevet Nederlagets Kval og Genopbygningens Ydmygelse. Skønt der var gaaet nitten Aar, bar Instituttet (for unge Piger) stadig Krigens Ar paa sit medtagne Aasyn. Engang havde det set Hungersnødens Spøgelse nærme sig over Græsset mellem Brostenene, havde hørt Geværildens Knitren og Kanonernes Drøn baaret af Søndenvinden, som nu kun blæste Lyden af Hammer og Sav fra næste Gade. Engang havde det set Flygtningestrømmen, de saarede, som der ikke var Plads til i Hospitaler og Kirker, de frigivne Slavers Panik, Invasionshærens støtte, sejrrige Fremmarch. Skønt det aldrig var faldet Frøken Priscilla ind, at hun eller hendes Hus havde spillet nogensomhelst Rolle i Historien, havde hun dog spillet en beskeden, men virkningsfuld Rolle i sin Generations hastigt skiftende Kulturbillede. Begivenhederne var imidlertid magtesløse overfor det jævne, rolige Mod, der omgav hende som en Rustning, og det var karakteristisk for hende saavel som for hendes Standsfæller, at som hun sad der, omgivet paa alle Sider af Slagmarker, med Blikket hvilende paa Indkørslen, som hun havde set vædet



Teaterbaaden.

med Blodet, der dryppede fra de saarede Soldater, som blev baaret ind i hendes Hus, grublede hun ikke over de vældige Tragedier, hun havde oplevet, men over den Geografitime, som hun skulde give næste Morgen.«

Det var et Billede, og et særdeles godt Billede af Sydstaterne, men der er ogsaa andre Sider af dem, Klimaet, for Eksempel, med de lange, varme Somre og de milde Vintre. Sydstatsbørn kender ikke Glæden over Snevejr, medmindre de bor højt oppe i Bjergene. Saa er der Jordbundsforholdene.

Langs Chesapeake Bugtens Kyster ligger Virginias Tidevandsdistrikt med i hundredevis af Landingspladser og store Plantager, hvor der før Revolutionen havde udviklet sig en magelig og kultiveret Levevis. I det vestlige Virginia, Tennessee, Kentucky og Nord Carolina ligger Bjergkæderne, og der kan man stadig høre engelske Ord og Vendinger fra Dronning Elisabeths Tid, og Bjergfolkene udfører stadig tidligere Tiders Kunsthaandværk — der lærer endnu Drenge at haandtere en Bøsse, og indtil for ganske nylig betragtede man fremmede med en vis Mistænksomhed.



„Dronning Bomuld".

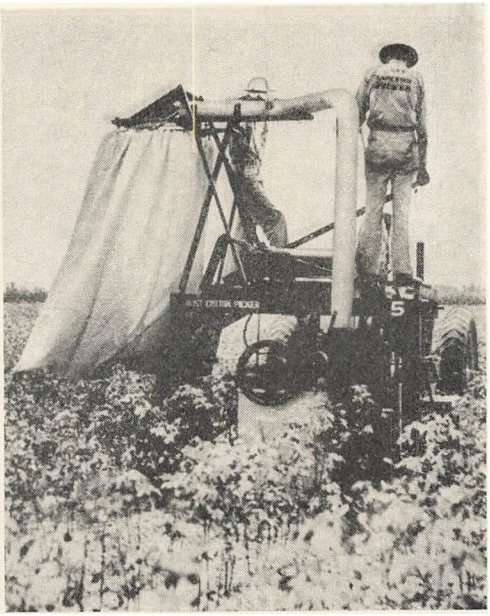

Bomuldshøst.

I Omegnen af Charleston ligger Sumpene, hvor der dyrkes Ris, og det er en By, hvor der lægges stor Vægt paa, hvem man er i Familie med. Her findes de store Badestrande i Florida, hvor de velstaaende Familier i normale Tider holder Ferie. I Florida ligger ogsaa Everglade-Sumpene, hvor Indianerne endnu lever deres Fædres primitive Liv. Her er Georgias Terpentinskove, Alabamas Bomuldsmarker, det rige Delta ved Mississippi og Louisiana og de brede Sletter i Texas med Oliekraner og uendelige Græsgange til Kvæget.

I store Dele af Sydstaterne er det daarlige Tider for Landbruget, og mange mener, at Folk bliver nødt til at forlade deres Smaabrug og drage til Byerne, hvor Fabrikerne er ved at skyde op. Det varede længe, inden Industrien begyndte at trænge ind i Sydstaterne, men nu er der billig elektrisk Drivkraft alle Vegne, og Fabriksdriften breder sig med rivende Hast over de ubeboede Egne. Tennessee-Dalens Styrelse forestaar den Udvikling, som har omdannet Tennesseefloden til en Række Søer, hver med sin smukke Dæmning og sit kolossale Anlæg, der forvandler Vandkraft til elektrisk Strøm. Denne ny elektriske Drivkraft er som en ung Kæmpe i Landet; man kan ikke forudsige, hvilke For-

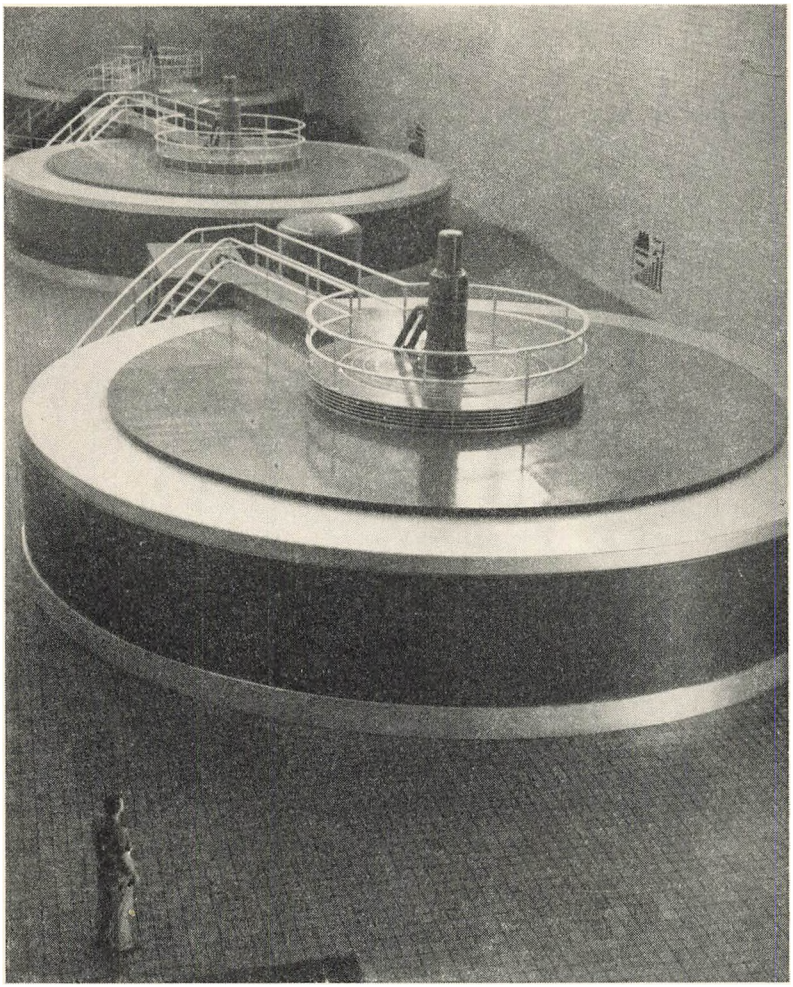

Syden forsynes med Elektricitet.

andringer, den vil føre med sig, ikke blot indenfor Industrien, men ogsaa i de smaa Hjem. Alle mulige elektriske Installationer og Bekvemmeligheder — elektriske Komfurer, Køleanlæg, Vaskemaskiner, Destruktionsovne, Strygejern, Pumpeværker, Vandopvarmere, Lys og Radio. Tænk, hvor de smaa Brug vil blive forvandlet — rene og praktiske! Tænk, hvad det betyder for Husmoderens Arbejde! Denne ny Revolution er godt paa Vej i de Omraader, som sorterer under Tennessee-Dalens Styrelse. Naar

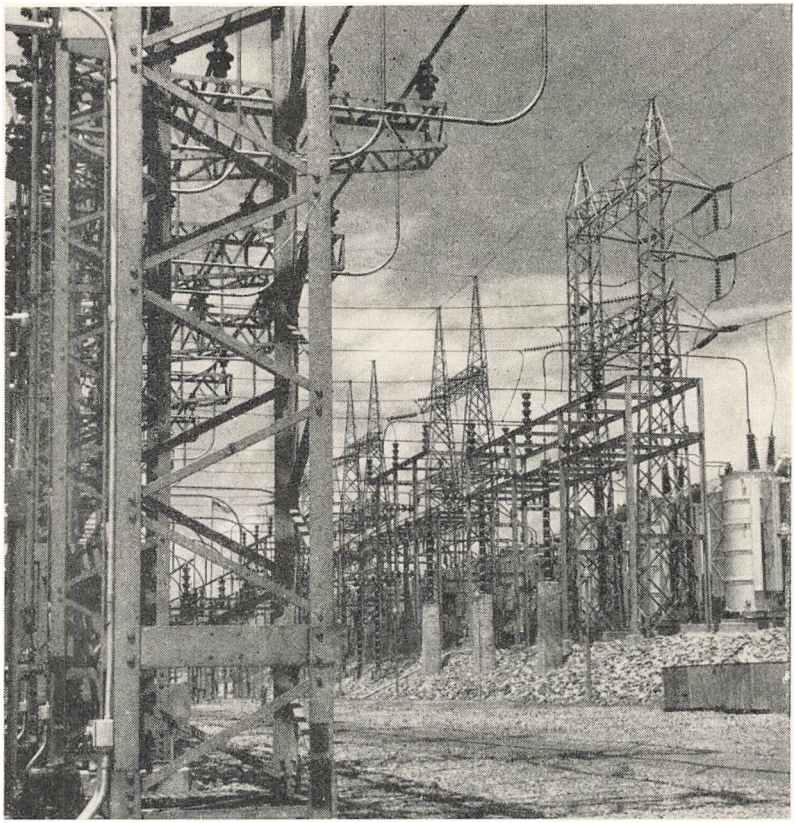

Den nye Industri skyder op i Sydstaterne.

Krigen er forbi, er det ikke til at beregne, hvor vidt Udviklingen vil naa. Rigelig og billig Strøm over store Omraader vil muliggøre en decentraliseret Industri med smaa, førsteklasses Fabriker beliggende i mindre Bebyggelser, saa at Arbejderne kan bo paa deres egen Jord og drive lidt Landbrug i deres Fritid.

Klima, Jordbundsforhold og Vandkraft har formet Sydstaterne og er nu ved at give dem nye Forhaabninger og nye Maal. Ogsaa Sydens historiske Traditioner spiller ind. I Modsætning til Ny England, blev denne Landsdel ikke koloniseret af Puritanere, men af Spaniere, Franskmænd, Engelske Kavalerer, Skotter og Irer. De første hvide Kolonister i Sydstaterne var de spanske Nybyggere, der kom til Florida 1566. Omtrent samtidig bosatte franske

Huguenotter sig langs Kysten af den Stat, der nu hedder South Carolina. Spaniere og Franskmænd slog sig ned i Louisiana og skabte den interessante By Ny Orleans, som er vidt forskellig fra alle andre Byer i De forenede Stater. Spanierne og Meksikanerne har præget Texas.

Kavalererne, som opbyggede Virginia, var Folk, der satte Pris paa Livets Goder og forstod at nyde dets Behageligheder. De blev toneangivende for Sydstaternes gode Selskab. Deres Indflydelse spores endnu. Mere end andre Steder lægger man her Vægt paa gode Manerer og Høflighed i Børneopdragelsen. Man paakalder Slægtsstoltheden, naar Børnene senere skal træffe deres Valg. Bløde Stemmer og venligt Væsen, sorgløse Sind, Lyst til at være elskværdig og sige Behageligheder — det er, hvad man finder i Syden. Indbyggerne der har ikke som Ny Englænderne Lyst til at bringe Ubehageligheder frem i Dagens Lys. Men sideløbende med disse behagelige, selskabelige Egenskaber er Sydstatsboerne i Besiddelse af udpræget Stolthed, heftigt Sind og de mangler fuldstændig Forstaaelse af nogensomhelst Form for Pacifisme.

Endelig bør man nævne endnu en Side af Syden. Det er Veltalenhedens Land. Folk er slagfærdige og har let ved at udtrykke sig. De har som den naturligste Ting af Verden givet sig af med Talens Kunst og frembragt mange af Amerikas største Statsmænd. George Washington, Jefferson, Madison, Monroe, Woodrow Wilson — de og endnu flere er fra Virginia alene. Uafhængighedserklæringen, vor Forfatnings »Rettighedserklæring« og Monroe Doktrinen skyldes ledende Mænd fra Sydstaterne.

Det nye Syden, de industrielle Sydstater, vil sikkert tilføre Amerika flere ledende Mænd af en anden Type og nye Rigdomskilder. Men hvormeget der end ændres, vil vi rimeligvis stadig holde fast ved Myten om Syden, om Sangen og de hvide Søjler, Jasminblomsterne og de skønne Kvinder. Heldigvis ser Sydstaterne selv paa denne Overlevering med en forsonende Ironi. De ved godt, hvor haardt deres Kvinder maa arbejde, baade Bjergboens Hustru og den fine Frue paa Plantagen, som maa være Sygeplejerske, Raadgiver, den der øver Ret og Skel, foruden at hun har meget andet at gøre. De kender disse Sydstatskvinders tragiske Lod efter Krigen og Genopbygningen og husker dem, som maatte lære at lave Mad og skure Gulve og udføre det haarde Arbejde i Plantagerne og som udførte det med et Stænk af Letsind, et Smil, der dækkede over Alvoren. De glemmer ikke, at det var Mødre og Bedstemødre, som holdt Familien oppe, da

de besejrede, fortvivlede Soldater vendte tilbage til deres ødelagte Hjem — disse Kvinder, som ikke vilde indrømme, at de havde lidt Nederlag, men forblev i den Tro, at Syden var det eneste Sted, hvor Livet kunde leves i Skønhed og Sødme. Sydstaterne mindes Fortidens Romantik og erkender desuden den ny Realismes Morgenrøde.

# MISSISSIPPIDALEN

## *Amerikas Spisekammer.*

NU skal De høre om den Del af Landet, som regnes for mest typisk »amerikansk« — Mississippidalen. I store Træk er det den Del, der ligger inde i Midten af Landet, over 1300 Kilometer mod Syd fra den kanadiske Grænse, og over 1600 Kilometer fra Øst til Vest. Den omfatter Staterne Ohio, Indiana og Illinois; Nord og Syd Dakota og Nebraska.

Ser man paa Kortet, lægger man Mærke til, at hele den Del er gennemstrømmet af Mississippi og dens Bifloder. Forfatteren Mark Twain, der selv var fra Mississippidalen, nævner Floden som det mest veltalende Symbol paa Amerikas Udstrækning og Enhed. Den udspringer i en lille Indsø dybt inde i Nord Minnesotas Fyrre- og Lærkeskove og begynder som et lille Vandløb, to Skridt bredt og kun fire Tommer dybt, et lille, dovent Vandløb, som slet ingen Hast har med at tage sig af Landets Trivsel; men naar det er naaet saa vidt som til St. Louis i Missouri, er det blevet til en Vandmasse paa halvanden Kilometers Bredde, en mægtig Flod, som strømmer af Sted mod Syd, til den naar den meksikanske Havbugt.

Øvre Mississippi, fra sine Kilder i Minnesota til St. Louis, er en Flod i sig selv, den præger et Land, der fra de første Pionerdage har indtegnet betydningsfulde Kapitler i Amerikas Udviklingshistorie. De første, som kom til disse Egne, var Skandinaver, de næste Tyskere, Englændere og Franskmænd. Disse Nybyggere strømmede ind over Indianas og Illinois' Prærier, hvor Jorden var frugtbar, og hvor der var rigeligt med Græs. Bebyggelsen voksede imidlertid saa hurtigt, at Behovet for Tømmer steg voldsomt, og de store Granskove i Michigan, Wisconsin og Minnesota drog Mændene til sig. Nordmænd og Svenskere, som kunde udholde Ensomheden og Vinterkulden, gav sig til at mærke og fælde Granerne, Bøgetræerne, Ahorn- og Birketræerne og sende de kæmpestore Stammer sydpaa, først ad Vandvejen, senere med Tog til Bygningsmateriale for Byerne, der skød op som Paddehatte. Ved Aarhundredets Slutning kom en Fjerdedel af De forenede Staters Træproduktion fra de nordlige af disse Stater; men

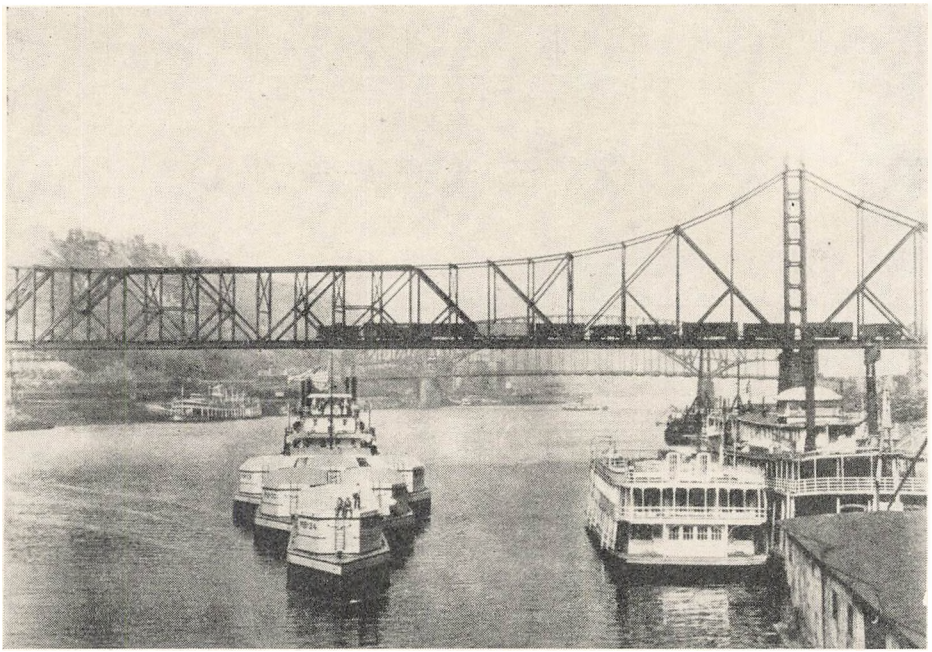

Mississippifloden ved St. Louis.

Udnyttelsen blev dyr, kun femten Aar senere producerede ikke en af disse Stater tilstrækkeligt Tømmer til eget Behov. Tømmerhugstens Dage var omme.

Nutildags er Skovdistriktet med de blinkende Søers klare Vand et af de bedste Feriesteder i Landet. Hvis man trænger til Hvile fra Menneskemyldret og Jaget i Byen, bliver man begejstret for denne Egn. Søerne er fulde af Fisk, milevidt er Højskoven og Krattet et myldrende Liv af Vildt. Nætterne er kølige og friske med deres styrkende Duft fra Fyrretræerne.

Hvis man kører mod Syd fra de nordlige Skove og Søer, kommer man til det bølgende Højland, som er Amerikas Mejeridistrikt. Der vilde De næsten føle Dem hjemme, for der er Steder i Minnesota eller Wisconsin, som ser aldeles ud som Agerlandet i Danmark eller Skaane. Der er vidtstrakte Græsmarker, store Havre- og Bygmarker, blankt Malkekvæg, som i store Flokke græsser paa Skraaningerne. Ved Landevejen ser man mange Ostefabriker, passerer mægtige Lastbiler med nymalket Mælk, og medtagne Fordvogne fulde af skramlende Mælkejunger kører til Torvs.

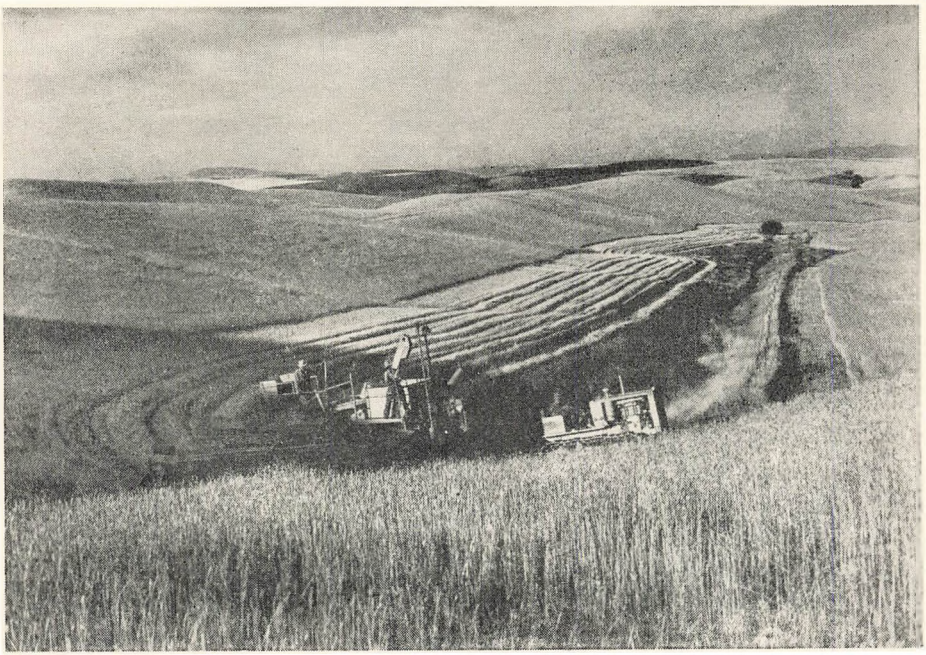

Amerikas Spisekammer.

Naar man har kørt tre-fire Timer til, lægger man Mærke til, at Græsmarkerne er blevet mindre, Majsmarkerne hyppigere. Der er færre Fabriker og Mejerier i Landsbyerne og flere Opsamlingsstalde til Kvæg. Mejeribrug er ikke længer Hovederhverv, vi har passeret Mejeridistriktet og er nu i Majsbæltet. Det er i store Træk den Strimmel Land paa tre til fire hundrede Kilometer, som gaar fra Vest for Ohio tværs over Indiana og det midterste af Illinois gennem Iowa og ind i Syd Dakota. Da de første Landmænd havde brudt den haarde Præriejord, indsaa de, at de varme Sommerdage og Nætterne med hyppige Regnskyl egnede sig ualmindelig godt til Majs, og Majs er et udmærket Fodermiddel til Kvæg. Derfor dyrkede Landmændene i disse Egne store Mængder af Majs, som blev omsat til de mere rentable Produkter, Svin og Kvæg.

Paa de store Sletter Vest og Nordvest for Majsbæltet ligger de vældige Hvedearealer. Indtil man har prøvet at køre igennem dem Time efter Time, er det vanskeligt at gøre sig en Forestilling om deres Uendelighed. For Størstedelen flad, af og til bølgende, strækker Sletten sig videre og videre. Saa langt Øjet



Majshøst.



Farmer i Majsbæltet.



Prærien.

rækker, skuer man ud over et Hav af gul Hvede, der kruses af Vinden. Saaledes er Hvedebæltet. Saadan er Kansas, Nebraska og de to Dakotastater. Her ligger Gaarde paa 100, 200 og 400 Hektar. Dette er de rigelige Afgrøders Land — hvis Vejret er godt, og hvis man gaar sejrrig ud af Kampen mod Insektplagen.

Hvede, Majs og Slagteriprodukter; Mælk, Smør og Ost; Fjerkræ, Æg og Grønsager — al den Mad og mere til produceres til Overflod i Mississippidalen. Det er let at se, hvorfor den kaldes »Amerikas Spisekammer«.

Frugtbar Jord er ikke det eneste, som Mississippidalen har at byde paa, den er ogsaa rig paa Mineraler. Oppe omkring Øvre-Søen findes det ene af Verdens to førende Jærnminedistrikter. Desuden har Michiganhalvøen i over hundrede Aar givet rigeligt Kobber. Der er Kul under meget af Majsbæltet, og i Iowa, Illinois og Indiana er der betydelig Minedrift. Desuden findes Kalksten, Sand og Gips. Spredte Oliekilder i Indiana, Illinois og Ohio muliggør lidt Benzin- og Olieindustri i den østlige Del.

Naturen har ikke noget andet Sted i Verden sørget for en saa



Høst i Hvededistriktet.

pragtfuld Vandvej midt i et Fastland som de store Søer. Den egner sig særlig godt til at transportere Handelsvarer, der tager saa stor Plads som Hvede, Jærn og Kul, der altsammen findes i dens Nærhed. I Duluths Havn bruser lange Hvede-Tog ind Nordvest fra, og tunge Malm-Tog fra Malmfelterne i Minnesota og Wisconsin ruller ind for at plumpe deres Last ned i de ventende Skibe. Fragtdamperne sætter Kursen mod Syd, mod de gabende Smelteovne i Gary, Indiana, eller mod Øst til Kornsiloerne i Buffalo i Staten Ny York. De losser paa Rekordtid og styrer mod Nord igen, som oftest lastet med Kul. Frem og tilbage, op og ned ad Søerne. Tiden er kostbar og i disse Tider er Trafikken naturligvis større end nogensinde. Duluth fragter mere Tonnage end nogen anden Havn i De forenede Stater, Ny York undtagen, og Duluth ligger 2500 Kilometer fra Havet!

De store Søer er ikke blot en udmærket Færdselsaare for Transport til Vands, de er ogsaa et virkningsfuldt Grænseskel for Transporten til Lands. Da Østens Jærnbaner strakte deres Fangarme ud efter Vestens Landbrugsdistrikter, blev de nødt til at lægge deres Skinner langs Sydkysten af Søerne. En Fjerdedel af Landets Jærnbanenet ligger i Mississippidalen, og en Trediedel af De forenede Staters Vejnet snor sig gennem dens Dale og Høje. Vand, Jærnbaner, Landeveje danner tilsammen et saa udmærket Net

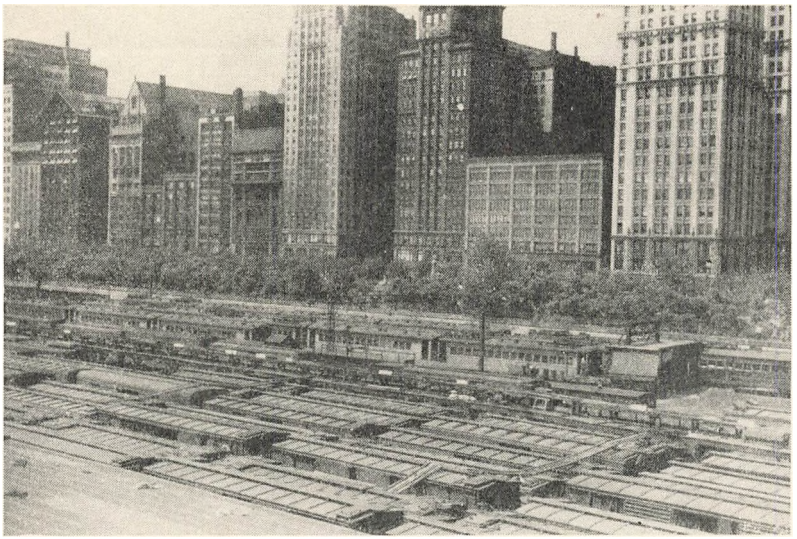

Chicago — Jærnbaneknudepunktet.



Chicago — Byen ved Michigan-Søens Bred.

af Samfærdselsmidler, at det er uovertruffet af, hvad der findes andre Steder i Amerika. Lægger man dertil de store Naturrigdomme, er alt parat til en stor industriel Udvikling.



„Min Gaard".

Der *findes* Industri i Mississippidalen — lidt over en Fjerdedel af samtlige industrielle Anlæg i Landet. Der laves alt muligt, fra de bedste Automobiler til Trikotage. Der er Papirmøller, Staalværker og Tekstilfabriker, Møbelfabriker, Skotøjsfabriker og Fabriker til Fremstilling af Lommeure. Ganske naturligt er Dalen ogsaa Centrum for Fabrikation af Landbrugsmaskiner, Mejerimaskiner, Værktøj, kort sagt alt, hvad de store Forsendelsesforretninger reklamerer med i deres tykke Kataloger.

Eftersom Fabriker og Byer hører sammen, har Mississippidalen ogsaa sine vigtige Byer. Der er Minneapolis, kendt for sin Mølleindustri. Detroit, Hovedsædet for Automobilindustrien. Dens Fabriker er naturligvis nu omdannet til Fremstilling af Flyvemaskiner, Tanke og Ammunition. St. Louis er en betydelig Handels- og Fabriksby; Kansas, Finans- og Handelscentrum for de store Sletter. Den staar kun tilbage for Chicago som Kvægmarked og som Leverandør af Kødkonserves.

Saa er der Chicago — den største og uden Sammenligning den vigtigste By i Mississippidalen. Den kaldes Hovedstaden og har Ord for — ligesom Dalen — at være særlig typisk amerikansk.



Arbejde paa Gaarden.

Man maa indrømme, at den ikke er som andre Byer. Den er ét stort Paradoks af Ungdom og Modenhed, Brutalitet og højtflyvende Begejstring. For femogfirs Aar siden var Chicago en Landsby med hundrede Indbyggere. I Dag er den Verdens fjerdestørste By.

Det er saa ligetil at fortælle, at Chicago er Verdens største Kvægmarked, at den er det vigtigste Jærnbaneknudepunkt i Landet, at den fører an i Levnedsmiddelproduktionen, at den er Centrum for Jærn- og Staalindustrien, at den kommer lige efter Ny York som Handelscentrum.

De, som først slog sig ned i Mississippidalen — Skovhuggerne og Landmændene — ude paa de store Ødemarker, kom fra Skandinavien, Tyskland, Schweiz og Holland. De bestemte Farten for Pionererne. Senere trak Fabrikerne og de voksende Byer andre til, Folk fra Italien, Polen, Böhmen og Rusland. Tilsammen med de første Pionerer vævede de det Stof, Demokrati bestaar af, disse djærve Nybyggere, sejge Stridsmænd, Mænd som var et med deres Jord.

Der hersker en primitiv Individualisme der ude paa Prærien. En dyb Følelse overfor det som er »mit«. »Min Gaard,« siger




Hovedgaden i en typisk Prærieby.

Landmanden med sit sindige Tonefald og med Rullen paa R'erne. »Javel. Det er min. Driver den selv. Jo, det gaar ikke altid lige godt. Som nu sidste Sommer. Tre Gange maatte jeg saa Majs — to Gange skyllede Regnen det hele væk. Da vi endelig fik Tørvejr et Par Dage, sled Konen og Ungerne og jeg selv hele Natten for at faa den Majs i Jorden. Kørte Bilen og den gamle Lastbil hen, drejede dem med Køleren mod Marken, tændte Lygterne og tog fat.«

I Dalen findes ogsaa Venlighed og Foretagsomhed. »Skal De være her længe?« spørger Indehaveren af Apoteket. Han taler lidt hurtigere, hans Bevægelser er lidt livligere, typiske for den vaagne Forretningsmand, som maa være forberedt paa Konkurrence. »Det her er en storartet lille By! Fuldt af rare Mennesker, som De har godt af at hilse paa. Hvad siger De til at slaa Følge med mig til Funktionærforeningens Frokost paa Hotellet i Morgen Klokken tolv? Der kommer en fra Centraladministrationen i Washington. Han skal tale om Inflation. Dommer Stein kommer. Det gør Doktor Schultz ogsaa og Tim Malone, som passer Benzintanken. Jeg saa, De stod og snakkede med ham for lidt siden. Han har det ikke nemt for Tiden, hans yngre Bror ligger inde som Soldat. Umuligt at skaffe Hjælp. Jeg maa selv

slide en tolv—fjorten Timer i Døgnet. Hvis ikke Konen tog en Haand i med, ved jeg ikke, hvad jeg skulde gøre. Den er ikke saa go' for Tiden. Men det skal jo gaa. Naa, De kigger ind i Morgen henad tolv, saa følges vi til Hotellet.«

Han er en ægte »Dalbo«. Venlig, flittig, uafhængig, praktisk — og Individualist.

Den Tid, da Grænsen stadig flyttedes mod Vest, er forbi, men Pionerblodet ruller stadig livligt i Aarerne paa tredie og fjerde Generation. Maaske viser Pionerinstinktet sig i Kampen for at bjerge Høsten trods ugunstige Vejrforhold, maaske mærker man det hos dem, der skal lede Mænd, som ikke vil finde sig i Vigtighed eller Uretfærdighed. Saadan en Folkefører var Abraham Lincoln.

Pionerinstinktet kan komme frem ved at opbygge et mægtigt Fabrikscentrum, hvor der før laa en kedsommelig By. Maaske høres dets Stemme gennem den Litteratur, der skrives af dets Sønner og Døtre. Hvorledes det end finder sin Udløsning, er denne djærve Pioneraand fælles for den travle, praktiske Mississippidal — den mest »amerikanske« Del af hele Amerika.

# KLIPPEBJERGS-STATERNE OG DET FJERNE VESTEN

## *Den yderste Grænse.*

MAN synes, at De forenede Stater er et stort Land, stort og lidt haardt i Kanten, stadig i Vækst og Udvikling. Nu skal De høre lidt om de vestligste Stater, som er større og nyere og i højere Grad end de øvrige Stater i Vækst og Udvikling.

Montana og Wyoming, syd for dem Colorado, Ny Meksiko, Idaho, Nevada, Utah og Arizona og langs Stillehavskysten bag Klippebjergene Washington, Oregon og Kalifornien. Det er Veststaterne. Det er store, ny Stater, saa nye, at de to, Arizona og Ny Meksiko, først indtraadte i De forenede Stater for lidt over tredive Aar siden.

Fra de smaa Byer og Landsbyer i Øststaterne, fra den opdyrkede Jord, fra Fabriksbyerne, fra Europas overbefolkede Egne, rettede Mænd og Kvinder Blikket mod Vest, mod Vestlandets Bjerge, Skove, Floder og Sletter. Det var ubrugt Jord, rig Jord, Indianernes Land. Fra Øst og Vest kom Folk for at faa Plads at røre sig paa, ny frugtbar Jord, Mulighed for at opbygge ny Industrigrene. De søgte efter Guld, Agerjord, Pelsværk og Tømmer, Eventyr og Frihed.

De huggede sig frem gennem tætte Skove, banede sig møjsommeligt Vej over Klippebjergene ned i Ørkenen, eller de kom over Havet i Sejlskibe. De fandt et herligt Land med store Rigdomme under Jorden og paa dens Overflade uberørte Skove, vandrige Floder og frugtbare Dale.

Nogle slog sig ned for at bygge Byer og dræne Landet. Mange tog Vejen til Skovene og blev Skovhuggere og Pelsjægere, andre blev Flodfiskere, atter andre blev Guldgravere. De havde ingen Ro paa sig. De drog hen over det store, nye Land, flyttede med Aarstiderne, efter Jagttiden og Frugtpluknings-Sæsonen. De rejste fra Tømmerlejr til Tømmerlejr, fra Mine til Mine. De dog fra Sted til Sted i Høsttiden og var med til at hjælpe Landbrugerne med at høste.

I Begyndelsen var det et Samfund for Mænd derude, og i de vestlige Stater er der stadig forholdsvis flere Mænd end noget



Skovhuggere i Arbejde.

andet Sted i De forenede Stater. Det var høje Mænd, Friluftsmennesker, disse Skovhuggere, Bønder, Kvægopdrættere, Guldgravere og Pelsjægere — som levede derude i de store Skove. De faa Kvinder, der fulgte dem, var haardføre Pionerkvinder, som arbejdede Side om Side med deres Mænd, fulgte dem til Hest og boede med dem i primitive Boliger.

De allerførste, der kom til Veststaterne, var meksikanske Missionærer og Eventyrere. Deres Opdagelsesrejser gaar fire hundrede Aar tilbage i Tiden; men i mange Aar laa Vestlandet og ventede. Saa kom Prærievognene tværs over Amerika, gennem Vildmarken, over Sletter og Ørkener og over de høje Bjerge. Rundt om Kap Horn paa Sydamerikas yderste Spids kom Sejlskibene. Folk kom baade med Skibe og Vogne, til Fods og til Hest. Hvis de ikke kunde trække Vejret andre Steder, hvis Tiderne blev for daarlige hjemme, drog de mod Vest. Alle Vegne fra kom de af alle mulige Bevæggrunde, alle Slags Mennesker. Ny Englændere, hvis Jord var blevet for udpint, Sydstatsmænd, der var lede og kede af Ufred efter Borgerkrigen. De strømmede til fra alle Dele af Landet; og fra fremmede Lande. Fra Europa kom Mænd med deres Hjemlands Færdigheder, deres Sædvaner og Traditioner og fandt en Plads til sig selv og Mulighed for at tjene Brødet til deres Familie ved at arbejde i deres gamle Fag.



Transport af Tømmer.

Folk, som havde været Fiskere, fandt Søerne fulde af Ørreder og Floderne af Laks, der hvor de kom hen. Skovhuggere fra de skandinaviske Lande fandt mægtige Skove af Rødgran, Cedertræer, kaliforniske Rødtræer, Fyrre- og andre Naaletræer, og Landmændene fandt Masser af ny Jord.

Denne Blanding af alle mulige Folkeslag nærede store Forhaabninger til Landet mod Vest, og de sled haardt for at Forhaabningerne kunde gaa i Opfyldelse. Et Faatal blev rige Folk, mange blev skuffede, men alle fik *Arbejde*. Fra Klippebjergenes Højsletter og Montana til Arizonas og Ny Meksikos Ørkener fandt man paa sine Steder Lejer af Erts og ædle Metaller.

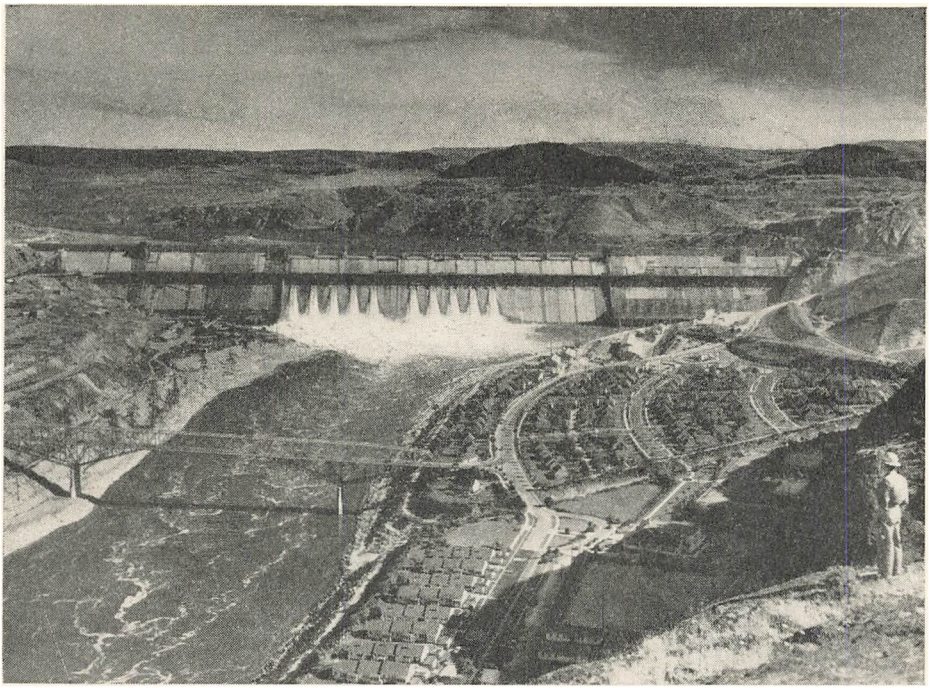

Den store Coulee Dæmning.

I de nordligste Stater, Montana og Wyoming, gav Mændene sig til at drive Hornkvæg- og Faareopdræt paa deres Kvægfarme. Der ligger store Farme, som forsyner Landet med meget af det Kød, det behøver, Farme med store Hjorde, med Cowboys og Opsamlingssteder for Kvæget.

Vest for Kvægfarmene i Staterne Oregon og Washington ligger de tætte Skove, og hertil kom Skovhuggerne for at fælde Træer og save Tømmer, til de havde skabt Amerikas største Tømmerproduktion. Staten Washington fører nu an i Tømmerproduktionen, men Oregon er lige i Hælene paa den.

Ogsaa Landmænd drog mod Vest. En Del af det Land, de traf paa, var frugtbart og tjenligt, lige til at pløje; men Størstedelen var tørt Ørkenland, hvor Jordbunden tørstede efter Væde. — Idaho, Utah, Arizona, Kalifornien, den ene Stat efter den anden, med Jord nok til alle, der vilde opdyrke den, men intet eller næsten intet Vand. Mormonerne, som blev stillet overfor Utahs Saltsletter og Klipper, som de havde valgt til Sæde for deres Koloni med dens særlige Religion, var de første Amerika-



San Francisko og Den gyldne Port.

nere, der i stor Udstrækning gav sig til at dræne. Efter dem var der andre, der tog fat, men i mindre Maalestok. Ude i dette uhyre Land med de store Muligheder, der opfordrer til Vovemod, begyndte man at lægge nye dristige Planer.

Man overvejede Mulighederne for det tørre Land, som kun manglede Vand for at kunne blomstre op, og for Floderne, som havde deres Udspring i Bjergene. Planerne tog Form, og nu er der bygget store Dæmninger i de vestlige Stater. I Washington, langs Columbiafloden, ligger den store Coulee Dæmning, det største Menneskeværk i De forenede Stater. Tredive tusind Mand arbejdede i syv Aar paa at bygge den. Længere nede, ogsaa ved Columbiafloden men i Oregon, ligger Bonneville Dæmningen, et mægtigt Kraft- og Sejladsanlæg. Mod Sydvest, i Arizona, ligger Boulder Dæmningen, der regulerer Koloradofloden, og hvis direkte Nyttevirkninger kommer syv Stater til Gode. Dens Virkninger strækker sig fra Wyoming til Ny Meksiko og Kalifornien, og den har forvandlet Ørkenen til et Sted, hvor der kan vokse Frugttræer, Korn og Bomuld.

Men det er endda ikke det hele. Disse Opdæmninger har ogsaa andre Opgaver end at regulere Floderne og afgive Vand til Jorden. De er enorme Kraftstationer, som leverer Elektricitet til i tusindvis af Gaarde, Huse og Fabriker. I denne Krigstid har de muliggjort hurtig Produktion af nødvendigt Krigsmateriel. For Eksempel leverer den store Coulee Dæmning Strøm til en Trediedel af De forenede Staters Aluminiumsproduktion og til Halvdelen af Magniumproduktionen.

Vandkraft, Raamaterialer og Arbejdskraft har ganske naturligt fremkaldt en Industri i Veststaterne. Og som det var at vente, er det blevet til *Storindustri*. De har vel hørt om Henry Kaiser, der har slaaet alle Rekorder for Skibsbygning. Hans kæmpemæssige Skibsværfter ved Stillehavskysten afleverer Fragtbaade i et ubegribelig hurtigt Tempo. De flyvende Fæstninger, Symbolet paa Amerikas Luftherredømme, bliver bygget i de store Boeing-Fabriker i Seattle i Staten Washington. Mod Syd, ikke langt fra Los Angeles, ligger tilligemed andre Fabriker Douglas-, Lockhead- og Northrop-Fabrikerne spredt ud over Landet; paa dem produceres i Massevis af Jagere, Bombe- og Transportmaskiner.

Der findes ogsaa adskillige Storbyer i Veststaterne, for Eksempel Seattle, som er Hovedstad for den nordvestlige Del af Landet, Udfaldsport fra Alaska til Orienten og længere endnu. Portland, Rosernes By, ligger næsten to Hundrede Kilometer fra Havet, har ikke desto mindre stor oversøisk Handel med Træ, Olie og Mel.

Denver, som ligger et Par Kilometer oppe i Kolorados Klippebjerge, er Handelscentrum for det store Areal, der strækker sig fra Missourifloden til Stillehavskysten. Los Angeles er en af de Byer, der er skudt op i en Fart, og som vokser med rivende Hast, og omfatter Film-Byen Hollywood. Endelig er der den mægtige Havneby, San Francisko, der er bygget op ad stejle Højder paa den Halvø, der ligger mellem Stillehavet og San Franciskobugten, med sin Kineserby og det berygtede Havnekvarter. En af Verdens mest internationale Byer, som foruden at være Forretningsby er Sæde for Traditioner og Kultur.

Desuden er Veststaterne ogsaa et Landbrugsland — med mangeartede Afgrøder: Kartofler og Sukkerroer i Idaho, Æbler og Kirsebær i Washington, Havre og Hvede i Montana og Nødder, Oliven og Appelsiner i Kalifornien. I Amerika har vi en særlig Forkærlighed for Appelsiner. Vi spiser dem som Frugtsalat, blandet med anden Frugt og tager dem med i Madpakken,

naar vi skal paa Udflugt. Her findes endogsaa smaa Forretninger eller Udsalgssteder paa Gadehjørner og Banegaarde, hvor der udelukkende sælges Appelsinsaft.

Nok at spise og nok at bygge Huse af — ja, der kan sagtens blive nok i Veststaterne til et Menneskes materielle Fornødenheder; men ogsaa de aandelige er der sørget for. Overalt i disse Stater finder man Naturens Vidundere — alle Former for landskabelig Skønhed, alle Klimatyper. I Kalifornia har man baade De forenede Staters højeste og laveste Punkt, Whitney Bjerget er det højeste, og »Dødens Dal« — Death Valley, det laveste, begge i samme Stat. I Death Valleys glødende Ørkenhede, 85 Meter under Havets Overflade, kan man se op til Whitney Bjergets sneklædte Top, 4,5 Kilometer over Havet. I Kalifornien staar stadig de vældige Sequojatræer, der er to Tusind fem Hundrede Aar gamle og kan blive fem Tusind. Det er Træer med Stammer saa tykke, at man kan køre en Bil gennem Porte, der er hugget i dem. Den Slags Træer gror ingen andre Steder. I Kalifornien ligger ogsaa Yosemite Parken, en af Nationalparkerne, hvor al Vestens Herlighed er samlet: Bjerge og Skove, hvor Bjørne og Hjorte vandrer om uden at blive skræmt eller forstyrret, og hvor Isbræerne sagte glider ned ad Skrænterne mod Engenes straalende Blomstertæppe.

Alle Naturskønhederne findes dog ikke i Kalifornien alene. I Wyoming ligger den store Yellowstone Nationalpark med sine dybt indskaarne Floddale, høje Tinder, store Vandfald og flere varme Springkilder end i den øvrige Verden tilsammen. I Yellowstone sender den berømte Springkilde »Old Faithful« hver Time og fire Minutter sin Straale op i Luften, til Fryd for de Turister fra hele Verden, der kommer for at se den. I Utah findes endnu Saltsøen, hvis Vand er saa salt, at et Menneske ikke kan synke, og i Arizona de forstenede Skove, Træer, som mineralholdigt Vand i forhistoriske Tider har forvandlet til Sten, der nu ligger spredt over mange Kvadratkilometer. Den uforglemmelige Store Kanyon ligger ogsaa i Arizona, en fantastisk Kløft, som Koloradofloden har skaaret ned i Klippen, halvanden Kilometer dybt; en pragtfuld Kløft, hvor tunge, farvede Klippepartier gløder i Solen og skifter Farve med Dagens vekslende Belysninger. Den »Store Kanyon« — hemmelighedsfuld og uendelig, milevidt rækker de tavse Sten, og Floden bruser i Kløftens Bund, det er som Jorden havde blottet sit Indre for Menneskenes Blikke.

Saaledes er Klippebjerg-Staterne og de vestlige Stater — alt, hvad Pionererne og deres Efterfølgere kunde ønske og mere til, store Stater, stadig med rigelig Plads til at udbygges og opdyrkes, unge Stater i Vækst og Udvikling, haardføre, venlige Stater.

Det er disse Stater, som Sangen »Amerika« tænker paa, naar det hedder:

»*Et Himmelhvælv umaadeligt og Korn som Hav af Guld*
*og Purpurbjerges Majestæt bag frugttung Slettes Muld.*«

# EVENTYRET OM MASSEPRODUKTIONEN

## *Henry Ford og Henry Kaiser.*

DA Henry Ford ved Aarhundredskiftet begyndte at pusle med sit hesteløse Køretøj, rumlede Folk om Søndagen af Sted i Charabanc'er ad Jordveje, eller rutschede ned ad Bakke paa deres Cykler. Dengang bevægede man sig langsomt og roligt. Saa sendte Henry Ford i 1908 sin »Model T« Vogn ud paa Markedet. Nu trækker vi paa Smilebaandet ad de høje Aksler, spinkle Hjul og Startsvinget, naar vi ser saadan en Vogn ved Siden af en moderne strømlinet Sedan. Denne samme »Model T« var imidlertid noget af det mest epokegørende, der nogensinde er set. Den startede en hel Omvæltning, fordi den var billig, og fordi den kunde »hente og bringe«, som man sagde dengang. Det var en Vogn, som en fornuftig, økonomisk Lønarbejder eller Landmand kunde købe. Den var noget for alle, ikke blot for de faa Velhavere. Den var lige saa demokratisk som Landet, der lod den se Lyset.

I Løbet af ganske faa Aar skiftede De forenede Stater fuldstændig Ansigt. Automobilejerne blev trætte af at skubbe deres Vogne frem over daarlige Steder i de primitive Veje og af at blive slæbt gennem Mudderpøle, som selv en Ford ikke kunde komme igennem ved sine egne Hestekræfter. Man var enig om, at noget maatte der gøres. Resultatet blev en Vejbygningsperiode. Næsten fra den ene Dag til den anden ændrede Landskabet Karakter ved den pludselige Tilsynekomst af Betonveje, der skød sig ud paa langs og paa tværs over Landet, et lysende Spindelvæv, der førte til Stater, Byer og Gaarde og gennem det aabne Land. Disse Vejforbedringer var Skyld i, at der kom flere og flere Biler. Folk tog Vejene i Besiddelse og tog paa Opdagelsesrejse i deres eget Land.

Landet blev oversaaet med Landevejskroer, Turist-Hytter, Lejre og Automobilværksteder. Tilsyneladende kom hele Amerika paa Hjul, Gummihjul, der snurrede af Sted ad Beton-Landeveje. Foruden Turisterne for en uendelig Strøm af Lastbiler med Varer fra Gaard til By, fra Fabrik til Butik, fra den ene Oceankyst til den anden med Vareleverancer til Skibe, bestemt for fjerne

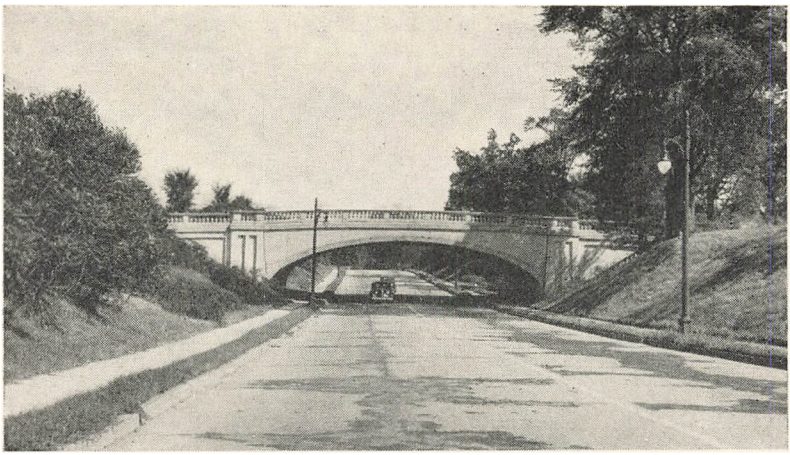

En af Traadene i Landevejenes Spindelvæv.

Havne, Automobilets Herredømme bredte sig over Amerika, naaede andre Dele af Verden, hvor der skabtes ny Efterspørgsel og vaktes ny Forhaabninger.

Maskinens Tidsalder satte ind, og ud af Fabrikerne strømmede, ikke alene bedre Biler, men bedre og billigere Gasovne, Badekar, Vaskemaskiner, Radioapparater, elektriske Køleskabe og utallige andre Produkter, som alle er konstrueret med det Formaal at være bekvemme, praktiske og tidsbesparende. Fem Millioner Biler paa et Aar, tretten Millioner Radioapparater, fire Millioner Køleskabe — altsammen Masseproduktion.

Hvori bestaar egentlig denne Masseproduktion, som synes at besidde magiske Egenskaber? I Virkeligheden er Princippet saare enkelt. Det bestaar i at bruge Maskiner til at producere en stadig Strøm af Materiale til at lave de enkelte Dele og at samle disse Enkeltdele til den færdige Vare. Det vil sige, at de forskellige Enkeltdele kan fremstilles paa flere Steder og bagefter samles.

Da Henry Ford startede sit nu saa berømte Samlebaand, var det kun en Tilpasning af tekniske Opfindelser, man havde kendt længe, men Udviklingen af Maskiner til at flytte og samle Materialet stod tilbage for Udviklingen af Maskiner, der fremstillede Varen. Det faldt i de moderne Teknikeres Lod helt at forstaa, hvor umaadelig megen Tid der kan spares ved at opsamle og flytte Materialet i Stedet for at være afhængig af en Mand med en Trillebør.

Transportanlægene for Materialer var i Virkeligheden blevet

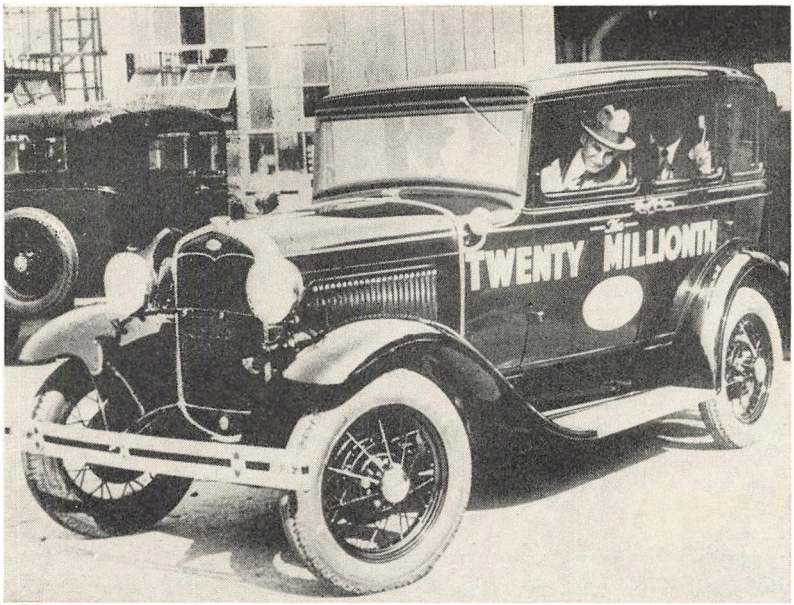


Henry Ford i sin Vogn Nr. 20 Millioner.

genopdaget af amerikanske Farmere, Forretningsfolk og Ingeniører i Løbet af de sidste tyve Aar af det 19. Aarhundrede.

For Eksempel blev Kædetransportøren opfundet og anvendt til Selvbindere i Iowa saa tidlig som i 1873 af en Mand, der handlede med Landbrugsmaskiner. Flere Aar senere benyttede en Ingeniør Kædetransportøren til at læmpe Kul fra Dokkerne ned i Skibene. Det var dette Kædeled, som Henry Ford omdannede til det Samlebaand, der fører Automobilets enkelte Dele lige til Arbejdernes Hænder. Det er den Maade, hvorpaa han afskaffede overflødige Bevægelser og sparede Arbejdskraften til selve Produktionen.

Indenfor samme Tidsrum begyndte en Maskinist i Wisconsin at lave Luftkraner. I Begyndelsen gik Kranen udelukkende paa Skinner, senere sattes den paa tunge Vogne. Nutildags har alle Fabriker med Masseproduktion rullende Kraner af alle Størrelser uafbrudt i Gang med Materiale til Arbejderne. Hvis man vil prøve at forestille sig, hvad den bevægelige Kran betyder udmaalt i Energi, kan man tænke tilbage til en af de største Ingeniørbedrifter i det 16. Aarhundrede, Opstillingen af Obelisken paa St. Peterspladsen i Rom. For at flytte denne Obelisk paa 75



Masseproduktion.

Tons omtrent 200 Meter maatte mange Ingeniører, Arbejdere og Heste arbejde fra April 1585 til September 1586, altsaa i godt fem Fjerdingaar. I Dag kan en mellemstor Kran med en Mands Betjening i Løbet af ti Minutter flytte en Vægt paa 75 Tons ca. 250 Meter.

Med Kraner og Transportører har Henry Ford gjort Masseproduktion af Automobiler til en Realitet, og denne Produktionsform har bredt sig over Landet. Indenfor enkelte Virksomheder var man længe om at gaa over til de ny Metoder, for Eksempel indenfor Skibsbygningsindustrien.

Det blev en anden Henry — Henry Kaiser — der under den anden Verdenskrigs Pres kom til at sætte vor Fantasi i Sving, saa at vi helt kunde forstaa hvilke Muligheder, Masseproduktionen rummer. Amerika var ikke forberedt paa Krigen og stod pludselig over for at skulle transportere Fødevarer og andre Forsyninger, Mandskab og Vaaben til alle Hjørner af Kloden. Hvordan skulde Amerika bære sig ad med det? Folk sagde, at det var ugørligt. De vidste, at De forenede Stater kun havde bygget 18 Handelsskibe i 1938 og 28 i 1939. Hvordan skulde vi pludselig kunne bygge i Hundredevis? Det saa ganske uoverkommeligt ud. Men



To berømte Amerikanere, Henry Ford og Thomas Alva Edison.

Henry Kaiser sagde: »Det kan gøres!« Og det blev gjort — 746 Fragtbaade løb af Stabelen i 1942, og senere gik det endnu hurtigere. Det tog otte Maaneder at bygge det første »Liberty-Ship« (Friheds-Skib), saa tog det fire Maaneder, saa to og saa en Maaned. Slutresultatet blev, at Skibet *Robert E. Peary* paa 10.500 Tons løb af Stabelen fire Døgn og femten og en halv Time efter det Øjeblik man begyndte at arbejde med Kølen.

»Et Mirakel«, mente Folk. »Vrøvl, ikke andet end Samlebaandsteknik i stor Stil«, sagde Kaiser.

Henry Kaiser har paa Skibsindustrien blot overført samme Arbejdsmetoder og tekniske Hjælpemidler, som satte Henry Ford i Stand til at levere 2 Millioner Automobiler om Aaret. Han har ganske simpelt tilpasset Fabrikationen af monteringsfærdige Dele, saaledes, at hver Del fabrikeres for sig og samles ved Hjælp af nye Maader at anvende Kraner og Transportbaand paa. Det er det, som er Grundlaget for al Masseproduktion.

Lad os tænke os, at vi aflægger Besøg paa et Kaiser-Værft for at se, hvordan det gaar til. Lad os prøve at forestille os, hvordan Handelsskibet *Robert E. Peary* paa 10.500 Tons blev bygget paa




Henry Kaiser demonstrerer, hvorledes et „Liberty-Ship" bygges.

Værftet i Richmond i Virginia. For det første er Værftet mindst tre Gange saa stort som et almindeligt Værft, og det har dobbelt eller tre Gange saa mange Arbejdere i Virksomhed. De arbejder i Afdelinger, som ligger rundt om paa Værftets Grund, med at fremstille monteringsfærdige Dele. De fremstiller Skibets Enkeltdele. Naar Delene er færdige, sættes de sammen, og Skibet er færdigt.

Det mest spændende er at se Skibet blive samlet. Det tog seksogtredive Dage at fabrikere de enkelte Dele. For at blive færdig til Afleveringsdatoen, skal Skibet kunne løbe af Stabelen om fire Dage, og der er ikke saa meget som en Køl at starte med. Det myldrer som i en Myretue i Afdelingerne. Hundrede Fingre trykker paa Startknapper, og Maskinerne gaar i Gang med Snurren og Skramlen og Larm af Stempler, Stænger og Hjul. Mænd med rynkede Bryn arbejder med deres Værktøj, File skurrer, Baandsave hviner, pneumatiske Hammere og elektriske Nittemaskiner spiller et øredøvende Staccato paa Metalskot. Med denne rasende Larm som Baggrund bringer Folkene Orden i Virvarret af Ledninger, Kabler og Rør fra Maskinrum til Kommandobro. Det er



Bygning af et „Liberty-Ship".

en uhyre Symfoni, der spilles af haarde Instrumenter paa valset Staal mod en Baggrund af flammende Ild og elektriske Gnister. Uophørligt, ustandseligt spiller den, fireogtyve Timer i Døgnet.

I Løbet af den første halve Dag bliver hele den nederste Skal, 15×150 Meter, svejset sammen. Naar hele Dagen er gaaet, er Skroget formet, og Halvdelen af dets 2900 Tons Staal anbragt. Næste Dag bliver Dækket færdigt, den tredie kommer Overbygningen paa Plads, løftet af Kæmpekraner, som forsigtigt anbringer Dækshuse, Spil, Master, Ror og Antiluftskyts. Den fjerde Dag er Arbejdet færdigt, baade Svejsning, Nitning og Maling. De sidste Arbejdere kommer op paa Dækket med Kost og Fejespaan for at rydde op. Den planlagte Afleveringsfrist har kunnet overholdes. Det stolte og kraftige Skib glider ud i Vandet og mangler nu kun den sidste Montering. De Mænd, der nylig vrimlede paa Dækket, ser paa Skibet med Undren, som om de halvvejs ventede at se en i Smaadele fabrikeret Kaptajn færdig monteret staa paa Kommandobroen.

Paa mindre end otte Maaneder — fra 1. Januar til 20. August 1943 — blev der bygget ialt 1093 Handelsskibe, dels som *Robert E. Peary,* dels andre, — en Sejr for Masseproduktionen og et smukt Bevis paa frie Menneskers Evne til at præstere et Samarbejde. Hvert eneste Forslag til at lette eller fremskynde Arbejdet bliver afprøvet. »Det lader sig ikke gøre« er en Sætning, som ikke findes i Henry Kaisers Ordforraad. Han mener, at det kommer an paa at sætte den rette Mand paa den rette Plads og lade ham faa frie Hænder til ved eget Initiativ at løse de Problemer, der viser sig under Arbejdet. Det er ikke engang altid nødvendigt at finde Folk, der har særlig Uddannelse i Faget. Masseproduktionen har lært os, at selv ufaglærte Folk hurtigt kan sættes i Gang. Paa et »Frihedsværft« kan man finde tidligere Balletdansere som Riggere springende let fra Dæksbjælkerne op i Masten, og en forhenværende Konfektionssyerske retter Vægfelter paa over 6 Meter til, mens en tidligere Bryder bakser med Skot.

Man kan føje endnu et Træk til denne Beretning om udmærkede Bedrifter og brudte Traditioner. Maaske er det mest mærkværdige, at det ikke længer er nødvendigt at bygge Skibe ved Havet. Det er ganske fantastisk, at Skibe kan skyde op ude paa Prærien, men det er netop det som sker i Seneca i Illinois. Disse Skibe bliver bygget, ikke af faglærte Skibsbyggere, men af Bilmekanikere, Bønder, Ekspedienter, kort sagt af alle, der kan lære at bruge en Skruetrækker eller en Svejsemaskine. Arbejdere i Prærieby en i Illinois samler paa en Mark Skibe, hvis enkelte Dele er fremstillet i Chicago i Illinois, i Greenville i Pensylvanien, i Birmingham, Alabama og flere Steder endnu. Der bygger de fladbundede Skibe paa 5.500 Tons med Stævn, der kan klappes ned, beregnet til Landsætning af Tropper og Losning paa Strandbredden. Fordi disse Skibe ligger højt paa Vandet og er saa lidet dybtgaaende, kan de bygges i en Prærieby og flaades ned til Havet ad Mississippifloden. Hvor hurtig er Produktionen? I Sommeren 1943 laa den paa tre Skibe om Maaneden, senere gik det endnu hurtigere. Ingen daarlig Rekord for Prærieby en, der gav sig til at bygge Skibe!

# KVINDER I ARBEJDE

## *Nye Arbejdsfelter.*

HVIS man for nogle Aar siden havde sagt til den amerikanske Kvinde, at hun en skønne Dag skulde være Svejser eller Sporvognskonduktør, vilde hun rimeligvis have leet en op i Ansigtet. Og dog er i Dag amerikanske Kvinder i tusindvis gaaet ind i disse og andre Erhverv og udfører dem, fordi det er nødvendigt. Over hele Amerika udfører Kvinder nu utallige Opgaver, som altid før udelukkende blev udført af Mænd — ikke alene indenfor Krigsindustrien, men i akademiske Stillinger og paa betydelige Pladser i Civiladministrationen.

Det var imidlertid ikke saa let at gennemføre denne Overgang. Før Kvinderne kunde indtage deres Pladser som faglærte Arbejdere i Landets Krigsmaskineri, maatte der nedbrydes adskillige Fordomme. Det lyder mærkeligt, da mange amerikanske Kvinder forlængst havde bevist baade deres Forretningsdygtighed og deres Evne til at beklæde Stillinger i forskellige Erhverv. Alligevel maatte mange Fabrikanter og Arbejdsformænd først overbevises om, at Kvinder kan nitte og svejse ligesaa godt som Mænd. Naar Kvinderne fulde af Arbejdsiver kom lige fra deres Uddannelse i Statens Skoler til saadan en Arbejdsplads, hændte det jævnligt, at Formanden gav dem en Kost og satte dem til at feje Gulv i Fabriken. Men Kvinderne var stædige. Efterhaanden som der blev trukket flere og flere Mænd bort fra Fabrikerne til Hæren, blev Direktørerne nødt til at give Kvinderne en Chance. De maatte indrømme, at de havde taget fejl, for det tog ikke lang Tid, før Kvinderne kunde passe deres ny Arbejde ligesaa godt som de Mænd, hvis Pladser de havde indtaget.

Det er egentlig ikke saa mærkeligt. Mændene i Amerika kommer til at dele Æren for deres bekendte tekniske Snille med deres Hustruer og Døtre. Den Husmor, som er vant til at bruge en elektrisk Røremaskine, lader sig ikke skræmme af et elektrisk Bor. En ung Pige, som er vant til at føre Bil i Bytrafik, har ingen Vanskelighed ved at køre og afprøve Jeeps og Tanks, og en Pige fra Landet, som har kørt en Traktor, vil hurtigt lære at behandle en stor Kran.





Den Husmoder, der kan bruge en elektrisk Røremaskine, gaar ikke af Vejen for et elektrisk Bor.

Endvidere høstede man den Erfaring, at Kvinder faktisk er dygtigere til visse Arbejder end Mænd — Arbejder, hvortil der kræves en let Haand, smidigt Haandled, Nøjagtighed og Taalmodighed, som f. Eks. at afprøve og at sortere Genstande af forskellig Form og Størrelse.

Den Slags Arbejde var glimrende egnet for Kvinder, for dertil havde de hverken Brug for Kræfter eller Erfaring. Men det var ikke de eneste Iagttagelser, man gjorde om Kvinders Arbejdsevne. Arbejdsgiverne saa, at Ting, der krævede en Mands Styrke eller lang Øvelse, akkurat lige saa godt kunde udføres af uøvede Hænder, hvis man opdelte Arbejdet i ganske lette Etaper og anvendte Værktøj og Maskiner beregnet paa at begrænse Tyngde og Anstrengelse mest muligt. Denne Lære i Forenkling venter man vil føre til mange ny Forbedringer i Maskintekniken. Hvad enten disse Forbedringer indføres for at spare Kræfter, for at gøre Arbejdet mindre ensformigt, nedsætte Kravene til faglig Dygtighed eller for at sætte mere Fart i Fremstillingen, er de lige saa velkomne for Mænd som for Kvinder. Maaske havde man aldrig fundet paa disse Forbedringer, hvis ikke Tilstrømningen af kvindelig Arbejdskraft havde gjort dem til en Nødvendighed.

I mange Tilfælde har Kvinderne ikke ladet sig nøje med at udføre det letteste og mindst anstrengende Arbejde, de har bevist, at de kan passes ind i saa godt som alle Industrigrene. Formanden for Krigsarbejdskrafts-Kommissionen har bekræftet dette, idet han meddeler, at af en Statistik over 1900 forskellige Krigsbeskæftigelser fremgaar, at Kvinder er i Stand til at udføre de 80 %. Et hurtigt Overblik over Placeringen af Kvinder i Industrien for Øjeblikket er en tydelig Bekræftelse herpaa. Vi finder saa forskellige Eksempler som disse: Paa en Prøveanstalt for Hæren betjener en ung Pige paa atten Aar en Kran paa femten Tons. Et Hold, som udelukkende bestaar af Kvinder, affyrer og renser en 90-Millimeters Antiluftskyts-Kanon. En Kvinde, som allerede er Bedstemor, afprøver Rifler og Maskinpistoler. I Flyvemaskinefabrikerne staar der kvindelige Vagtposter, den ene er en dygtig Skarpskytte, andre er flinke til Jiu-Jitsu. De forenede Staters meteorologiske Institut anvender nu Kvinder til at udarbejde Kort og foretage Observationer til Landbrugsberetningerne. Ved Nationens Skibsværfter er Kvinder ansat som Nittere, Svejsere og Montører. I Staalværkerne arbejder de ved Smelteovnene. Kemiske Fabriker benytter Kvinder som Værkstedsingeniører og til Kontrolarbejde i Kontorerne — Arbejde, hvor der kræves praktisk Dygtighed og Evne til at tage en rask Beslutning. I Jernbaneindustrien til at male Broer og Bygninger, at passe Bremser og Signaler. En Kvinde, som passer et Sporskifte med 87 forskellige Skifter ved en Jernbaneoverskæring i Nærheden af Ny York, gør det med stor Nøjagtighed og Præcision. I et stort Firma for Kemikalier arbejder tidligere Kunststuderende som Tegnere. Til at fremstille Gibsmodeller til Møntstempler, en vanskelig Opgave, der kræver stor Nøjagtighed, anvender man Kvinder, som tidligere har været Malere, Billedhuggere eller Keramikere, og de gør det fortræffeligt.

Mary Anderson, som er Direktør i De forenede Staters Arbejdsministerium, aflagde for en Tid siden Beretning om Kvinder i Arbejdet. Hun sagde: »Kvinderne har ikke blot vist, at de kan paatage sig Stillinger som faglærte Arbejdere, men de har ogsaa vundet frem til Pladser i administrative Stillinger, som de var udelukket fra før Krigen.«

Mary Anderson er født i Sverige. Da hun var seksten Aar, forlod hun sin Fødeby, Lidköping, og tog til Amerika. Først havde hun Ansættelse i en Skotøjsfabrik som Naadlerske, men det varede ikke længe, før hun blev meget virksom indenfor Rigsforbundet af kvindelige Fagforeninger. Hun helligede sig fuldstændigt den

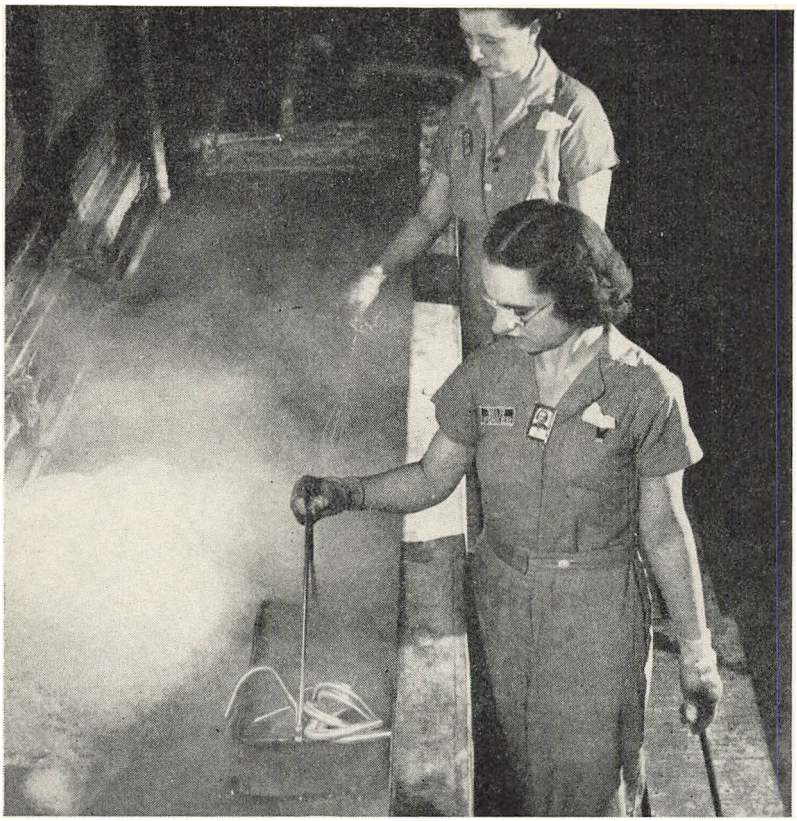

Kvinder ved Arbejde i Krigsindustrien.

Opgave at forbedre Arbejdsvilkaarene i sit nye Fædreland. Hendes banebrydende Arbejde for de kvindelige Arbejdere i Amerika indbragte hende Regeringens Anerkendelse i Form af den Stilling, hun nu indtager som Direktør for Arbejsministeriet. I den Egenskab formulerer hun Retningslinierne for den mest effektive og forsvarlige Anvendelse af kvindelig Arbejdskraft, og hun har været med til og stillet sig i Spidsen for Organisationer, der arbejder for betryggende Arbejdsvilkaar for Kvinder.

I sin Beretning om de Fremskridt, der var gjort af kvindelige Industriarbejdere, sagde Mary Anderson: »Kvinderne har baade som faglærte Arbejdere og Teknikere høstet en stor Fordel. Ligelønsprincippet er blevet anerkendt baade ved Afgørelser af Kommissioner for Spørgsmaal vedrørende Krigsarbejdskraften og i Fagforeningernes Overenskomster. Flere og flere Fagforeninger



Kvinde i Marineuniform.



Kvinder ved Flyvevæsenet.

modtager Kvinder som Medlemmer paa lige Fod med Mænd og giver dem derved de samme Rettigheder og den Beskyttelse, som Medlemskabet fører med sig.« Nu er der tre og en halv Million kvindelige Fagforeningsmedlemmer, to Kvinder er Fagforeningsformænd og mange er Bestyrelsesmedlemmer.

Hvorsomhelst Kvinder faar Lov at forsøge sig indenfor Krigsindustrien, klarer de sig aldeles udmærket, og der kommer stadig flere og flere i Arbejde. Saavidt man kan skønne beskæftiger Krigsindustrien henved seks Millioner Kvinder.

Blandt disse Millioner ny Arbejdere findes naturligvis mange Mødre. Det vil sige, at der maatte træffes Foranstaltninger til at passe Børnene, mens Mødrene er paa Arbejde. Nogle Kommuner har oprettet særlige Børnehaver, andre har hjulpet Forældrene ved at forlænge Skoletiden og sørge for særligt Tilsyn med Børnene. Sociale Foreninger har skaffet Hushjælp til og Tilsyn med Hjem i Foreningens Omraade, saa at Børnene kan blive i deres vante Omgivelser. Men Størstedelen af den forøgede Arbejdsbyrde kommer til at hvile paa Moderen selv. Hun maa selv tilrettelægge sit huslige Arbejde, inddele sin Tid, lade alt, som ikke er absolut nødvendigt, ligge og indskrænke Selskabelighed og Fornøjelser til det mindst mulige.

Ogsaa paa andre Maader viser Kvinderne deres Dygtighed og Fædrelandssind. For første Gang i vor Historie bestaar de amerikanske Værn af baade Mænd og Kvinder. Kvinderne er organiseret som Hjælpekorps indenfor alle Grene af de væbnede Styrker og gør Tjeneste i Hæren, Flaaden, Kystbevogtningen og Marinens Soldaterkorps. Uniformer og Titler kan være forskellige, men Formaalet med deres Tjenstgøring er at frigøre Mænd til egentlig Krigstjeneste ved at paatage sig Kontorarbejde, tekniske og administrative Opgaver.

De første, der blev organiseret, var Hærens kvindelige Hjælpekorps (Womens' Auxiliary Army Corps), som hurtig blev kaldt WAACS. Fra Juli 1943 ophørte Korpset at være Hjælpekorps og indgik som en særlig Afdeling i De forenede Staters Hær; hermed fik de første amerikanske Kvinder militær Rang. WAACS og Søværnskorpset, der kaldes WAWES (»Bølger«) og Kystbevogtningskorpset, som kaldes SPARS og Marinesoldaternes Hjælpekorps bliver alle uddannet til ikke-krigsmæssigt Arbejde hjemme. Dog faar WAACS Tilladelse til at komme til Fronten og gøre Tjeneste ved Hæren paa flere fjerne Krigsskuepladser.

Arbejde udenfor Amerika staar naturligvis aabent for de mange Kvinder, der virker som Sygeplejersker ved Hær, Flaade og Røde Kors.

Kvindelige Flyvere har altid appelleret stærkt til det brede Publikums Fantasi, og vi har i De forenede Stater et Korps, kendt som de kvindelige Hjælpetroppers Flyverdivision, populært kaldet WAFS (Womens' Auxiliary Flying Squadron). De lærer Navigation og Meteorologi, faar Undervisning i at behandle og reparere Hærens Flyvemaskiner og i at flyve efter Hærens Reglement.

Af alle de Former for Service, som Kvinder yder, kræver Flyverdivisionen utvivlsomt størst Mod og Uforfærdethed.

Udover de forskellige Krigsarbejder, som allerede er nævnt, gør to Millioner Tjeneste i De frivillige Hjemmeværn, tre og en halv Million arbejder frivilligt for Røde Kors, 350,000 er Medlemmer af Det frivillige amerikanske kvindelige Hjælpekorps, der yder Biltransport-Service, Hushjælp, sælger Krigsobligationer og udfører andre Pligter paa Hjemmefronten. Yderligere 350.000 Kvinder i De forenede Service Organisationer sørger for Underholdning og Adspredelse til Tropperne, og cirka en Million til udfører forskelligt frivilligt Arbejde.

Krigen har vendt op og ned paa Millioner af Amerikaneres Tilværelse. Enten de arbejder ved Borde i en Fabrik eller kører Lastbiler, er indrulleret i Militærtjenesten eller arbejder

af egen fri Vilje paa Hospitaler, vil de Erfaringer, de høster i denne Tid faa vidtrækkende Følger. Allerede nu mærker man, at det ny, de er kommet i Berøring med, har givet dem et videre Udsyn og vækket deres sociale Samvittighed. De har opnaaet den Sikkerhed, det giver at vide, der er Brug for dem, og den Tilfredsstillelse, der ligger i at udføre et nyttigt Arbejde. De har faaet en bedre Forstaaelse af Verden i Dag og af, hvor betydningsfuldt det er, at de selv er med til at raade for Verdens Fremtid.

# KAN NØD AFSKAFFES

## *Fremskridt i Sociallovgivningen.*

I August 1945 kunde De forenede Stater fejre et lille Jubilæum, nemlig 10-Aars Dagen for den første Lov om Socialforsorg. I Skandinavien synes man maaske det er mærkeligt, at den amerikanske Sociallovgivning ikke er ældre. Der er man vant til at regne med social Sikkerhed som en naturlig Følge af den demokratiske Udvikling, og man anser det for en Selvfølge, at alle bør have Adgang til Livets Goder, og at Samfundet bør tilstræbe, at alle Borgere faar Mulighed for at opnaa gode sundhedsmæssige Forhold, Undervisning og en rimelig Levefod.

Der er særlige Grunde til, at vi netop for Tiden tager disse Problemer op. Vi er et Pioner-Land. I tre Hundrede Aar har vi stadig kunnet udvikle Landets store, uudforskede Rigdomskilder. Hvis vi ikke syntes om det ene Sted, flyttede vi et andet Sted hen. Hvis vi ikke fik et tilstrækkelig godt Udkomme i den ene Egn, pakkede vi vore Sager sammen og saa os om efter noget andet. »Rejs Vestpaa, unge Mand, rejs Vestpaa«, var i mange Aar Slagordet. Og vi drog mod Vest til det rige Hvedeland i Red River-Dalen, til Wyomings vidtstrakte Prærier, Kaliforniens Guldminer og Oliedistrikterne i Texas. Vi var ved at tro, at disse Kilder var uudtømmelige, blot vi havde det fornødne Mod og Initiativ til at udvinde deres Rigdomme. Hver Gang vi mærkede, at Markedet strammedes, flyttede vi væk. Det vil sige, at de fleste af os flyttede væk. Der var nemlig altid nogle, som blev tilbage.

I Begyndelsen af dette Aarhundrede var vor Vestgrænse rykket helt ud til Stillehavskysten. Da den første Verdenskrig udbrød, var Veststaterne et uhyre Omraade, fuldt af Majs og Hvede, Frugt, Kvæg og Faar og af Industribyer. Landet var taget i Besiddelse, Pionerernes Landvindingstid var omme. Saa dukkede Masseproduktionen op med alle sine nye Muligheder, og for en Tid havde vi ingen Nød, fordi vi styrtede os ud i en Produktion af hidtil ganske ukendte Dimensioner.

Saa gik det galt. Priserne faldt med forfærdende Hast. En Bølge af Panik skyllede over Landet. Banker lukkede, Fabriker standsede Driften, Ejendomspriserne faldt til det rene ingenting,

hele Industrien blev revet med i Fallitten. Millioner af Mennesker blev sat paa Gaden, og Arbejdsløshedens triste Rytme hamredes fast af dens Fodslag mod Brostenene. Høsten slog fejl; Støvet hvirvlede i sorte Skyer henover det før saa frugtbare Agerland paa de store Sletter. Hele Nationen stod Ansigt til Ansigt med Nød og Elendighed.

Denne frygtelige Nødstilstand fremkaldte den Lovgivning, som tog Form i Loven af 1935 om social Sikkerhed. Forbundsregeringen havde indset Nødvendigheden af en fælles Sociallovgivning for samtlige Stater. Før 1935 havde enkelte Stater vedtaget Forholdsregler angaaende Hjælp til Gamle og Syge, skønt Flertallet af disse Forholdsregler var utilstrækkelige. Der fandtes Pensionsordninger for Tjenestemænd i de enkelte Stater og i Forbunds-Administrationen. Nogle Stater og Byer havde indført Pensionering af Lærere. Fire og fyrre Stater havde truffet Ordninger om en Form for Erstatning ved Ulykkestilfælde i Fabriker. Der eksisterede derimod ingen offentlig Arbejdsløshedsforsikring. I det store og hele var hele Nationens Sundhedstilstand og økonomiske Sikkerhed overladt til det private Initiativ i Form af Livs- og Sygeforsikringer, Ordensselskaber, Foreninger, privat Velgørenhed, private Pensionskasser, Opsparing eller Livrente. Amerikanerne klyngede sig stadig til deres gamle Frygt for Statens Indblanding i deres private Sager og til deres voldsomme Stolthed over at kunne sørge for sig selv paa deres egen Maner. Men da Krisen i 1929 rev Sparepenge, Stillinger og Pengeanbringelser med sig, gik det op for det amerikanske Folk, at Tiderne havde ændret sig, og at De forenede Stater var ophørt at være et Pionerland og var blevet en sat Nation med et indviklet Produktionsapparat. Folk var lamslaaede og forvirrede. Masseproduktionen med dens Løfter om rigeligt til alle havde veget Pladsen for Massearbejdsløshed, noget som i Amerika var et komplet ukendt Fænomen. For at komme til Bunds i dette nye Problem nedsatte De forenede Staters daværende Præsident, Herbert Hoover, Undersøgelseskommissioner, hvor Grunden blev lagt til den paafølgende Tids Reformer.

De første Skridt til en Social-Lovgivning, der blev taget af Roosevelts Regering, gik ud paa dels at skabe Beskæftigelse gennem Planer, der omfattede alle Staterne og dels paa at nedsætte et Udvalg af Nationaløkonomer og Eksperter i Samfundsproblemer til at udarbejde en Oversigt og et foreløbigt Lovforslag, som kunde garantere social Sikkerhed over hele Landet.

Her maa vi yde en Anerkendelse til de skandinaviske Lande.



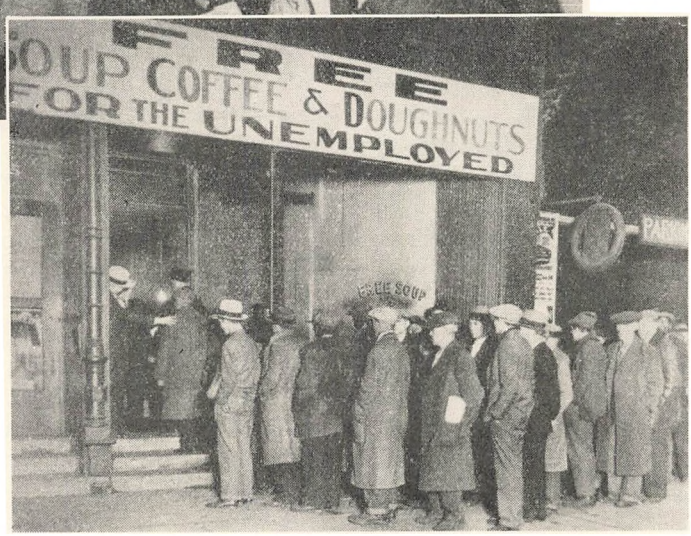
FREE
SOUP COFFEE & DOUGHNUTS
FOR THE UNEMPLOYED
FREE SOUP

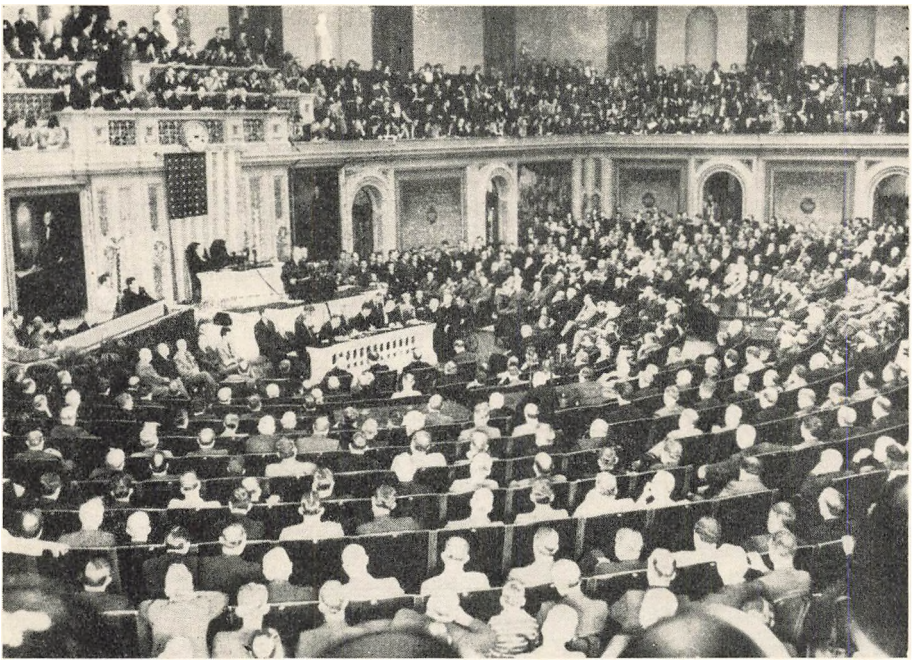

Kongressen er samlet til Forhandling.

Vi indrømmer gerne, at da vore Nationaløkonomer arbejdede med at løse de sociale Problemer i Amerika, hentede de megen Hjælp og mange Impulser fra de skandinaviske Lande. De fik Øjnene op for, at der havde man en Social-Lovgivning, der havde højnet det sociale Niveau uden at indskrænke den personlige Frihed i Lande, hvor man netop satte stor Pris paa Frihed. Det var af stor Betydning for os, fordi hele vor Social-Lovgivning kunde blive afhængig af det principielle Spørgsmaal om, hvorvidt Forbundsregeringen har Ret til at blande sig i, hvad den enkelte Stat betragter som sit Arbejdsomraade. Desuden har Amerikanerne en grundfæstet Modvilje mod, at Regeringen skal bestemme over deres Handlinger. Som Følge heraf blev Loven om Social Sikkerhed baseret paa det Princip, at Regeringen skulde yde Hjælp til Selvhjælp. Derved blev Omsorgen for Folkesundheden og den økonomiske Sikkerhed Anliggender, der angik hele

Nationen. Loven blev vedtaget med stort Flertal baade i Senatet og Repræsentanternes Hus den 14. August 1935. I August 1939, da Loven havde virket i fire Aar og i den Tid var blevet gjort til Genstand for omhyggelig Vurdering, blev der forelagt Ændringsforslag, som traadte i Kraft den 1. Januar 1940.

Lovens Bestemmelser falder i tre Afsnit. Det første Afsnit omhandler Forsikring og omfatter Ansvarsforsikring, Alderdoms- og Overlevelsesrente. Det andet handler om offentlig Støtte til Trængende og det tredie om Forsorg, d. v. s. Børneforsorg, Hjælp til Mødre med Børn, Sundhedsvæsen og Omskoling af Invalider. Der skelnes skarpt mellem Forsikring og Socialhjælp. Sociale Forsikringer er ikke afhængige af Ubemidlethed, det er derimod Socialhjælp.

I daarlige Tider er det, som først ligger for, at skaffe Arbejde og at hjælpe de arbejdsløse igennem Arbejdsløshedsperioder. Ifølge Loven gøres det ved offentlig Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring. Naar en Mand er blevet arbejdsløs, behøver han ikke længer at slide Brostenene fra Fabrik til Fabrik, fra det ene Kontor til det andet. Han lader sig indskrive paa sin Stats Arbejdsanvisningskontor og søger samtidig en Plads. Han faar saa Meddelelse om, hvor der er Arbejdsmuligheder. I Ventetiden faar han en ugentlig Understøttelse og prøver i den Tid selv paa at skaffe sig Arbejde. Loven omfatter ikke alle Kategorier af Arbejdere, men den har dog hjulpet i Millionvis til at faa Arbejde og derved støttet Arbejdernes Selvrespekt og befriet dem for den haabløse Venten i Kø for at faa Arbejde.

Mulighederne for at skaffe Beskæftigelse vil naturligvis blive vanskeligere efter Krigen. Vore Soldater vil først og fremmest have Arbejde og fri Adgang til at tjene deres Brød, naar de er kommet hjem fra Krigen. De har ikke glemt, hvordan det gik efter sidste Krig og under den paafølgende Depression. Der maa gøres en hel Del fra Samfundets Side for at hjælpe de hjemvendte Soldater med at tilpasse sig. Præsident Roosevelt har givet dem sit Løfte om, at vi vil tage Stilling til Problemet. Den 28. Juli 1943 sagde han: »Jeg har lovet vore Folk inden for Værnene, at det amerikanske Folk ikke vil lade dem i Stikken, naar Krigen er forbi.«

Den bydende Nødvendighed det er at hjælpe Soldaterne, har allerede ført til en Udvidelse af vor sociale Forsorg. Kongressen har vedtaget, at en Kvinde, som er gift med en Soldat paa de fire laveste Trin i Værnene, har Ret til gratis Lægebehandling under hele Svangerskabet. Hun kan ogsaa faa Hospitalsophold

og om nødvendigt Specialistbehandling. Hun har ogsaa Ret til Lægehjælp og Sygeplejerske i Barselsperioden og til Lægehjælp og Hospitalsbehandling i Barnets første Leveaar. I Tusindvis af Soldaterhustruer har nydt godt af disse Rettigheder.

Et af de Problemer, som det i 1935 var mest paakrævet at Lovgivningsmagten tog sig af, var Omsorgen for Arbejdere, der faldt for Aldersgrænsen, og for deres Efterladte. Det blev der taget Hensyn til i Loven ved en Alders- og Overlevelsesrente, dog ikke i tilstrækkelig Grad i den oprindelige Lov. Lovændringen af 1939 hjemlede Ret til større Udbetalinger. Vi giver her et konkret Eksempel, taget fra et Arkiv over den Slags Sager. Det viser, hvorledes den ny Lov virkede.

John Smith, som var treogfyrre, og hans Hustru var til et Nytaarsselskab den 31. December 1939. Lige ved Midnat, da Stemningen var paa sit højeste, klagede Smith over Smerter i Hjertet. Fem Minutter over fire om Morgenen den 1. Januar faldt han død om, mens han og hans Hustru stod og ventede paa en Bil. Hvis Smith var død fire Timer og et Minut før, vilde hans Enke have faaet udbetalt 191,10 Dollars. Dermed vilde al Understøttelse høre op, og hun maatte klare sig med sin ti-aars Dreng som hun bedst kunde. Men ifølge den ændrede Lovs bedre Betingelser faar Fru Smith og hendes Søn, indtil han bliver atten Aar, 38,85 Dollars om Maaneden, en Sum paa ialt 3.729,60 Dollars. Naar Fru Smith bliver femogtres, faar hun desuden 3.286,71 Dollars i maanedlige Udbetalinger paa 23,31 Dollars for et Tidsrum af elleve Aar og ni Maaneder. For disse Ydelser havde Smith i tre Aar betalt 35 Cent om Ugen, og hans Arbejdsgiver samme Beløb, ialt et Fradrag paa 2 Procent af hans Ugeløn paa 35,00 Dollars.

Som vi før sagde, yder Loven af 1935 om social Sikkerhed ikke absolut Sikkerhed. Millioner af amerikanske Arbejdere — Landarbejdere, Husassistenter, Arbejdere i uproduktive Foretagender og selvstændige Næringsdrivende falder ikke ind under Loven. I nogle Tilfælde overstiger Aldersrenten ikke ti Dollars om Maaneden. Arbejdsløshedsunderstøttelsen ligger undertiden helt nede paa 3 à 4 Dollars om Ugen. I de fleste Stater er der lang Ventetid, før man kan faa Arbejdsløshedsunderstøttelse, og den Tid, man har Ret til den, er ikke ret lang, og desuden er Understøttelsen ofte utilstrækkelig. Disse Mangler og de nye Problemer, som Krigen har skabt, har gjort det til en Nødvendighed for os at beskæftige os mere med Samfundets sociale og økonomiske Velfærd, og vi gør, hvad vi formaar for at løse Opgaven.

De nye Planer bør omfatte en Udvidelse af Forsikringen, saa den ogsaa kommer til at omfatte de femten Millioner Arbejdere, som ikke falder ind under den oprindelige Lov, og de kræver ogsaa en Tilføjelse i Form af Invaliderente, som skal udbetales til kronisk Syge og Invalider. Endnu en Ting, som bør indføres, er Syge- og Hospitalsforsikring, som skal berettige enhver forsikret til Lægehjælp og Hospitalsophold i en vis Periode aarlig. Vedkommende bør ogsaa, om nødvendigt, have Lov til at tilkalde en Specialist. Dette er kun nogle af Enkelthederne i det ny Lovforslag, som er blevet forelagt Kongressen.

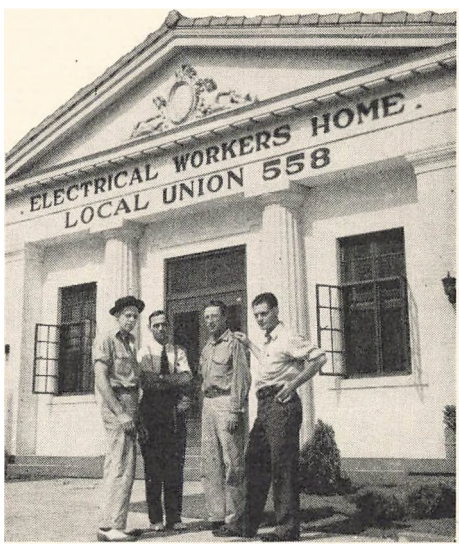


Fagforeningsbygning.

# AMERIKANSK OPDRAGELSE

## *Oversigt over Skoler.*

HVIS man interesserer sig for Undervisningsspørgsmaal og skal til Amerika for at se paa Skoler, hvad finder man saa? Først bliver man nok lidt overrasket af de store Afstande derovre. Der er Skoler, der ligger længere fra hinanden end København og Kairo.

I Begyndelsen bliver man maaske nok noget forvirret over den store Forskelligartethed, som findes; men naar de uhyre mange Indtryk har faaet Tid til at bundfælde sig, vil mange af de tilsyneladende Modsætninger forsvinde. Det forvirrende taber sig, og der tegner sig et Billede af det, man kan kalde den typiske amerikanske Folkeskole. Den er en Del af det amerikanske Undervisningsvæsen, som omfatter alle Landets Kvadratkilometer. Disse Skoler opretholdes udelukkende af Skatteindtægter og yder hele tolv Aars Undervisning, som er tilgængelig for alle, ja endda fjorten Aar, hvis man regner Smaabørns-Børnehaver og andre Børnehaver med. En Del Folkeskoler har Børnehaver for Børn fra Femaarsalderen, og der er stadig Stigning i Antallet af Børnehaver for Børn paa fire Aar eller derunder.

Det er maaske bedst først at se paa en Grundskole, det man i Danmark kalder Folke- eller Kommuneskolen, som optager de første seks-otte Aar af et Barns egentlige Skolegang, og som i Amerika er en Blanding af den danske Folke- og Mellemskole. De fleste Drenge og Piger gaar i denne Grundskole i otte Aar, det vil sige til de er fjorten Aar. Nogle af Staterne har ved Love om Skolepligt forlænget Skolegangen til Eleverne er sytten eller endogsaa atten Aar gamle, men andre Steder er Grundskolens Uddannelse alt, hvad der forlanges.

I Løbet af den Tid, Eleverne gaar i Grundskolen, faar de Undervisning i Engelsk, Regning, Samfundskundskab (som omfatter Historie, Geografi og Begyndelsesgrundene i Nationaløkonomi og Politik); Musik (baade Sang og Spil), i mange Tilfælde lidt Naturvidenskab og undertiden et Begynderkursus i et fremmed Sprog.

Tonen i Skolen, hvor Barnet tilbringer seks—otte af de Aar, hvor det er mest modtageligt for Indtryk, er for det meste utvun-



I en amerikansk Skole (Filmsbillede).

gen og venlig. Undervisningen tilrettelægges ofte saaledes, at den enkelte kan pleje sine Interesser, og hans Læsning faar Lov at rette sig efter hans egne Ønsker mere end efter Skemaet, saaledes at han faar Lov at arbejde videre med et Problem, som han er stødt paa i sine Bøger, eller som er dukket op ved Samtaler i Klassen.

Det offentlige Skolevæsen i Amerika udover Grundskolen er helt forskelligt fra Undervisningsvæsenet i de fleste europæiske Landes, Danmark ikke undtaget.

I Stedet for Parallelsystemet med Folkeskolen og Realskolen, hvorfra Eleverne gaar ud i Erhvervslivet, og Gymnasieskolen, som fører til Universitetet, har Amerika et højere Skolevæsen for alle Elever. De kaldes high schools (»Højskoler«), men maa endelig ikke forveksles med de danske »Folkehøjskoler« eller Læreanstalter som Landbohøjskolen eller Danmarks tekniske Højskole. Denne offentlige højere Skole, som varer fire eller seks Aar og har lige mange Piger og Drenge blandt sine Elever, er en af Pillerne i det amerikanske Samfund. Nogle af de højere Skoler er vældige Institutioner med op til ti Tusind Elever, derimod er der i en lille Landsby undertiden kun femoghalvfjerds eller Hundrede. Enten den er stor eller lille, spiller den højere Skole en stor Rolle i sit Hjemsted. Dens Aula er hyppigt den bedste Sal i Byen, og mange af Byens Sammenkomster afholdes der. Skolens

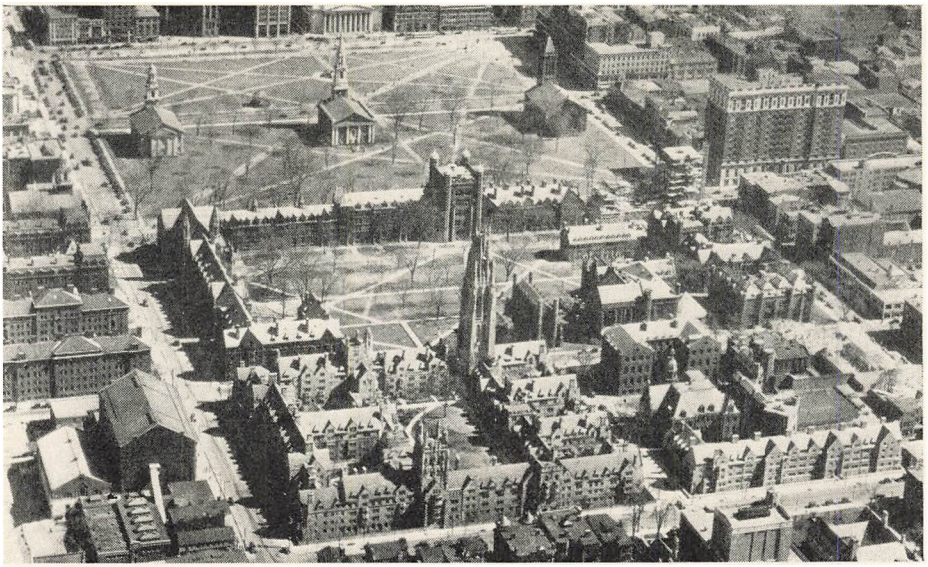

Flyverbillede fra Yale Universitetet.

Køkken, hvor der om Dagen laves Middagsmad til sultne unge Mennesker, benyttes om Aftenen, naar Eleverne kommer til Selskab eller Bal, eller naar Forældrene anvender Bygningen til Studiekredse, Foredrag eller selskabeligt Samvær.

Amerikanerne vil villigt indrømme overfor en Gæst fra Europa, at en Skole, hvis Plan omfatter Hensyntagen til saa mange forskellige Interesser, ikke med samme Maalbevidsthed, som man er vant til i Europa, kan arbejde henimod Forberedelsen til Universitetsstudiet. Paa den anden Side vil vi herovre pege paa, at disse tydelige Mangler opvejes af den sunde Maade, disse Skoler bidrager til at skabe et Samfund uden Klasseforskel. Man er af den Mening, at naar de Mennesker, som senere i Livet bliver Rørlæggere, Sagførere, Maskinarbejdere, Officerer, Tømrere, Læger, Ekspedienter eller Fabrikanter, har siddet paa Skolebænk sammen eller været paa samme Fodboldhold, lærer de at faa en sund Respekt for Menneskeværd, uanset hvormange Penge, de maaske kommer til at tjene, eller hvor dygtige de er i Latin.

Paa den anden Side er selv en middelstor højere Skole i Stand til at lade Eleverne vælge mellem mange forskellige Fag og kan samle de Elever, som vil studere, til særlig Undervisning, der ligner den, de faar i en dansk Gymnasieskole. Nogle af de ame-

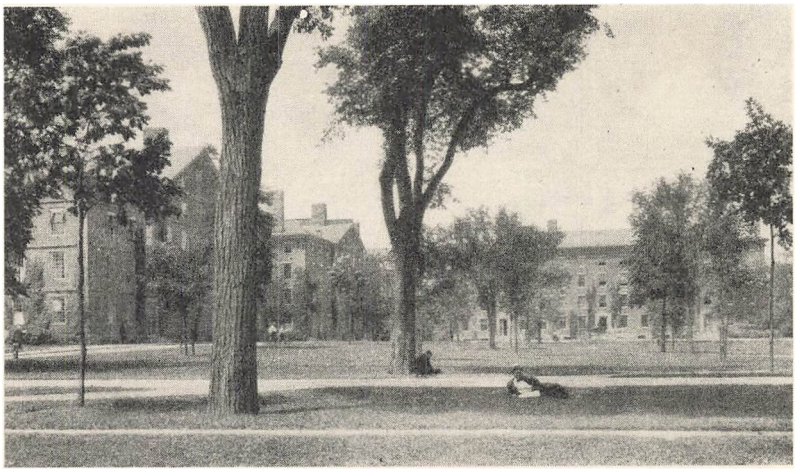

Universitetsparken ved Harvard.

rikanske højere Skoler er saa store, at de har otte à ti forskellige Læseplaner at vælge imellem. En af dem er beregnet paa at forberede Eleverne til videnskabeligt Studium ved et Universitet i saadanne Fag som Engelsk, Matematik, Naturvidenskab eller fremmede Sprog. Efter en anden Plan uddannes unge Piger i Husholdningsvidenskab, en tredie uddanner Drenge til at gaa ind i Elektriker- eller Mekanikerfaget, en fjerde forbereder saavel Drenge som Piger til at gaa over i Landbruget.

Endnu mangler vi at fortælle om de private Skoler. Der er to Slags, som man bør lære at kende. Den første er de temmelig dyre og ofte særdeles gode Skoler, som specialiserer sig i at forberede Eleverne til Universitetet. Derfor kaldes de »*Forberedelses«-Skoler*. I Modsætning til de offentlige højere Skoler er de ikke Fællesskoler og ligner i mange Retninger de europæiske Gymnasieskoler i Undervisningsmetoder og Fagfordeling.

Den anden Slags Privatskoler ledes af forskellige Trossamfund, for Eksempel af Katoliker eller Lutheranere. Disse Skoler kaldes *Sogneskoler* og er i Reglen Skoler, hvis Elever bor hjemme; de omfatter baade Grundskole og højere Skole. Forskellen mellem dem og den offentlige Skole er den væsentlige, at der gives Undervisning i Religion, hvad den offentlige Skole ikke befatter sig med. Det er de Forældre, som ønsker, at deres Børn ogsaa skal have Religionsundervisning i Skolen paa Hverdage, der hovedsagelig støtter »Sogneskolerne«. Mange er anselige Skoler med mange Elever.



Æresdoktorer ved Harvard-Universitetet. (Yderst til højre sidder Walt Disney).

De amerikanske Universiteter er, ligesom de højere Skoler, enten offentlige eller private Institutioner. Flertallet af de gamle Universiteter, hvis Navne ogsaa kendes i Danmark, som Harvard, Yale, Princeton og Columbia, er Institutioner, der holdes i Gang ved private Midler. Man maa betale temmelig meget for at studere ved disse Universiteter, som ingen Støtte faar fra det offentlige, selvom mange af Studenterne godt kan have Legater fra Stater eller Kommuner. Andre Universiteter med næsten lige saa stort Ry er i Løbet af de sidste Par Generationer blevet rejst udelukkende ved offentlige Midler. Blandt dem er de store Stats-Universiteter for Staterne Michigan, Illinois, Wisconsin, Kalifornien og Minnesota nok et Besøg værd. Disse Universiteter tager kun et ringe Gebyr af de Studenter, der er bosiddende i den paagældende Stat. Foruden de store Universiteter findes en Mængde større og mindre Læreanstalter med offentlig Støtte. Mange af Staterne har for Eksempel udmærkede Landbohøjskoler og Polytekniske Læreanstalter. De fleste større Byer har kommunale Læreanstalter, der giver god Undervisning udover den, der gives i de højere Skoler. Desuden er der mange



Studenterne morer sig med at slaas med Puder.

Seminarier til Uddannelse af Lærere samt Fortsættelsesskoler, der giver to Aars Uddannelse udover den højere Skole.

I et Land, der rummer over tolv Hundrede højere Læreanstalter, maa Kundskabskravene nødvendigvis blive uensartede. Ved de store private og ved mange smaa Universiteter samt ved Statsuniversiteterne svarer Eksaminerne nogenlunde til de danske, men ved andre amerikanske Universiteter maa man indrømme, at de Eksaminer, der tages der, er af betydelig ringere Kvalitet, og de Kandidater, der udgaar derfra, maa arbejde en Del videre, før deres Eksamensbevis giver dem Adgang til videnskabeligt Arbejde ved europæiske eller de førnævnte amerikanske Universiteter.

Ved de private Universiteter, som er saa dyre at studere ved, og ogsaa ved de offentlige Universiteter, hvor Studenterne selv maa betale Kost og Logi, er der mange baade mandlige og kvindelige studerende, der maa leve af, hvad de selv tjener. Det vil sige, at de er nødt til at tage Pladser udenfor Undervisningstiden, saa at de kan tjene nok til at klare Studieaarene.




Baseball.

Studenterne paatager sig al Slags Arbejde. De unge Mænd er Tjenere eller vasker op i Restauranter og Klubber, andre er Varmemestre i Privatejendomme, atter andre spiller i Danseorkestre. Nogle af de unge Piger er Korrespondenter, — det har de maaske lært i deres Skoletid — andre passer Børn om Aftenen, mens Forældene er ude, eller er Servitricer. Hvis man kommer fra de Universiteter i Europa, hvor man er vant til en mere værdig akademisk Atmosfære, vil man maaske nok synes, det er en lidt underlig Maade at studere paa, men i Danmark er den velkendt gennem adskillige Aar. I Virkeligheden er det maaske en meget sund Side af Universitetslivet. Der udvikles en betydelig Selvstændighed og Modenhed hos de unge, og det er et udmærket Middel mod Snobberi. Man finder sjældent nogen, der senere i Livet fortryder, at han eller hun har haft den Oplevelse.

Tidlig om Morgenen, om Aftenen og om Lørdagen holder alle Universiteterne, offentlige saavel som private, en Mængde Kursus for Mænd og Kvinder, som har Stillinger, men som alli-

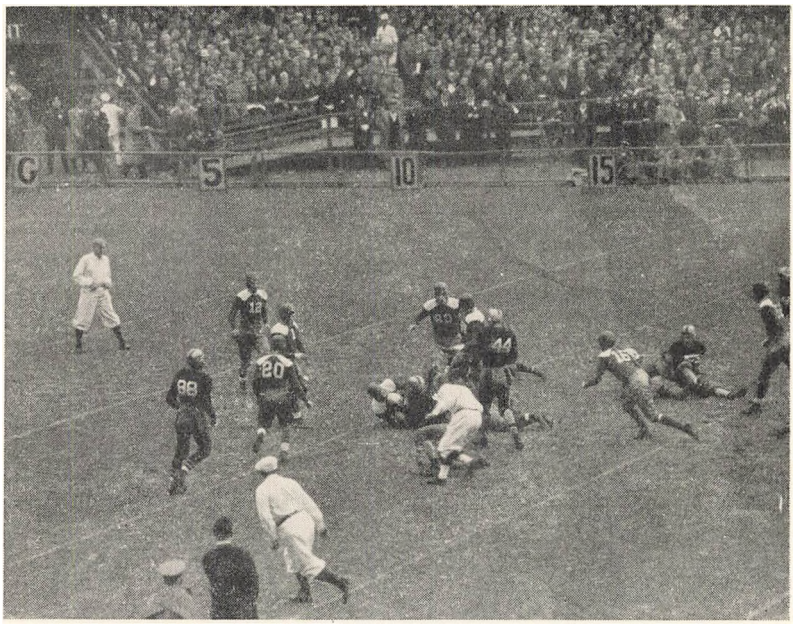


Rugby-Fodbold.

gevel gerne vil fortsætte deres Uddannelse. Disse Kursus afholdes ikke alene inden for Universiteternes egne Omraader, men ogsaa andre Steder i forskellige Byer. Undertiden er Undervisningen anlagt som Korrespondancekursus. Denne Udbygning af Universiteternes Undervisning er et stort Gode for dem, der ikke har Raad til at bruge al deres Tid til at studere ved Universitetet, eller for dem, som vil tage flere Eksaminer efter at de er gaaet ud i Erhvervslivet.

Ogsaa Grundskolen sørger for rigelig Adgang til Undervisning for Voksne. Der bliver givet Timer til langt ud paa Aftenen i de Lokaler, hvor Børnene gaar i Skole om Dagen. Disse Kursus omfatter alle Stadier fra Begynderundervisning i Engelsk for Folk, der lige er indvandret til Amerika, til Studiekredse i Statsvidenskab, ofte under Ledelse af en fremragende, europæisk Emigrant. Organisationer som Kirkesamfund og Fagforeninger staar ogsaa i Spidsen for mange forskelligartede Kursus for Voksne. Nationalregeringens Landbrugsministerium har et højt udviklet Udbygningssystem, der tager sig af Kursus for Voksne paa Landet.

# FILMEN

## *Det hvide Lærred under Krigen.*

»SKAL vi gaa i Biografen i Aften, der gaar en god Film i »Strand«. De Ord høres jævnlig i hvert eneste amerikansk Hjem. For Far og Mor vil det sige, at de kan slappe af efter Dagens Arbejde, for Drengene en glimrende Anledning til at lade Lektier være Lektier og gaa hen og le ad en »Mikkel Mus« eller med aandeløs Spænding sluge en Cowboy-Film. For deres store Søster Nancy vil det sige, at hun kan følges derhen med ham, hun »gaar med«. Hele Familien kan godt lide at høre de Ord, for Amerikanerne elsker Film.

De bryder sig ikke alle om de samme Film, men det har aldrig været noget Problem. For Filmsindustrien producerer Film for enhver Smag: Musikfilm, alvorlige Skuespil, Lystspil, Ugerevuer, Tegnefilm, Sportsfilm og mange andre. Her er nok at vælge imellem for hele Familien. I Fredstid fremstiller Hollywood over fem Hundrede Helaftensfilm og over syv Hundrede Kortfilm om Aaret, et Antal, der er stort nok til at sikre hver eneste Amerikaner noget, der falder netop i hans Smag.

Der er ligesaa mange forskellige Slags Filmsteatre, som der er Typer paa Film. Hvis Nancy og hendes Ven bor i en Storby, har de Valget mellem en Biograf i Byens Centrum eller en i Nærheden. Hvis de føler sig særlig oplagt, tager de ind til Byen til en af de flotte Biografer med moderne Ventilationsanlæg. Vil de ikke saa langt, er der flere Biografer i Nærheden af, hvor de bor. Hvis de ikke bor i Byen, kan de tage Bussen til nærmeste lille By og vælge mellem Biografteatrene paa Hovedgaden, — maaske er der kun et. Selv om de bor paa en Gaard i Mississippidalens Hvedebælte eller i Sydstaternes Bomuldsdistrikter, er det højst sandsynligt, at der kun er en kort Biltur til nærmeste Biograf. Der ligger nemlig over seksten Tusind Billedteatre spredt over Landet, lige fra det pragtfulde Teater i Radioskyskraberen til smaabitte Lokaler ude paa Landet. Man regner med firs Millioner Biografbesøg om Ugen. Det betyder naturligvis ikke, at firs Millioner forskellige Amerikanere gaar til Film hver Uge. Nogle er fanatiske Biografgængere og gaar maaske flere Gange om Ugen, mens andre gaar sjældnere eller slet ikke.



Hollywood . . .

Nutildags tager man Film som en given Ting. Naar Nancy kommer hjem fra Turen med sin Ven, siger hun: »Det var en god Film« eller »Den kunde lige gaa an«, hun vilde aldrig finde paa at sige: »I Aften har jeg set en epokegørende videnskabelig og kunstnerisk Bedrift«, og hvis hun sagde det, vilde hendes Familie blive højst forbavset. Og dog er det kun godt halvtreds Aar siden, at denne mægtige Industri begyndte. De levende Billeders Udvikling i dette Tidsrum er aldeles forbløffende.

Det var i 1894, at Thomas Edisons Kinetoskop kom frem. Folk puttede Penge i en Automat og fik Lov at kigge i en Kukkasse, hvor de saa en Billedserie paa en Papirstrimmel. Det var Filmens Begyndelse. Efter den Tid er Filmsindustrien gaaet frem med Stormskridt. Man har opfundet tekniske Forbedringer. Fremstillingstekniken er blevet udviklet og forbedret. Lyd og Farve har revolutioneret Filmen. Kunstnere og Videnskabsmænd af alle Fag og alle Nationer har bidraget til at gøre denne nye Kunstart fuldkommen.

Blandt de øverste paa Listen over beundrede Filmsstjerner finder man ogsaa Skandinaver og blandt dem særlig de tre smukke Kunstnerinder, Greta Garbo, Ingrid Bergman og Signe Hasso, som er kommet til Filmens Hovedstad til Glæde for Biografpubli-

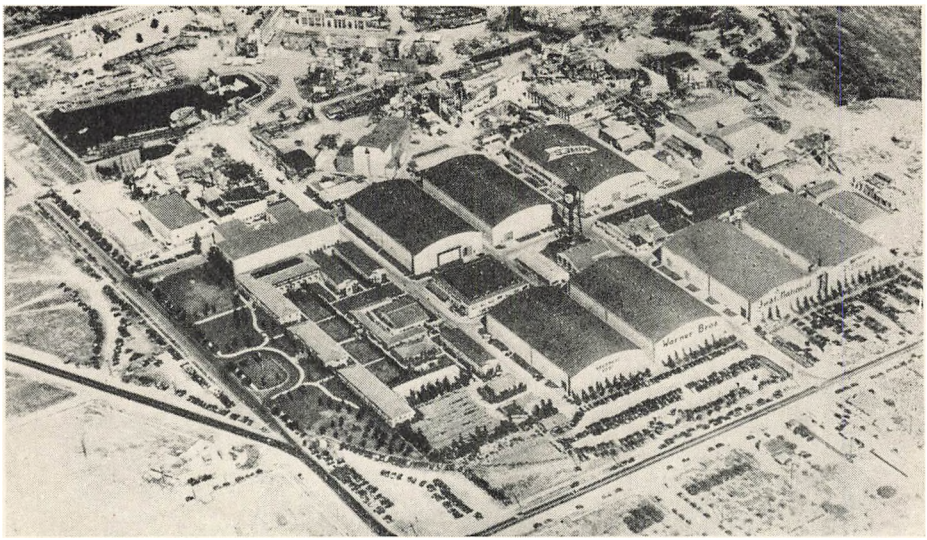

. . . Maalet for Drømme og Forhaabninger.

kum over hele Verden. Greta Garbo, som er en af det hvide Lærreds mest fortryllende Kunstnerinder, vandt først Berømmelse i Stumfilmen, men naaede op paa endnu større Højder i Lydfilmen ved sit glimrende Spil i Film som »Anna Christie«, »Anna Karenin« og »Camille«.

Ingrid Bergman, som er en af de mest lysende Stjerner paa Hollywoods Himmel, har bragt nyt Talent og Charme til de amerikanske Film. Allerede fra hendes første amerikanske Film, »Intermezzo«, har alle været lykkelige for at arbejde sammen med hende. Gregory Ratoff, som var Instruktør ved hendes to sidste Hollywood-Film, har sagt: »Jeg vil ønske, at jeg endnu mange Gange maa komme til at instruere hendes Film, hun er aldeles enestaaende.« Det er aabenbart, at alle, hvor Ingrid Bergman arbejder, er enige med ham. Der er Held ved alle hendes Filmsoptagelser, de indspilles hurtigt og uden Vanskeligheder. Primadonnaen har ingen Nykker. Baade medspillende og teknisk Personale beundrer den Intelligens og Koncentrationsevne, hvormed hun gaar op i Instruktionen og i sine Repliker. Arbejderne i Atelieret er villige til at flytte Bjerge for at glæde hende. I »Casablanca«, »Hvem ringer Klokkerne for« og »Gaslight«, nogle af hendes sidste Film, viser hun sig som en forbavsende alsidig Skue-

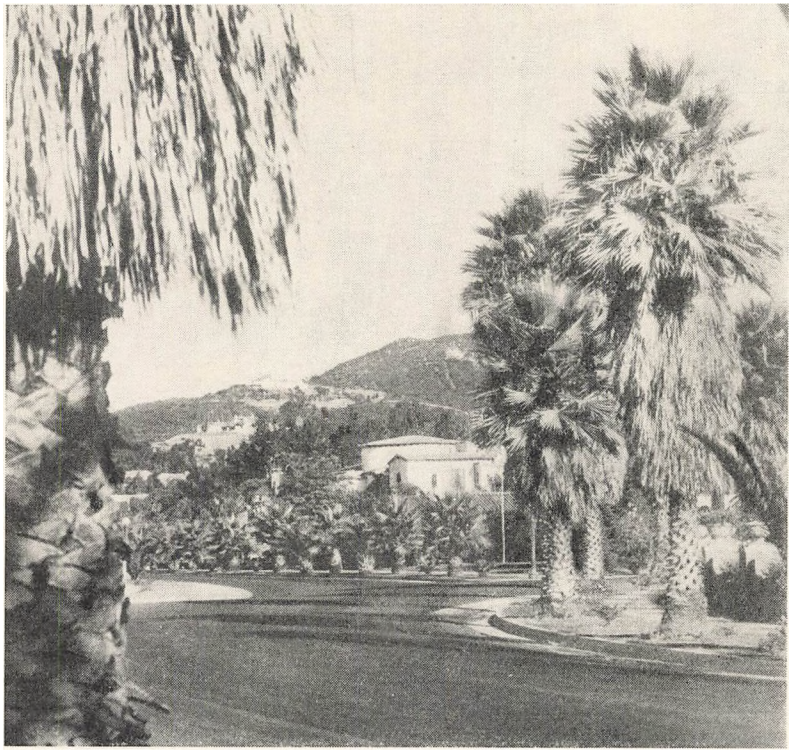

Berverley Hills. Her bor Filmsstjernerne.

spillerinde. Selv siger hun, at hun gerne vil blive ved at filme til hun er blevet Bedstemor, og det Ønske deles af hendes Publikum Verden over.

Signe Hasso kom til amerikansk Film via Teatret i Ny York. Det Stykke, som hun debuterede i i Ny York, fik ikke Succes, men Signe Hasso fik megen Ros for sit Spil. En fremragende Kritiker kaldte hende »en af Amerikas mest tiltalende udenlandske Skuespillerinder«. Kort efter underskrev hun en Filmskontrakt, og efter hendes første Film »Assignment in Brittany«, har Hollywood taget hende til sig.

Nu, hvor Amerika er i Krig, har Filmsindustrien, som er en af Landets største, mere travlt end nogensinde. Som Tilfældet er med alle betydelige Virksomheder i Staterne, er en Del af Filmsindustrien lagt om til Krigsproduktion. Levende Billeder bidrager paa mange Maader direkte til Krigens Forløb, og det uhyre eks-

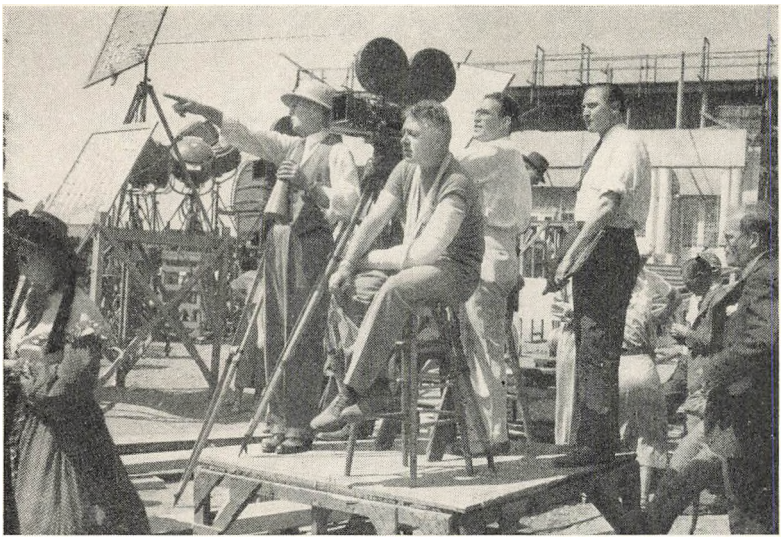

En Film indspilles.

perimentelle Forskningsarbejde, som Regeringen har sat i Gang under Krigen i denne Forbindelse, indvirker direkte paa Filmens Fremtid.

Paa Militær-Uddannelsens Omraade har Filmen vist sig at være et uhyre Gode. Ved Hjælp af Film kan uøvede Tropper hurtigere end paa anden Maade faa deres elementære Undervisning. Film, fremstillet specielt til dette Formaal, viser den rigtige og den forkerte Maade at gøre en Ting paa, hvadenten det drejer sig om paa en stilfærdig Maade at likvidere en fjendtlig Skildvagt eller Transport af en Fodfolksdivision. Den Slags Film efterlader et tydeligt og varigt Indtryk. Indenfor flere Grene af Værnene har man ved Hjælp af Film kunnet nedsætte den første Uddannelse fra fire til en Maaned. Fra sent paa Aaret 1940 og til Udgangen af 1944 var over to Hundrede og halvtreds Ruller Film til Træningsbrug blevet færdige til Benyttelse for Soldater og Arbejdere.

Hvis man aflagde et Besøg i Walt Disney-Studierne i Burbank, Kalifornien, vilde man der finde et af de bedste Eksempler paa Filmsindustriens Andel i den krigsmæssige Uddannelse. Her finder man denne Fantasiens og Morskabens Mester optaget af et stort, pædagogisk Arbejde. Væggene er fulde af Kunstnernes Skitser, som illustrerer alle Slags Militæroperationer. Selv Anders And



Walt Disney og Shirley Temple.

og Hunden Pluto er nu Krigsarbejdere og har vigtige Meddelelser til Publikum. De fleste og vigtigste af Disneys Krigsfilm er Skolingsfilm. De ejer to gode pædagogiske Egenskaber, at være letfattelige og interessante, og de modtages med Begejstring af samtlige Værn. Walt Disney er selv en beskeden Mand paa et Par og fyrre. Han er opvokset paa Landet og gennemgik ikke hele den højere Skole, men nu er han i Færd med at revolutionere Undervisningstekniken.

Som en Følge af disse Krigstidserfaringer i Brugen af opdragende Film, vil de faa en vid Udbredelse ogsaa i Fredens Opdragelse. Adskillige Millioner faar med egne Øjne at se, hvorledes Film kan redde Menneskeliv. Det gaar op for dem, at levende Billeder kan give den mest effektive Undervisning, en hurtigere og mere overskuelig Fremstilling. Naar disse Folk vender tilbage til det civile Liv, tør man gaa ud fra, at de vil gaa ind for, at der i Skolerne i deres Hjemsted bliver Adgang til de mest moderne Undervisningsfilm. De har indset langt tydeligere, end nogen Reklamemand fra Hollywood vilde være i Stand til at forklare dem, at levende Billeder maa komme til at spille en vigtig Rolle i Børneopdragelsen.

Krigen influerer ogsaa i høj Grad paa Filmen som Kunstart.

Rigsregeringen ofrer enorme Pengesummer paa Forsøg med Elektroner med det Formaal at udvikle Forbindelses- og Signaltjenesten. Disse videnskabelige Forsøg har været grundlæggende og vil blive til Gavn for alle Brancher, som efter Krigen har Brug for Elektronlæren. En af de vigtigste bliver Optagelse og Gengivelse af Lyd. Naar Freden først er genoprettet, kan man vente sig rige Resultater af Forbedringerne i de nuværende Lydanlæg.

Ligeledes regner man med, at Farvefilmen og Brugen af det tredimensionale Lærred vil have naaet en højere Udvikling, naar Filmsindustriens Krigsopgaver er slut. Ogsaa Filmsfolkene vil kunne bringe større Erfaring, ny Viden og Forstaaelse til deres Arbejde. En stor Procentdel af Filmens Folk traadte ind i Værnene, Kunstnerne holdt op at male Sætstykker og gav sig til at male militær Kamouflage. Teknikere med Opfindersnilie meldte sig til de tekniske Afdelinger. Kendte Instruktører og Fotografer optager Film af land- og sømilitære Operationer.

De to Ting, der minder de unge Mænd ved Fronterne om Hjemmet, er Breve og Film. Et Brev hjemmefra er den bedste Gave en Soldat eller Sømand kan faa; men næst efter en Hilsen fra Slægt og Venner vil de amerikanske Soldater have Film.

Film-Producenterne arbejder under Højtryk for at efterkomme dette Krav. Saa snart den første Kopi er færdig, faar Rigsregeringen den. Disse Film bliver gratis sendt over Havet til Mænd i Kampzonerne. Filmene bliver sat sammen til Helaftensforestillinger og omfatter særlige Optagelser, beregnet for Soldaterne, Kortfilm, Tegnefilm og Nyhedsfilm. De Udgifter, som medgaar til at fremstille Filmene, bæres af Filmsindustrien. Indtil August 1943 havde man udsendt over seks Tusind fuldstændige Programmer, og tolv Hundrede Fremføringsapparater gav ti Tusind Forestillinger om Ugen. Hver Aften ser amerikanske Tropper fra Island til Sydhavet de sidste Hollywoodfilm.

# PRESSEN

## *Dagspressen i Amerika.*

GÆSTER fra andre Lande bliver tit aldeles overvældede ved deres første Møde med amerikansk Journalistik og kommer hjem med mange mærkelige Historier om de amerikanske Forfatteres, Redaktørers, Forlæggeres og navnlig Reporteres Metoder og Manerer. Nogle af Historierne er sande, andre er ganske sikkert overdrevne. Man maa dog indrømme, at amerikansk Journalistik er noget for sig, og at vore Aviser adskiller sig fra alle andre Landes.

Nu skal jeg prøve at give Dem en Forestilling om, hvad den amerikanske Presse er for noget, denne mægtige »fjerde Stand«, som utvivlsomt afspejler det amerikanske Folks Tanker og Følelser og som spiller en saa overordentlig stor Rolle for Gennemsnits-Amerikanerens daglige Liv. Først bør man lægge Mærke til det langt større Udvalg af Blade i Sammenligning med andre Lande. I Amerika er der Blade og Tidsskrifter for enhver Smag, Sympati eller Interesse. Der findes ialt tretten Tusind at vælge imellem, deraf to Tusind Dagblade og elleve Tusind Ugeblade. Desuden udsendes ialt over tyve Tusind højst forskellige Tidsskrifter.

Uden Overdrivelse tør man sige, at i De forenede Stater læses der flere Blade af en større Del af Befolkningen end i noget andet Land. Folk læser dem paa Vej til og fra Arbejde, i Restauranter og Automatkaféer, mens de spiser Frokost eller Middag. Mange regner det ikke for noget at købe to-tre Blade om Dagen, blandt andet, fordi de er saa billige. En god Avis koster kun tre Cent.

For at faa mere Forstaaelse af den amerikanske Avis af i Dag, foreslaar jeg at kaste et Blik paa dens historiske Baggrund. Sammenligner man den amerikanske Avis med tilsvarende Publikationer i andre Lande, er den kun et Barn, men for Amerikanerne selv er alt, hvad der gaar saa langt tilbage som til 1704, meget ærværdigt, deres Land er jo endnu i mange Henseender et Pioner-Land. I 1704 blev den amerikanske Presse til.

Mange af de første Kolonister maatte slukke deres Tørst efter Nyheder ved at læse de Nyhedsblade, som kom over Havet. Det var naturligvis ikke videre tilfredsstillende, men der var mange




Et Bladudsalg.

Vanskeligheder at overvinde, den værste af dem var Regeringens Censur. Der havde faktisk været Bogtrykkerpresser i Gang i Amerika i over halvtreds Aar, før man overhovedet forsøgte sig med en Avis. Den allerførste Avis blev heller ikke til mere end et Forsøg. Der udkom et eneste Nummer af »*Public Occurrence*« i Boston, Massachusetts, udgivet af Benjamin Harris i Aaret 1690. Det mødte nemlig Modstand, fordi den indeholdt et Angreb paa Kolonipolitiken og desuden ikke havde sørget for at faa behørig Tilladelse til at udkomme.

Der skulde gaa fjorten Aar, før nogen igen turde indlade sig paa at udgive Aviser, og denne Gang var der mere Held ved Foretagendet. »News-Letters«, som udkom i Boston, blev grundlagt af John Campbell i 1704 og vedblev at udkomme i tooghalvfjerds Aar. Et Par Aar efter dens Start efterfulgtes den af andre Aviser. Efter den Tid fulgte en stadig Udvikling af den amerikanske Presse under Ledelse af mange Berømtheder, deriblandt Benjamin Franklin, der virkede som Bladudgiver baade i Boston og Filadelfia. Senere hen var det Ny York, som blev den amerikanske Journalistiks Hovedsæde med en saa berømt Række Redaktører som James Gordon Bennet fra *The Herald,* Horace

Greeley fra *The Tribune,* Charles A. Dana fra *The Sun,* Joseph Pulitzer fra *The World* og William Randolph Hearst fra *The Journal.*

Helt til 1833, da *The Penny Press* — de billige Aviser — begyndte med Bladet *New York Sun,* kopierede man endnu engelsk Journalistik. Men fra det Øjeblik, da Bennett i 1835 startede *New York Herald,* blev den amerikanske Avis et udpræget amerikansk Produkt. Bennett indførte en Mængde opsigtsvækkende nye Ting, og hans Avis mødte en voldsom Kritik for dens Sensationstrang. Men faktisk blev alle disse nye Ting indført ved de øvrige Blade og bibeholdes den Dag i Dag. Blandt andet var det ham, der begyndte at udgive egentlig Reportage af Sportsbegivenheder, Nyt om kendte Navne og kirkeligt Nyt.

Den saakaldte »gule Presse« stammer fra Joseph Pulitzer og William Randolph Hearst, som i mange Aar energisk konkurrerede om, hvis Avis der kunde bringe de fleste Sensationer. Alle er enige om, at Hearst kom ind som Nummer et. Hearst begyndte i 1887 med *Examiner* i San Francisco og er efter syvoghalvtreds Aars Forløb stadig ivrig Bladmand. Det fremgik aldeles tydeligt under Kampen mellem Pulitzer og Hearst om Førerstillingen indenfor Sensationspressen, at det var en knippelfin Forretning. De Aviser, som fulgte denne Linie, kunde jævnt og støt sætte deres Oplag i Vejret. I Tidens Løb gik andre Bladredaktioner ind for, hvad man maaske kan kalde en mildere Form for Sensation i deres Journalistik.

Første Gang, man ser en moderne amerikansk Avis, faar man noget af et Chok. Man anvender adskillig mere Tryksværte og større Typer (helt op til 12 cm) paa Forside-Overskrifterne end andre Steder i Verden. De appellerer til visse Instinkter i den menneskelige Natur. De amerikanske Bladudgivere tror paa Tryksværtens Psykologi og prøver at faa saa meget ud af dens mange Muligheder, som de kan, og hvem tør vel bebrejde dem det?

Det er ikke alene den megen Sværte, der gør Overskrifterne i de amerikanske Aviser saa paagaaende og deres Paagaaenhed saa tiltalende for det læsende amerikanske Publikum. Det ligger i selve den Maade, de sætter Overskrifterne op paa — ikke blot ved at bruge de færrest mulige Ord, men ved at faa disse faa Ord til at ramme lige i Centrum af den vigtige Nyhed, det drejer sig om, paa en saadan Maade, at det bliver netop, som det paagældende Blads Læsere helst vil have det. Overskrifterne viser ikke alene Tryksværtens Psykologi, men ogsaa Redaktør-Hjernens Psykologi. At forfatte Bladoverskrifter har i De forenede Stater



Minister Cordell Hull ved et Pressemøde.

udviklet sig til en fin, faglig Specialitet og er i Parentes bemærket et særdeles vellønnet Arbejde. En god Overskrift kan, hvor det drejer sig om Løssalg, skabe Succes og en daarlig komplet ødelægge et Oplag af en Avis. Vi er aabenbart særlig modtagelige og fintmærkende overfor denne specielle Udtryksform her i De forenede Stater, mere end Avislæsere andetsteds.

Hvad den amerikanske Avis' almindelige Udstyr angaar, er der Enighed om, at det staar højt. Det er klart, logisk og fornuftigt. Hele Opstillingen tilrettelægges saa at Læserne paa en behagelig og letfattelig Maade hurtigt finder frem til hver enkelt Del af Stoffet. Det gælder i særlig Grad de store Blades Søndagsudgaver, hvor Afdelingerne for Nyhedsstof, Specialartikler og redaktionelle Bemærkninger har hver sine Sider, som arrangeres særdeles elegant og indbydende.

Reportagen til de amerikanske Blade er omfattende og spænder over hele Kloden. Tre store Telegrambureauer besørger Nyhedsstoffet allevegne fra, nemlig *The Associated Press, The United Press* og *International News Service.* Disse tre Bureauer indsamler Nyhederne i Ind- og Udland og fordeler dem til de Blade, som køber dem eller abonnerer paa dem. *The Associated Press,* som er det ældste, er en kooperativ Forening af Aviser, der deler Udgifterne til Indsamling af Nyheds-, Special- og Billedstof fra hele Verden. *The United Press* er et privat Foretagende, der er tilknyttet Scripps-Howard Avis-Syndikat, men som ogsaa sælger Nyhedsstof og Artikler til i Hundredevis af andre Aviser. Det

samme gælder *The International News Service,* som ejes af Hearst-Syndikatet, men ogsaa sælger til udenforstaaende Aviser. Foruden den Service Telegrambureauerne yder, har en Del af de store Blade deres egne Korrespondenter ude i store Byer og hvor der opstaar »en Situation« ude i Verden.

Som Regel er Referaterne af Nyhedsstoffet objektive og saglige, undtagen hvis der kommer en ganske særlig stor Sensation eller Skandale, som saa naturligvis vil blive slaaet anderledes stort op. Aviserne faar deres Ansigt af de Mænd, der skriver Bladets ledende Artikel og af Kronikørernes mange forskellige Synspunkter og personlige Stil. De usignerede Ledere repræsenterer det enkelte Blads almindelige Standpunkt. De taler rent ud, styrer lige mod Maalet og er som Regel velskrevne.

Kronikørerne er i en Klasse for sig, tilmed en særdeles fornem Klasse. Adskillige af Amerikas førende Penne har daglig en Spalte, hvori de kan udtale sig om aktuelle Begivenheder. En Del af dem, ikke altid de bedste af dem, faar rene Fantasigager. For Eksempel fik Will Rogers, den meget beundrede Humorist, 75.000 Dollars om Aaret (det samme som De forenede Staters Præsident) for en daglig Artikel paa to Hundrede Ord i den ærværdige *New York Times.* Afdøde Arthur Brisbane, som var Chefredaktør for Hearst-Syndikatet, fik skønsmæssigt 1000 Dollars for hver af sine daglige Ledere. I Øjeblikket er det vistnok Walter Winchell, som er den højstbetalte Journalist i Amerika; han faar 5000 Dollars for en ugentlig Artikel: »Hørt og set«, — Personalia og Nyt om kendte Navne. Paa den anden Side findes der udmærkede Journalister, som yder deres fortrinlige Bidrag til amerikansk Journalistik for meget lavere Løn — Dorothy Thompson, Walter Lippmann, George Sokolsky, David Laurence med flere. Det staar dem frit for at sige deres Mening, selv om den er afvigende fra Bladets redaktionelle Standpunkt. Typisk for denne Ytringsfrihed er det for Eksempel at se Artikler paa samme Side i et Ny Yorker Blad af to saa forskellige Journalister med diametralt modsatte Meninger som Eleanor Roosevelt og Westbrook Pegler. De amerikanske Aviser har ogsaa for Skik at optage Breve fra Publikum uden Hensyn til hvor stærke Angreb, der heri rettes mod Bladets officielle Standpunkt. Alt dette maa siges at være en smuk Anerkendelse af Betydningen af at have en fri, demokratisk Presse.

Udenlandske Forfattere og Journalister bliver i Reglen imponerede og forbavsede over de amerikanske Søndagsavisers Størrelse og Tykkelse. Det gælder i Særdeleshed de store Ny Yorker-

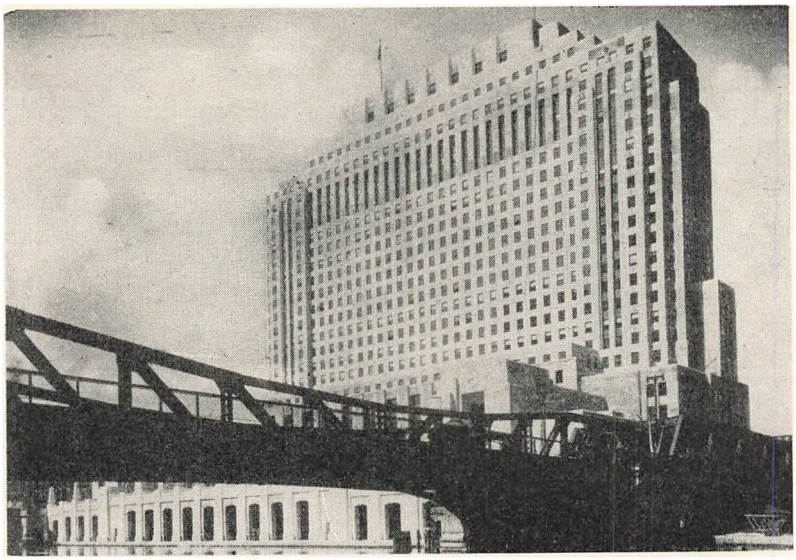

Hvor en Avis bliver til. Chicago Daily News Bygning.

Blade, som udkommer med en Mængde forskellige Søndagstillæg. Selv med de Reduktioner og Nedskæringer, som Krigen har ført med sig, har disse Blade et enormt Omfang. *New York Times'* Søndagsudgave kommer for Eksempel helt op paa ialt et Hundrede og tres Sider. Et enkelt Eksemplar er lige ved at være mere, end man kan bære under Armen.

Disse store Udgaver omfatter Artikler og Bogannmeldelser foruden udførligere Behandling end til daglig af det aktuelle Stof, Sportsnyt, mondænt Nyt, Ejendomssider, Forretnings- og Finanssider o. s. v., og Novellestof medtages ogsaa. Og saa er der naturligvis morsomme kulørte Sider i næsten alle store Aviser.

Mens vi er ved Aviserne, bør vi ogsaa nævne vore nye Tidsskrifter, som for Eksempel *Time* og *News Week* og Billedblade som *Life* og *Look*. Disse nye Ugeblade vil ikke konkurrere med Aviserne i den egentlige Nyhedsreportage. De gaar den Vej, at de bearbejder og sammendrager Ugens Begivenheder, men i Stedet for blot at gengive de nøgne Kendsgerninger om de store Begivenheder, forklarer de dem og fremhæver Nyhedernes Betydning, og betoner deres følelsesmæssige og menneskelige interessante Sider.

De illustrerede Blade, som prøver at høste Fordelen ved det gamle kinesiske Ordsprogs Udsagn om, at et Billede er mere værd

end ti Tusind Ord, har med en Strøm af Billeder fra alle Verdenshjørner forsøgt at underholde og belære det amerikanske Publikum. De har imidlertid lært, at Folk ikke lader sig nøje med Billeder alene og medtager derfor ogsaa Artikler og udførlige Billedunderskrifter foruden Illustrationerne.

Et Blad kan ændres og udvikles, men den amerikanske Forfatnings grundlæggende Garanti gælder i Dag som for halvandet Hundrede Aar siden: »Kongressen kan ikke vedtage en Lov, som indskrænker Trykkefriheden.«

# RADIOEN

*Hvad vi hører gennem Æteren.*




Radioprogrammet.

HVIS man en Aften efter Middag sidder i Dagligstuen hos en amerikansk Familie, og en eller anden foreslaar at lukke op for Radioen, stiller man ind paa den Station, som Familien har vænnet sig til at høre.

Naar Programmet begynder, sætter henved ni Hundrede Radiostationer ind med, hvad de har at byde paa i den travleste Lyttertid. Tilhørerne omfatter halvfems Millioner Mennesker. Cirka en Trediedel af Stationerne laver selv deres Programmer. De øvrige faar deres Udsendelser transmitteret fra Radiostationer, der sender over hele Landet eller over Dele deraf. Det tekniske Samarbejde mellem Hovedstationen og de Stationer, den sender til, er næsten fuldkomment, og Udsendelserne kan indstilles paa Sekund. Derfor forekommer der saa godt som aldrig en uforudset Pause i hele Aftenprogrammet.

I Amerika findes fire store Radiostationer, som hver sender til over hundrede mindre Stationer. Maaske kender De Navnene paa dem, det er CBS (Columbia Broadcasting System), NBC



Radioskyskraberen.

(The National Broadcasting Company), The Mutual Broadcasting System og The Blue Network?

Det første, man lægger Mærke til, naar man er vant til den danske Statsradiofoni eller andre Landes Statsradiofonier, som f. Eks. den engelske BBC (British Brodcasting Corporation), er,

at amerikansk Radio er et privat Foretagende. Disse noget over ni Hundrede Radiostationer hører ikke ind under Staten, og deres Udgifter dækkes ikke af indkomne Skatter. Paa faa Undtagelser nær bekostes Amerikas Radio af de Firmaer, hvis Produkter der reklameres for gennem Æteren. Som oftest er en hel Udsendelse tilknyttet en enkelt Vare. Saadan et bestilt Program kaldes »sponsored«. For Eksempel faar en Helaftens-Udsendelse af Musik Titlen: »Verdens bedste Musik« og er bestilt af en Ur-Fabrikant, som kalder sin Vare for »Verdens bedste Ur«.

Private Radiostationer kommer i samme Kategori som Privatbaner, privat Telegraf-, Telefon- og Belysningsvæsen og private Vandværker. Meget af det, som i andre Lande er Statsdrift, udføres i Amerika af Selskaber i Privateje. Det holder Amerikanerne mest af, fordi de tror, at Konkurrence til syvende og sidst giver den bedste Service.

Nu maa man ikke tro, at alle Udsendelser over den amerikanske Radio er bestilt i Reklameøjemed. I Realiteten er næsten to Trediedele af Udsendelserne helt uden Reklamestof. Disse ikke-kommercielle Udsendelser kaldes »Støtteprogrammer« og er i Reglen af samme Art som de bestilte Programmer. Det sker jævnligt, at et Firma køber et »Støtteprogram«, som saa bliver udsendt over andre Stationer med den uundgaaelige Reklame.

Disse Reklamesketch er som Regel baade fikse og morsomme. For Eksempel reklameres der gennem Radioen for en populær alkoholfri Drik med et iørefaldende Refrain:

*Fem Cents, fem Cents, tjum da da da, hurra,*
*Pepsicola, den gør godt,*
*en halv Flaske, det er flot,*
*for fem Cents en hel du faar,*
*med Pepsicola Tørst forgaar.*

Størstedelen af Radioprogrammerne baade af den ene og den anden Slags er rent underholdende. De varierer fra Hot og Swing til den alvorligste Fuga af Bach. Lige fra Radioen blev en Hverdagsbegivenhed med gennemsnitlig to Radioapparater pr. Familie, har Millioner af Mennesker haft Lejlighed til at høre Koncerter, som ellers kun var tilgængelige for Tilhørerne i Koncertsalen.

Alt i alt er 60 Procent af Sendetiden i Amerika optaget af Musik af enhver Art, og Statistiken viser, at to Trediedele af

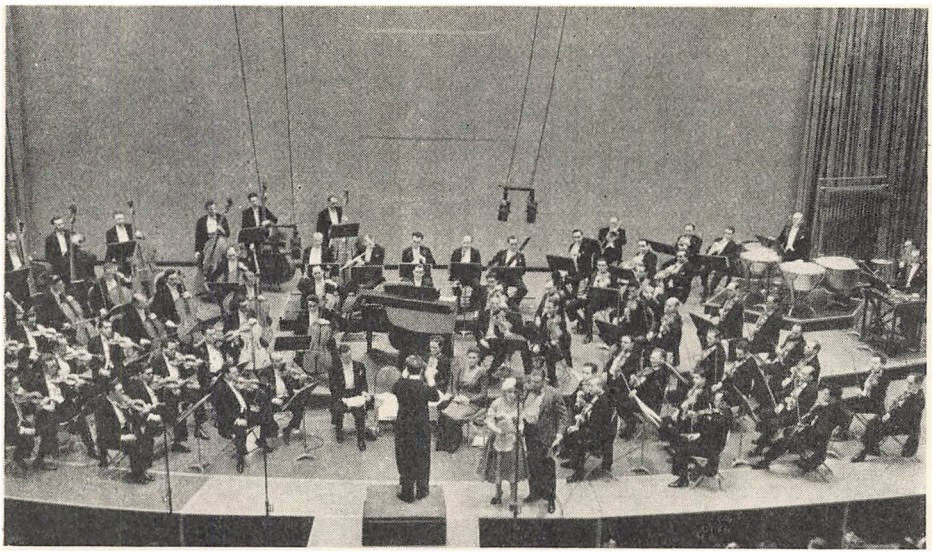

Transmission af en „Sæbe-Opera".

Lytterne hører Musik. Interessen for god Musik er steget saa meget, at i det mindste en af Radiostationerne havde vældig Succes paa et Program, hvoraf de 90 Procent var god Musik.

Mange af de mest yndede Udsendelser er Skuespil af forskellig Art, enten spændende Kriminaldramaer, Successtykker eller Film, bearbejdet for Radioen. Desuden udsendes Hørespil, som er skrevet for Radioen, ofte af vore bedste Forfattere. Saa er der Serierne, bedst kendt som »Sæbe-Operaerne«, fordi mange af dem er bestilt af Sæbefirmaer. Personerne er de samme i hele Serien, og enten faar man en afsluttet Handling ad Gangen, eller Handlingen fortsættes fra Gang til Gang, saaledes, at den hver Gang holder op paa det mest spændende Sted.

Der er en anden Slags Udsendelser, som man kan blive forfalden til i Amerika. Det er »Hvem, hvad, hvor«-Udsendelserne. Folk fra alle Dele af Landet tager ivrigt Del i disse Spørge-Programmer og stiller deres Vid og Slagfærdighed paa Prøve foran Mikrofonen, og de har mange Tilhørere. Sommetider bestaar »Hvem, hvad, hvor«-Udsendelsen i, at en udvalgt Samling Eksperter svarer paa Spørgsmaal, som Lytterne har indsendt; en Gang var det en Samling litterære Eksperter, der svarede, en anden Gange nogle kvikke Skolebørn.

Foruden Underholdning bringer Radioen mange Udsendelser



Der er ogsaa Børneudsendelser i Amerika.

af oplysende Karakter, hvoraf nogle af de bedste er Nyhedsudsendelserne. Ihvertfald to af de store Radioselskaber har Reportere i adskillige Storbyer, og to Gange daglig taler disse Reportere til de amerikanske Lyttere. Særlig efter München-Overenskomstens Tid har Radioen udført et storartet Arbejde med Nyhedstjenesten. Nu er der næppe et Øjeblik Døgnet rundt, hvor man ikke kan lukke op for en god Nyhedsudsendelse.

I de sidste Par Aar er Radiokommentaren blevet mere og mere populær. En halv Snes af Talerne er Folk, som er kendt over hele Landet, og hvis Publikum løber op i over ti Millioner. Derved paatager de sig et stort Ansvar, særlig i Krigstid, og man maa sige, at de fleste er sig dette Ansvar bevidst.

De oplysende Programmer omfatter ikke alene Nyhederne og Kommentarerne, men ogsaa mange Reportager af Begivenheder, mens de staar paa: et Skib, der løber af Stabelen, et National-Møde, hvor hvert af de politiske Partier opstiller sin Kandidat til Præsidentvalget, en Tale i Kongressen af en udenlandsk Statsmand, en Samtale mellem Fiskere paa en Kaj i San Francisko eller mellem Landmænd i Vermont. Radioen giver ogsaa Plads for de forskellige Kandidater under en Valgkampagne, eller for Talsmænd for divergerende Synspunkter i en Sag. En Gang imellem mødes Folk med forskellige Meninger til en Diskussion om



Præsident Roosevelt taler i Radio fra et af Henry Kaisers Skibsværfter.

Emnet og medbringer isaafald en Dirigent eller Ordstyrer. Disse Diskussioner har et stort Publikum. Allerede for godt en halv Snes Aar siden begyndte Chicagos Universitet at arbejde med den Slags Udsendelser, og de, som udgaar derfra, er stadig de bedste.

Ligesom i Skandinavien har ogsaa vi særlige Programmer for Drenge og Piger og Skoleradio. I nogle Byer er Skolernes Timeplan lagt saaledes til Rette, at Radioen er et fast Led i Undervisningen. Man udsender Smaahefter, der supplerer og om nødvendigt uddyber det Stof, der gives gennem Radioen. Arbejdet i Klassen indrettes paa, at Radioundervisningen skal passe ind i den øvrige Undervisning. I andre Byer er Forbindelsen mellem Skole og Radio løsere, og Skoleradioen anvendes som Supplement til Undervisningen uden at indgaa i den. Hvorledes man end anvender Skoleradioen, er der Enighed om, at den er en uhyre nyttig Del af Skolens daglige Liv.

Der er i Amerika nogle og tredive Radiostationer uden Tilknytning til merkantile Interesser, hvis Hovedopgave er at skaffe oplysende Programmer af høj kulturel Værdi. De drives af Universiteter, kommunale Skolemyndigheder, eller Kommunalbesty-

relser, og de arbejder med meget færre Pengemidler end mange af de merkantile Radiostationer. Deri ligger et Bevis for deres Tro paa, at de har en Opgave at løse, og derfor er de saa initiativrige og virksomme, som de er.

Disse Stationer, og cirka tre Hundrede andre, som er tilknyttet merkantile Interesser, tilrettelægger selv alle deres Udsendelser, og er ikke tilknyttet noget af de store Selskaber. De udsender især Programmer, som har Interesse for de Distrikter, hvor de er beliggende. Man kan sige, at de bringer det samme lokale Nyhedsstof til deres Lyttere, som Provinsbladene bringer deres Læsere. Mens de landsomfattende Stationer indretter deres Programtyper til at passe for Lyttere spredt over hele Landet, kan de smaa uafhængige Stationer afpasse deres Programtyper efter en bestemt Kreds' Indstilling og Ønsker. Disse smaa Stationer har deres særdeles store Betydning for Helheden i Landets Radioorganisation.

# HVAD LÆSER AMERIKA

## *Bøger og Smag.*

BOGTRYKKERNE og Boghandlerne i Amerika udtaler, at der i disse Aar bliver trykt og solgt en fuldkommen overvældende Mængde Bøger. For nogle Aar siden vilde Forlagsindustrien have været henrykt for de Salgsresultater, den nu kan opvise; men for Tiden klages der over, at det er umuligt at holde Trit med Efterspørgslen fra Publikum. Folk ligefrem hungrer efter Bøger og især efter oplysende Bøger. De vil have Levnedsskildringer og historiske Bøger; de ønsker *saglige* Beretninger om andre Mennesker og andre Lande. De vil *lære* noget.

Under den første Verdenskrig 1914—18 var denne Trang til faktiske Oplysninger ganske ukendt her i Amerika. Ganske vist læste Folk, men de læste hovedsagelig for at slippe bort fra den Virkelighed, som hverken de selv eller Forfatterne havde Mod til at se i Øjnene.

I de sidste femogtyve Aar har det amerikanske Folk fuldstændig ændret sin Maade at læse paa. De Bøger, vi nu læser, er en Række Udfordringer, som faar os til at tænke ikke blot over vort Land, men over os selv. Vore bedste Forfattere er meget nysgerrige, de trænger ind i alle Kroge for at tilfredsstille Læsernes Ønsker. Blot et flygtigt Blik paa en Liste over de Bøger, der i de sidste Aar er gaaet bedst, viser Sandheden heraf. Blandt de Romaner, som er medtaget paa Listen, har to historisk, to religiøs Baggrund. To andre er Rejseromaner, to er Samfundsskildringer, og to andre er ret indgaaende Karakterstudier. Romaner om selve Krigen glimrer ved deres Fraværelse. Det ser maaske mærkeligt ud, men man siger jo, at de bedste Krigsbøger skrives i Fredstid. Det gælder naturligvis til alle Tider, at de bedste Bøger, uanset deres Emne, bliver til gennem Oplevelser og Erfaringer, som bundfældes og forvandles af Digterens skabende Evne. De Mænd, som maaske kommer til at skrive de berømte Bøger om denne Krig, har endnu ikke lagt Uniformen, de oplever Krigen og er i Færd med at høste deres Erfaringer. De ældre Mænd har ikke haft samme Oplevelse, derfor skriver de fleste ældre amerikanske Forfattere, hvis Bøger læses meget i Udlandet, stadig som de gjorde før Krigen, hvis de da i det hele taget skriver.



Amerika læser.

*Theodore Dreiser* har ikke skrevet noget større Arbejde, siden hans *En amerikansk Tragedie* kom i 1928. *Sinclair Lewis*, den første amerikanske Forfatter, som fik Nobelprisen, udsendte fornylig en lille Roman med en Hovedperson, der lever af at organisere »Bevægelser«, og desuden nogle Barndomsminder fra Minnesota. De husker maaske, at hans store Succes fra for femogtyve Aar siden »Main Street« foregik der.

*John Dos Passos* har gennemrejst Amerika, formodentlig for at studere, hvad der sker med det U. S. A., som han kendte saa godt og skrev om i Depressionsaarene. *Ernest Hemingway* bor paa Kuba, og hvad der kommer ud af denne Flugt fra Verden, er ikke godt at vide. Hans sidste store Bog »Hvem ringer Klokkerne for« handler om den spanske Borgerkrig, som for ham var en stor personlig Oplevelse. *Pearl Buck*, der var Nummer to af de amerikanske Forfattere til at faa Nobelprisen, er nu snarere Korsfarer end Romanforfatter. Hun har tilbragt sit Liv dels i Kina, dels i Amerika, og det har gjort hende meget lydhør overfor de Vanskeligheder, der kan opstaa mellem Folkeslag af forskellig Race. Hun er efterhaanden blevet en Forgrundsfigur i Kampen for Verdensdemokrati, lige Ret for alle og Bekæmpelse af Racefordomme.



Sinclair Lewis.

Foreløbig har *John Steinbeck* været den eneste af Amerikas store litterære Skikkelser, som har set Krigen paa nært Hold. I Sommeren 1943 tog han til Europa som Specialkorrespondent for *New York Herald Tribune.* Hvad det litterære Resultat af den Rejse vil blive, vides naturligvis endnu ikke. Steinbeck har altid været en af vore mest uberegnelige Forfattere. Han begyndte nærmest som Romantiker, næsten med Eventyr-Tone over sine første Arbejder. Hans første Succes var »Tortilla Flat« (Dagdriverbanden), en Fortællings-Cyklus om nogle glade, ansvarsløse, meksikanske Dagdrivere i Steinbecks Hjemland, Kalifornien. Hans mest fremragende Bog »The Grapes of Wrath« (Vredens Druer) er haard og realistisk og handler om en Familie, som drager tværs gennem Amerika for at faa Arbejde. Senere er udkommet »The Moon Is Down« (Maanen er skjult), som ogsaa er dramatiseret. Krigen gjorde et dybt Indtryk paa ham og i sin stærke Trang til at yde sit Bidrag, meldte han sig til Hæren, men var for gammel. Derfor vendte han sig til Krigsjournalistiken, og ud af den Oplevelse vil vi maaske engang se Steinbecks største Bidrag til den amerikanske Litteratur vokse frem.

Altsaa findes Romaner, men ikke Krigsromaner af de ældre Forfattere, paa Listen over best-sellers. Et Eksempel paa en af de yngre — ganske vist en Englænder, som vælger Emner alle Vegne fra, men undgaar Krigen, er James Hiltons »Story of Dr. Wassel« (Dr. Wassels Historie), og Saroyans »The Human Comedy« (Den menneskelige Komedie). Desuden ser man ved at gennemløbe *New York Times'* Boganmeldelser, at de kvindelige Forfattere skriver cirka Halvdelen af Læsernes Yndlingsromaner. Forfatterinderne skriver naturligt nok ikke om Krigen.

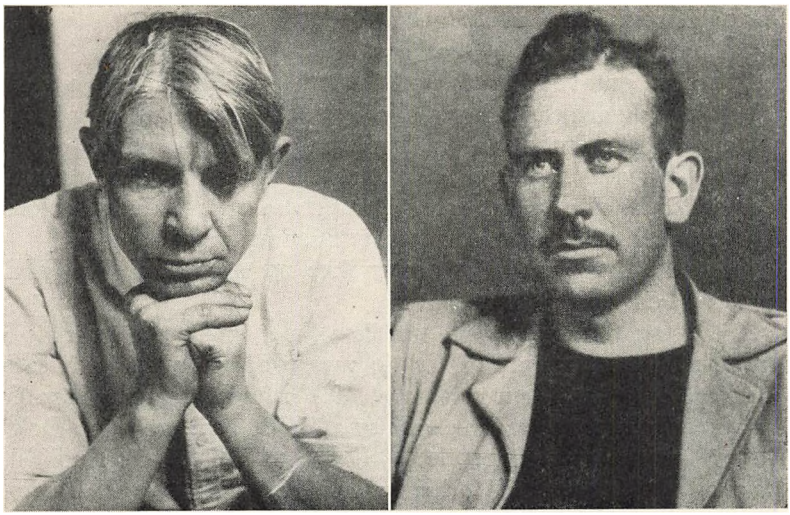

Carl Sandburg og John Steinbeck.

Deres Romaner handler om hvad som helst, men deres Emnevalg er for det meste Person- eller Slægtsskildringer. Et Eksempel er Englænderinden *Daphne du Mauriers* Slægtsroman »Hungry Hill« (Indtil fjerde Led), eller Kathryn Forbes morsomme »Mama's Bank Account« (Mors Bankkonto).

For femogtyve Aar siden var det særlig Specialister paa et eller andet Omraade, Teknikere eller professionelle Anmeldere, der læste Faglitteratur. I Dag fylder de mest paa Boglisten, de overtræffer Skønlitteraturen i Betydning og Publikumsgunst. Endelig har Biografien slaaet igennem som en særdeles velkommen Modvirkning til Fortidens Hyggeromaner. De virker ofte tankevækkende og inspirerende. *Carl Sandburgs* Abraham Lincoln-Biografi i seks Bind er et Skoleeksempel i denne Litteraturgren. Fornylig udkom en Biografi skrevet af en ung, ny Forfatter, *Howard Fast:* »Citizen Tom Paine« (Borger Tom Paine), som har vundet sig mange Læsere. Den udkom i Romanform, men er i Virkeligheden en Omvurdering af denne straalende og urolige Begavelse, som kom ovre fra England, og i Frihedens Navn samlede Amerikanerne i Revolutionstiden. En anden Mand, *Rackham Holt,* har henledt vor Opmærksomhed paa en af vore store samtidige, George Washington Carver. Som Neger, Barn af Forældre, der for firs Aar tilbage var Slaver i Missouri, fik han den daarligst tænkelige Start i Livet. Hans Far forsvandt, hans Mor

blev solgt som Slave, og man hørte aldrig siden noget til hende. Og dog naaede George Washington Carver, inden han fyldte tres, at blive en af Amerikas største Videnskabsmænd. Den utrættelige Iver, hvormed han anstillede videnskabelige Forsøg med Afgrøder og Jordbundsforhold, har været til uvurderlig Nytte for Landmændene i hans Barndomsland, Syden. At Millioner af Mennesker faar bedre Ernæring, er tilfredse og velstillede, skyldes den Mand, der var født som Slave. Saadan en Beretning er inspirerende og vækkende, og der er ikke noget mærkeligt i, at vi gerne vil læse den Slags Bøger.

Af de faglitterære Bøger, som har faaet en stor Læsekreds i Amerika i den senere Tid, er de mest yndede »Nyt« i bedste Forstand. Nogle af dem er skrevet af Korrespondenter, andre er skrevet af Politikere, et Par enkelte af Folk, som er begge Dele. Der er for Eksempel følgende: »Mission to Moscow« (I politisk Mission til Moskva) af forhenværende Gesandt *Joseph Davies*. »Report from Tokyo« (Beretning fra Tokio) af forhenværende Gesandt *Joseph Crew*. »From Suez to Singapore« (Fra Suez til Singapore) af Krigskorrespondent *Cecil Brown* og »Journey Among Warriors« (Rejse blandt Krigere) af *Eve Curie*, sine berømte Forældres berømte Datter.

Trods alle Censurens Forskrifter og Forbud er der aldrig blevet skrevet saa udførligt og aldrig af saa dygtige Journalister som under denne Krig. Nogle af disse Mænd er blevet berømt næsten fra den ene Dag til den anden, og deres Bøger er blevet solgt endnu mere end de Romaner, som staar øverst paa Listen over best-sellers.

Der var *John Gunthers* »Inside Europe« (Bag Europas Kulisser), der allerede temmelig længe i Forvejen vejrede Krigen, og *W. L. Shirers* »Berlin Diary« (Berliner-Dagbog), hvori han har nedskrevet sine Iagttagelser af Hitlers Vej mod Magtens Tinde og Marchen gennem Frankrig. Efter Amerika traadte ind i Krigen, kom *William Whites* »They were Expendable« (De maatte ofres), som handler om en Række amerikanske Søofficerers Oplevelser paa Filippinerne. *John Hersey*, en ung Korrespondent ved Ugebladet »Time« medbragte fra Guadalcanal paa Salomonsøerne Reportage fra en Træfning, hvori han giver en af de mest malende Skildringer, som nogensinde er skrevet om Mænd, der for første Gang faar Krigen lige ind paa Livet. Og endelig er der den Bog, som i Ugevis holdt Førstepladsen blandt best-sellers, nemlig *Wendel L. Wilckies* Beskrivelse af sin Tur med Flyvemaskine rundt om den krigshærgede Jord: »One World« (En

Verden). Den er paa en Gang en meget levende Gengivelse af, hvad han har set og en flammende Maning til Verden om at staa sammen i Enighed. I Løbet af et Par Maaneder blev Bogen solgt i halvanden Million Eksemplarer.

Ganske vist udgiver disse Bøger sig ikke for mere end Journalistik, men Journalistik har i denne Forbindelse overordentlig stor Betydning, og de amerikanske Korrespondenter i Udlandet er kommet til at spille en helt ny Rolle i Folkets Liv. Ofte har de været klogere end Diplomaterne. Hyppigt har, hvad de sagde, haft langt større Indflydelse paa den offentlige Mening, end det, der kom fra de saakaldte Politikere og Statsmænd. Disse Journalisters Publikum er uhyre stort, og de faar det i Tale først gennem Avisen, derpaa i Bogform og endelig ved Foredrag og Radiokommentarer. Nogle af deres egne Livsskæbner er ogsaa værd at læse om.

Der er en anden Kategori af Bøger, vi endelig ikke maa glemme — de gamle Venner. De nye Bøger, Romaner som Faglitteratur, er ikke ene om at være efterspurgte som aldrig før. De moderne Biblioteksforlæggere, hvis Speciale er Optryk, melder, at deres Salg er tredoblet fra 1938 og løber op til 3 Millioner Bøger om Aaret. Efter en Forespørgsel for nogen Tid siden oplystes det, at den Bog, der stod øverst paa Listen over gamle Bøger, var *Tolstoys* »War and Peace« (Krig og Fred), og lige efter i denne Rækkefølge kom »The Basic Writings of *Sigmund Freud*« (Sigmund Freuds Skrifter). *Maughams* »Of Human Bondage« (Livets Lænker), og *Ralph Waldo Emersons* Værker. Det kan man sandelig ikke kalde »Hyggelitteratur«.

Dog vilde det ikke være rigtigt, hvis vi ikke indrømmede, at vi læser noget af den Hyggelitteratur, der var saa karakteristisk for os under forrige Krig, for der findes en lille Bog, der hedder »See here, Private Hargrove« (Hør, Menig Hargrove), der som Salgssucces kan konkurrere med Wilkies »One World«. Det er en Samling morsomme Situationer, som en »rockie«, d. v. s. en kejtet Rekrut, er Helten i. Foruden den oprindelige Udgave kom det femogtyvende Oplag ud i Lommeformat og blev paa under tre Maaneder solgt i halvanden Million Eksemplarer. En halv Snes andre Bøger af humoristisk eller let underholdende Art læses ogsaa uhyre meget. Detektivromaner gaar af som varmt Brød; men selv den letteste Underholdningslitteratur kan have sin Rod i Virkeligheden, og meget af den, der skrives nu, har en ret kritisk Indstilling.

Endelig findes der endnu en Slags Læsning, hvortil Folk tyer,

særlig i Tider præget af Spænding og Omvæltninger — religiøse Bøger eller Bøger med religiøs Baggrund — naturligvis først og fremmest Bibelen, som er den mest udbredte Bog i hele den engelsktalende Verden. Efterspørgselen efter Bibler har været saa enorm, at Oxford Universitets Trykkeri, som er et af de største i England, den 2. Juli 1943 maatte meddele sine Kunder, at de ikke kunde tage imod flere Ordrer før Oktober; men selv dette Skridt var for lidt, for et Par Dage efter blev Firmaet nødt til at bekendtgøre, at det maatte indføre Rationering af Bibler, saa at hver Kunde kunde faa en vis Procent af sine tidligere Ordrer.

Foruden Bibelen læser Amerikanerne saadanne Fremstillinger af Kristi Liv som »The Robe« (Kaaben), som flere Gange har staaet øverst paa Listen over best-sellers, og i flere Maaneder var *Franz Werfels* »The Song of Bernadotte«, — en Roman om Bondepigen fra Lourdes, der senere blev Helgen for Katolikerne — meget læst. Publikum synes, at den Slags Bøger hjælper til at holde Modet oppe i vanskelige Tider.

Vi maa ikke forbigaa en Form for Læsning, som staar højt i Amerikanernes Gunst, nemlig Tidsskrifterne. De af dem, som har den største Læsekreds, *The Reader's Digest* med et Oplag paa over ni Millioner og *Life* paa ca. fire Millioner, rummer næsten udelukkende Reportage, anvendt Psykologi, Populærvidenskab og Politik. Selv de Tidsskrifter, som tidligere udelukkende indeholdt Noveller og Romaner, afser nu Halvdelen af Pladsen til Oplysning. I Tusindvis læser Amerikanerne alvorlige, saglige Artikler, fordi de kan hjælpe dem til at finde deres Plads i Helheden.

Det kan ikke omdisputeres. Amerika har ændret sine Læsevaner. Vi læser mere, og Formaalet med vor Læsning er et andet. For femogtyve Aar siden læste vi for at komme bort fra Virkeligheden, nu læser vi for at finde ind til den. Vi læser for at lære, saa at vi kan erkende og bære vort Ansvar og opfylde vore Forpligtelser overfor Tilværelsens Realiteter, som de former sig i Nutiden.

# AMERIKANSK IDYL

## *Landet i Digt.*

HER bringer vi et Indtryk af det amerikanske Landskab, skildret af de Mennesker, der har sagt det med Ord, som bliver staaende — vore Digtere. Det bliver et Billede af ganske jævne Steder, hverken de store Byer eller de larmende Industricentre, men stille Enge, Korsveje paa Landet, stenede Høje og forblæste Prærier.

Lad os faa en Landmand til at begynde, en Landmand, som tilfældigvis ogsaa er Digter. Han hedder Robert Frost. Det er en varm Aprildag, Stedet er Ny England, det nordligste Hjørne af De forenede Stater, og Bonden er paa Vej til sin Eng for at rive Vinterens visne Løv fra Kildevældet, saa Vandet igen kan pible frem.

*Jeg skal ha' renset Kilden i min Eng;*
*jeg skal vist bare rive Blade væk,*
*saa løber den nok som den klare Bæk.*
*Det tager ingen Tid — kom du blot med!*

*Jeg skal ha' hentet ind den lille Kalv,*
*som staar der hos sin Mor, det lille Nor,*
*den raver, naar den bli'r slikket af sin Mor.*
*Det tager ingen Tid — kom du blot med!*

Robert Frost kender og forstaar sit Land. Han er en Del deraf; han har arbejdet i Ny Hampshires Skotøjsforretninger, passet Maskiner i Uldvarefabrikerne i Massachusetts og hjulpet med Høbjergningen paa Gaardene. Han har ikke blot skabt nogle Digte, men en hel Egn — Bivejene i Massachusetts, de kolde Vidder i Vermont, de dybe Skove og Granitklipperne i Ny Hampshire. Det er selve Ny England, hvor de hvide Birketræer tegner sig skarpt mod de dunkle Elme og dystre Fyrretræer. Det er denne Egn, hvor de nøjsomme Ny England-Farmere endnu hjælper hinanden med at hugge Brænde om Vinteren og bjerge Hø om Sommeren. Det er der, hvor alle er dus, men alligevel lader en-



Ude paa Landet.

hver passe sine egne Sager og hvor der stadig er Stengærder, selvom der ikke længer er Brug for dem, fordi man siger: »Et godt Gærde giver en god Nabo.«

Den ny-engelske Folkekarakter — dens Værdighed, Reservert-hed og Ansvarsbevidsthed — skildres i følgende Digt, ogsaa af Robert Frost, det hedder: »Ved Skovbrynet en Snevejrsaften.«

*Jeg tror, jeg ved, hvis Skoven er,*
*hans Hus det ligger tem'ligt nær,*
*dog ser han næppe, hvor jeg staar,*
*mens Sneen fylder Skoven her.*

*Min lille Hest nok synes, at*
*vi standset har en Kende brat*
*fra Huse fjernt, ved frossen Sø,*
*i Aarets allerlængste Nat.*

*Den sine Bjælder gi'r et Rusk:*
*»Du har nok taget fejl, min Kusk?«*
*Men ellers høres ingen Lyd,*
*Kun Fnuggets Fald paa Træ og Busk.*



Vinterlandskab i Ny England.

*Den Skov er mørk og skøn som faa,*
*men jeg har mange Mil at naa*
*og Løfter, som jeg holde maa,*
*før jeg i Nat til Ro kan gaa!*

Ja, vi har altid haft Tid til at standse ved Skovbrynet for at beundre det kendte Landskab, selv om vi har Ord for at være et travlt Folkefærd. Vi har bygget store Byer, Jernbaner, Bilveje, men det har ikke gjort os fremmede for Naturen. For hundrede Aar siden talte vor store Digter og Prædikant, Ralph Waldo Emerson, om, hvor det ejendommelige amerikanske Landskab satte sit Præg paa Aanden og Kraften, Begrænsningen og Energien i vor Folkekarakter.

»Det væsentlige i Tid og det væsentlige for Indflydelse paa Sindet er Naturen. Hver eneste Dag Solen, og efter Solnedgang Natten og dens Stjerner. Evig blæser Vinden, evigt vokser Græsset. Hver Dag skuer Mænd og Kvinder ud over deres Verden og paavirkes af den Skønhed, de har

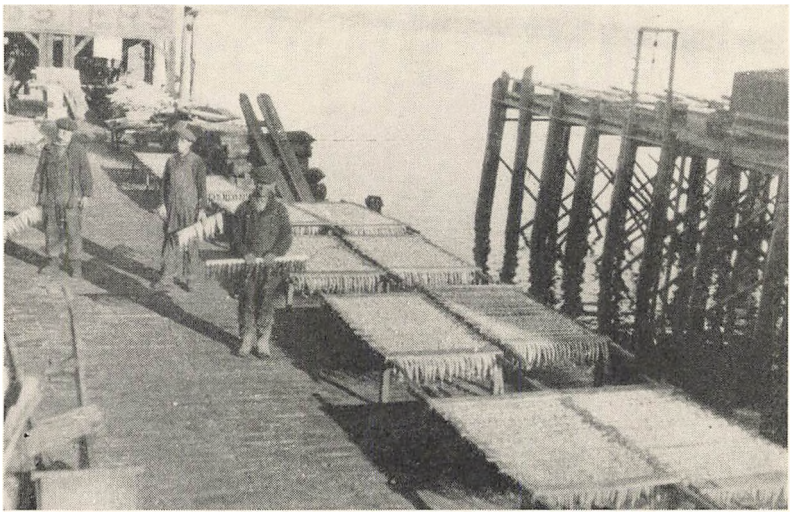

En lille Fiskerby.

for Øje. Naturen ligner Menneskets egen Sjæl, hvis Begyndelse og Ende han aldrig formaar at finde — saa hel, saa grænseløs.«

En anden Ny Englænder, Henry Wadsworth Longfellow elskede ogsaa Stemningen over denne Egn. Skønt Longfellow underviste ved det stærkt akademiske Harvard Universitet og rejste i Europa, glemte han aldrig sin Ungdoms Land — Smaabyerne med deres ubrolagte Gader, den skyggeagtige Linie i Horisonten af de fjerne Højder, Blæsten mellem Træerne som en sagte Brænding mod fjerne Kyster. Havet var i hans Blod, som i saa mangen Ny Englænders, for han var født i Portland ved Maines Kyst. Han kunde huske de mange Lugte og Lyde i den lille By, der laa med Ryggen til Urskoven og Ansigtet mod Atlanterhavet — Fiskerbaadene, de gamle Skibskaptajner, der lossede deres Skatte paa Kajen. Allerbedst huskede han Skibenes Skønhed og Mystik, hele den stille Fred over sin elskede Fødeby.

*Jeg husker Skibes Rad langs med den sorte Kaj,*
*hvor Tidevandet fossed' frit,*
*og skæggede Spanioler, der lugtede af Beg,*
*og stolte Skibes Fart ad den gaadefulde Vej,*
*og Havets Trylleri.*
*Og en stædig Stemmes Sang*

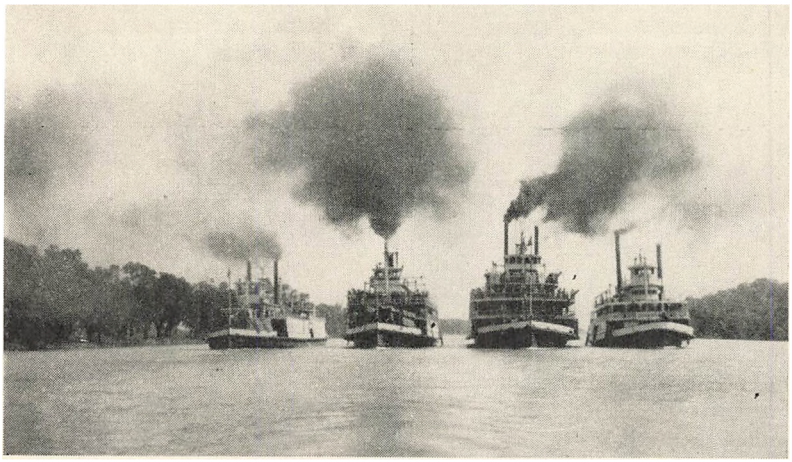

„Ol' Man River". Mississippifloden.

*jeg stadig maa lytte til:*
*»En Dreng, han vil, som Vinden vil,*
*og den unges Sind farter viden om.«*

I den sydlige Del af De forenede Stater gaar Tiden i et helt andet Tempo. Livet glider mere langsomt; Luften er mild og varm, ikke doven, men den indbyder til Hvile. Der er venligere, og Samkvemmet mellem Mennesker er fortroligere end længere mod Nord, særlig mellem Slægtninge, og i Syden er alle i Familie med hinanden. Hist og her rager en moderne Fabriksskorsten op, men der er flere gamle Huse end nye, og Landskabet forandres ikke, det beholder sin gamle Værdighed. Selv Floderne snor sig langsommere af Sted end i andre Egne. Stemningen i Syden er afventende, en Længsel mod andre Tider, som den udtrykkes af T. S. Eliot, den amerikanske Digter, som nu opholder sig i England.

*Røde Flod, røde Flod*
*giv Tid, glid; Varmen er stum,*
*ingen Vilje stille som Floden,*
*stille. Kan Varmen kun*
*røres af den spotske Fugl*
*een Gang hørt? Stille hviler*
*Højene. Ledet staar stille. Purpurskygger.*
*Hvide Træer, venter, venter, ....*
*og Tanke! giv Tid .... glid.*

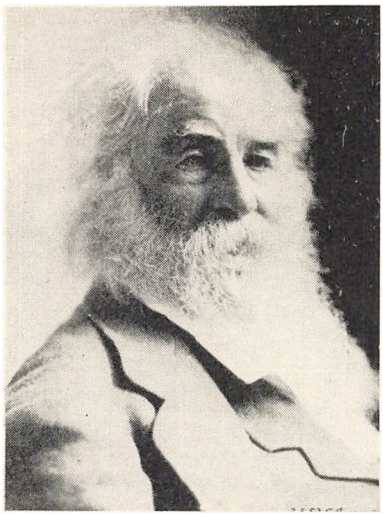

Walt Whitman.

I Begyndelsen var Amerika kun en Udvidelse af Europa. Nybyggerne medbragte baade virkelig Saasæd og Kulturens Sædekorn. Engelsk Hvede og indiansk Majs voksede Side om Side. Skibenes Lastrum bragte Ukrudtsfrø med som blinde Passagerer, og Europas vilde Blomster tog det ny Land i Besiddelse. Langsomt bredte de sig mod Vest, Pionererne bragte dem med sig. Hærdet i Ny Englands Sne og Is, gennemstrømmet af Ohios Regnskyl og bagt af Kansas' Sol drog Mænd mod Vest med Sædekornet. De fulgte Verdens Vej mod Vest — de kække, utaalmodige, rastløse, ubetvingelige Pionerer.

*Ubændige, med Tanken spændt, fyldt af mandig Stolthed, Venskab,*
*klart jeg ser jer, ser jer trampe først i Rækken,*
*Pionerer, Pionerer!*
*Fra Kæmpetinder, fra Fjeldes Kamme og de høje Sletter*
*og fra Minen, Dalens Tørke, og fra Vildtets Spor de kommer,*
*Pionerer, Pionerer!*

Saaledes hyldede for firsindstyve Aar siden Walt Whitman, den mest amerikanske af alle amerikanske Digtere, Pionererne. En Digter i Nutiden, Vincent Benet, siger det paa en anden Maade. Benet har forherliget de Mænd, der vovede sig helt igennem Fastlandet med Banjo, Økse og Riffel, og Kvinderne, som fulgte dem i de Vogne, de kaldte »Prærieskuder«. De besejrede Sletters og Præriers, Ørkeners og Bjerges utæmmelige Øde. Mod Vest, bestandig mod Vest drog Pionererne.

*Med Økse, Riffel drog de af, førend Vejen var gjort vid,*
*og havde Børn og Kone med paa Prærieskudens Tid,*
*Banjo, Kone, og Stegegrej — Susanne, Taaren tør!*
*Jeg skal ud til Californien — og jeg naar det — — eller dør!*

*Vi har ryddet Jord og pløjet den, men keder os, hvor vi er,*
*det vildeste Nebraska skal være bedre end det her,*
*der er Guld etsteds i Wyoming og sort Muld i Iowa-g.*
*Pak Ungerne ind, gør Bylten klar, for vi ta'r af Sted i Dag.*

Ser man paa Amerika-Kortet, finder man Navne paa Byer og Floder, der minder om deres Oprindelse. Indianske Navne, der dufter af Lejrbaalets Brændeild, som Cayuga, Rappahannock, Tuscaloosa, Monongahela. Man kan ligefrem smage deres Krydderi; de glider over Tungen med Vildtsmag, siger Whitman. Amerikas Folk, Folk med Friskhed og Humør fyldte Landet med sære og mærkelige Bynavne. Stavelser med Latterklang som Kankakee, Kokomo, Keokuk, Oshkosh, Kalamazoo — eller med grovkornet Humor som Murderer's Gulch (Morderkløften) i Iowa; Frostproof (Frostfri) i Florida; Bisquit (Kage) i Kentucky; Bloody Beat (Det blodige Distrikt) i Alabama; Hot Coffee (Varm Kaffe) i Mississippi; Wounded Knee (Det saarede Knæ) i Tennessee. Stephen Vincent Benet har skrevet et Digt om nogle af disse Byer og kalder det »Amerikanske Navne«.

*Jeg holder nu paa Navne paa Amerikas Sprog,*
*det kantede Navn, der aldrig bliver glat,*
*med Benævnelsen taget fra Fantasiens Bog,*
*de vajende Fjer i 'Medicine Hat',*
*'Tucson' og 'Deadwood' og 'Lost Mule Flat'.*

*Seine og Piave: Skeer af ædelt Metal,*
*men Skeernes Blad er tyndt og slidt;*
*Englands Herreder, der er som Jagthornets Gjald*
*som Postillonen spillede det saa tit;*
*men bedst jeg husker Stedet, som jeg kalder mit.*

Længst mod Vest bliver det amerikanske Landskab saa uhyre stort i Linjerne. Stillehavskysten — Kalifornien, Washington, Oregon — ligner ikke det øvrige Amerika. Alt er her forstørret og gigantisk. Naturen er melodramatisk. Solstraalerne siler gennem Rødtræ — Skoven faar Purpurskær. Vældige Bjerge taarner

sig op paa Kaliforniens Kyst, og Stillehavets Bølger brydes til gyldent Skum. Her findes det, som den kaliforniske Digter, Robinson Jeffers, kalder Amerikas »guddommelig-overflødige Skønhed«.

*Her flyder Stilhed fra dybest Kilde,*
*og fjernt herfra færdes Skovens slanke Hjorte*
*om blandt de taarnhøje Træ'r,*
*dypper bløde Muler i Bjergbækkens Vand*
*blandt Bregnernes Krat....*
*her vælder Flodbølgen, og Nathimlens Rum*
*gaar rundt om sig selv,*
*og det dybe, mørkladne Stillehav*
*hælder sig mod Land*
*og føler sin kolde Magt.*

Saaledes er Robinson Jeffers Indtryk af Vestkystens Landskab. Vi har her set et Glimt af Amerika — Ny Englands Skove, Sydstaternes Floder, Mississippidalens Sletter og Stillehavskystens Klipper, og vi kan sige, at det er en amerikansk landlig Idyl, et Indtryk af Landet med nogle af vore Digteres Ord. Det er et Amerika, som er stort og skønt, fuldt af Modsætninger og Yderligheder — et Land vi elsker og værner.

# AMERIKANSKE FYNDORD

## *Ord, som vi aldrig glemmer.*

FØR vi slutter denne lille Præsentation af Amerika, vil vi gerne delagtiggøre Dem i nogle af de Citater, som har befrugtet vore Tanker, inspireret vore Handlinger og styrket vore Hjerter. Nogle af dem er Røster fra Fortiden, berømte Linier, som vore Børn lærer i Skolen.

Et af vore ældste Dokumenter, vor Uafhængighedserklæring, fremsatte den Tro, at alle Mennesker — ikke alene alle Amerikanere — er »skabt som Ligemænd, og at de af deres Skaber er udstyret med visse umistelige Rettigheder, deriblandt Liv, Frihed og Ret til at blive lykkelige.«

Det er denne Tanke, som paa mange Maader er kommet til Udtryk hos amerikanske Statsmænd og Soldater, Digtere og Lærere, nationale Helte og Mænd, hvis Arbejde er bedre kendt end deres Navn. Hvad de har sagt hører med til vor Historie, de Ord som har fastslaaet vort Demokratis Maal og Mening, Frihedens Lov, kan kaldes Nationens Bibelsprog. Nogle af disse Ord fødtes af Arbejde, møjsommelig formet gennem Lidelser, Vanskeligheder og trælsomme Tanker; andre er som faldet ned fra Himmelen, som et Lynnedslag, der skærer gennem Mørket og oplyser en undrende Verden.

Saadan et Lyn var den Tale, som Sagføreren fra Vestens Urskove, Patrick Henry, for halvandet hundrede Aar siden slyngede mod en Forsamling i Virginia, der ikke kunde bestemme sig.

> »Hvorfor staar vi uvirksomme her? Er Livet saa dyrebart eller Freden saa liflig, at de maa købes med Lænker og Underkuelse? Det forbyde den almægtige Gud! Jeg ved ej, hvorledes andre vil handle, men for mig gives kun Frihed eller Død!«

Mange af de mest mindeværdige Ord er hverken Lynglimt eller Hornsignaler. Undertiden er de mest inspirerende vokset frem af smertelig Udholdenhed og rolig Beslutsomhed. En meget kritisk Situation for næsten et hundrede og halvfjers Aar siden

fremkaldte nogle Ord, som er saa friske og ildnende den Dag i Dag, som da de for første Gang satte Mod i Tilhørernes Hjerter. Det var i Sandhed en mørk Tid. En Farmer fra Virginia, George Washington, som havde faaet Befalingen over Hæren, havde lige lidt et af sine største Nederlag. Kongressen stillede sig kritisk og fjendtlig overfor Washington, Landet var besat, blokeret af en stærk Flaade. Situationen var temmelig fortvivlet. Netop paa dette Tidspunkt vakte Udlændingen Tom Paine Amerikanerne og styrkede deres Mod. Paine var født i England, men kæmpede for sit nye Fædreland. Som Soldat brugte han sin Bøsse, men han brændte efter paa Papiret at fæstne en Forkyndelse, en Protest mod Haabløsheden. Siddende i sit Telt skrev Paine i Skæret af et blafrende Lys disse Ord, som var en flammende Bavne for hans Tid og en Vejviser for os.

> »Disse Tider er en Prøvesten for Mænds Sjælsstyrke. Magsvejrs-Soldater og Solskins-Patrioter viger i denne kritiske Tid tilbage for at tjene deres Land; men den, som nu holder ud, fortjener Mænds og Kvinders Kærlighed og Tak. Tyranni er ligesom Helvede vanskeligt at besejre; dog har vi altid den Trøst, at jo haardere Striden er, des herligere er Æren. Hvad vi for let erhverver, agter vi ringe; kun det, vi maa betale dyrt, faar Værdi i vore Øjne. Himmelen véd at sætte en Pris paa sine Varer; og det vilde i Sandhed være forunderligt, om en saa himmelsk Ting som Friheden ikke skulde betales dyrt .... Jeg vender mig ikke til de faa; ikke til denne eller hin Stat, men til hver eneste Stat; kom os til Undsætning, hver maa trække sin Del af Læsset; hellere for megen Kraft end for ringe, naar saa stor en Sag staar paa Spil!«

Disse Ord har lige saa stor Vægt i Dag som for dem, der læste dem for halvandet Hundrede Aar siden. Naar vi vender Bladene i vore gamle Skrifter, finder vi Røster fra Fortiden, der i saa høj Grad passer paa vor Tid, at man skulde tro, de henvendte sig til os. Med saadan Røst talte for hundrede Aar siden De forenede Staters Præsident Andrew Jackson. Han var en vælig Kriger og fik Tilnavnet »Gamle Hickory«, fordi han var lige saa knastet og haard som Hickory, det amerikanske Valnøddetræ.

Som General havde han vundet mange Sejre, hans Præsidenttid havde været meget bevæget. Han var gammel og syg, og en

ny Præsident var allerede valgt. I sin Afskedstale advarede Jackson Folket mod den mest nærliggende Fare, den Splittelse, som truede med at undergrave Fædrelandssindet og ødelægge Sammenholdet. Hans Ord kunde lige saa godt være sagt i Gaar eller i Dag. Han sagde:

> »Vi ser for vore Øjne, at man systematisk arbejder paa at saa Splid .... Mistænksomhed og gensidige Beskyldninger kan komme til at skabe indbyrdes Fjendskab, og snu og beregnende Personer, som er rede til at puste til Uenighedens skæbnesvangre Ild, vil altid være at finde. Det er det, som bor i os, Havesyge, Korruption, skuffet Ærgerrighed og overdrevent Magtbegær, der bevirker at Klikevæsen opstaar, og Friheden bringes i Fare .... Det er mod saadanne Rænker, i hvilken Forklædning de end monne forekomme, I særlig maa være paa Vagt. Paa Eder hviler den største af alle Opgaver. Forsynet har lagt den paa Eders Skuldre, maatte det give Eder Kræfter og Evner til at bevare og forsvare den gennem Tiderne.«

Paa et andet Blad i vore Skrifter staar med Flammetegn nogle Ord af en anden Præsident, der lige var blevet valgt, en Præsident med Tilnavnet »Den hæderlige«, et Barn af Folket, født i en Bjælkehytte, den højtelskede Præsident Abraham Lincoln. Han var høj af Skikkelse, høj og kejtet, men hans Ansigt er blevet Symbol paa alt, hvad vi finder enkelt og smukt. Det er meget betegnende, at Lincolns Portræt findes paa vor mest almindelige Mønt, En-Centstykket. For firs Aar siden var den Mand omringet af Fjender. Selve Enheden af De forenede Stater var i Fare. Da den nyvalgte Præsident saa, at Landet stod paa Randen af Borgerkrig, forlod han den lille By, hvor han boede. Her er et Par af hans bedrøvede, men modige Afskedsord:

> »Ingen, som ikke staar i mit Sted, kan forstaa min Sorg ved denne Afsked. Denne By og Eders Venlighed skylder jeg alt. Jeg har boet her et kvart Aarhundrede, fra jeg var ung til jeg nu er blevet en gammel Mand. Her er mine Børn født, og et af dem ligger begravet her. Nu drager jeg bort, og jeg ved ikke, om det nogensinde forundes mig at vende tilbage .... Vi har vundet Folkestyret, men nu rejser det Spørgsmaal sig, om det ogsaa er levedygtigt. Maaske er vi

naaet til Opvaagningens forfærdelige Dag, hvor Drømmen er endt .... Jeg vil ikke tro det ....Lad os leve for at bevise, at vi er i Stand til at styre den synlige Verden omkring os og den usynlige aandelige og moralske Verden i vort Indre, saaledes at vi kan sikre en personlig social og politisk Velstand, der bestandig er fremadskridende, og som, saalænge Verden staar, ikke skal forsvinde.«

Krigen, som Lincoln frygtede, lod ikke vente paa sig. Enigheden blev brudt, Sydstaterne stod mod Nordstaterne, Broder mod Broder. Der kom fire lange, bitre Krigsaar. Midt under Krigen opfordrede man Lincoln til at indvi en Del af den store Slagmark ved Gettysburg til Kirkegaard. Her var det han holdt sin enkle, veltalende »Gettysburg-Tale«, som Børn og Voksne over hele Amerika kender og har lært udenad. Den slutter saaledes:

»Verden vil kun i ringe Grad bemærke og ikke længe huske, hvad vi siger her, men den vil aldrig glemme, hvad disse Mænd udrettede paa dette Sted. Snarere burde det være os, de levende, som her indviedes til at fuldføre det, som de, der kæmpede her, saa smukt bidrog til at fremme. Snarere er det os, der her bør indvies til den store Gerning, der endnu ligger foran os — saaledes at vi mindes vore tapre Døde ved med øget Ildhu at arbejde for den Sag, som de bragte det sidste, store Offer, — saaledes at vi her højtideligt lover, at de Faldne ikke skal have givet deres Liv forgæves, men at dette Folk, med Guds Hjælp, skal genfødes til en ny Frihed, og at Regeringen, som er af Folket, som vælges af Folket for Folket, ingensinde skal udslettes.«

Flere Maaneder senere fremsatte Lincoln igen en højtidelig Udtalelse, som er blevet staaende. Den fremkom i Anledning af hans Genvalg, da han som Præsident aflagde Embedseden for anden Gang. Den forbitrede Krig rasede endnu. Hadet var sprunget som en Løbeild over Landet; Krigens Rædsler havde fremkaldt Planer om Hævn. Lincoln bar sine Fjenders Had med Taalmodighed, ja med Medlidenhed. Han havde kun een Tanke: at skaffe sit Land en retfærdig og varig Fred, at samle Folket i Samdrægtighed:

DET ER VORT INDERLIGE HAAB — VOR BRÆNDENDE BØN — AT KRIGENS FRYGTELIGE SVØBE SNART MAA AFLADE .... UDEN NAG MOD NOGEN, MED BARMHJERTIGHED FOR ALLE; MED FASTHED I RETFÆRDIGHEDEN, SOM GUD LADER OS KENDE RETFÆRDIGHED, BØR VI STRÆBE EFTER AT FULDFØRE DET ARBEJDE, VI STAAR I: AT LÆGE NATIONENS SAAR, SØRGE FOR DEM, DER BAR KRIGENS BYRDE, FOR ENKERNE, DE FADERLØSE BØRN, AT GØRE ALT, HVAD DER KAN FREMME OG BEFÆSTE EN RETFÆRDIG OG VARIG FRED MED OS SELV OG MED ALLE FOLKESLAG.



Abraham Lincoln.

# INDHOLD

BEKENDTSKABET INDLEDES . . . . . 5
Her er Amerikas forenede Stater

BYEN NY YORK . . . . . 12
Porten til Amerika

AMERIKANSK SØNDAG . . . . . 20
Et Billede af Familielivet

NY ENGLAND . . . . . 27
Puritanernes Hjemsted

SYDSTATERNE . . . . . 35
Jasminer og Maskiner

MISSISSIPPIDALEN . . . . . 45
Amerikas Spisekammer

KLIPPEBJERGS-STATERNE OG DET FJERNE VESTEN . . . . . 56
Den yderste Grænse

EVENTYRET OM MASSEPRODUKTIONEN . . . . . 64
Henry Ford og Henry Kaiser

KVINDER I ARBEJDE . . . . . 72
Nye Arbejdsfelter

KAN NØD AFSKAFFES . . . . . 80
Fremskridt i Sociallovgivningen

AMERIKANSK OPDRAGELSE . . . . . 87
Oversigt over Skoler

FILMEN . . . . . 95
Det hvide Lærred under Krigen

PRESSEN . . . . . 102
Dagspressen i Amerika

RADIOEN . . . . . 109
Hvad vi hører gennem Æteren

HVAD LÆSER AMERIKA . . . . . 116
Bøger og Smag

AMERIKANSK IDYL . . . . . 123
Landet i Digt

AMERIKANSKE FYNDORD . . . . . 131
Ord, som vi aldrig glemmer

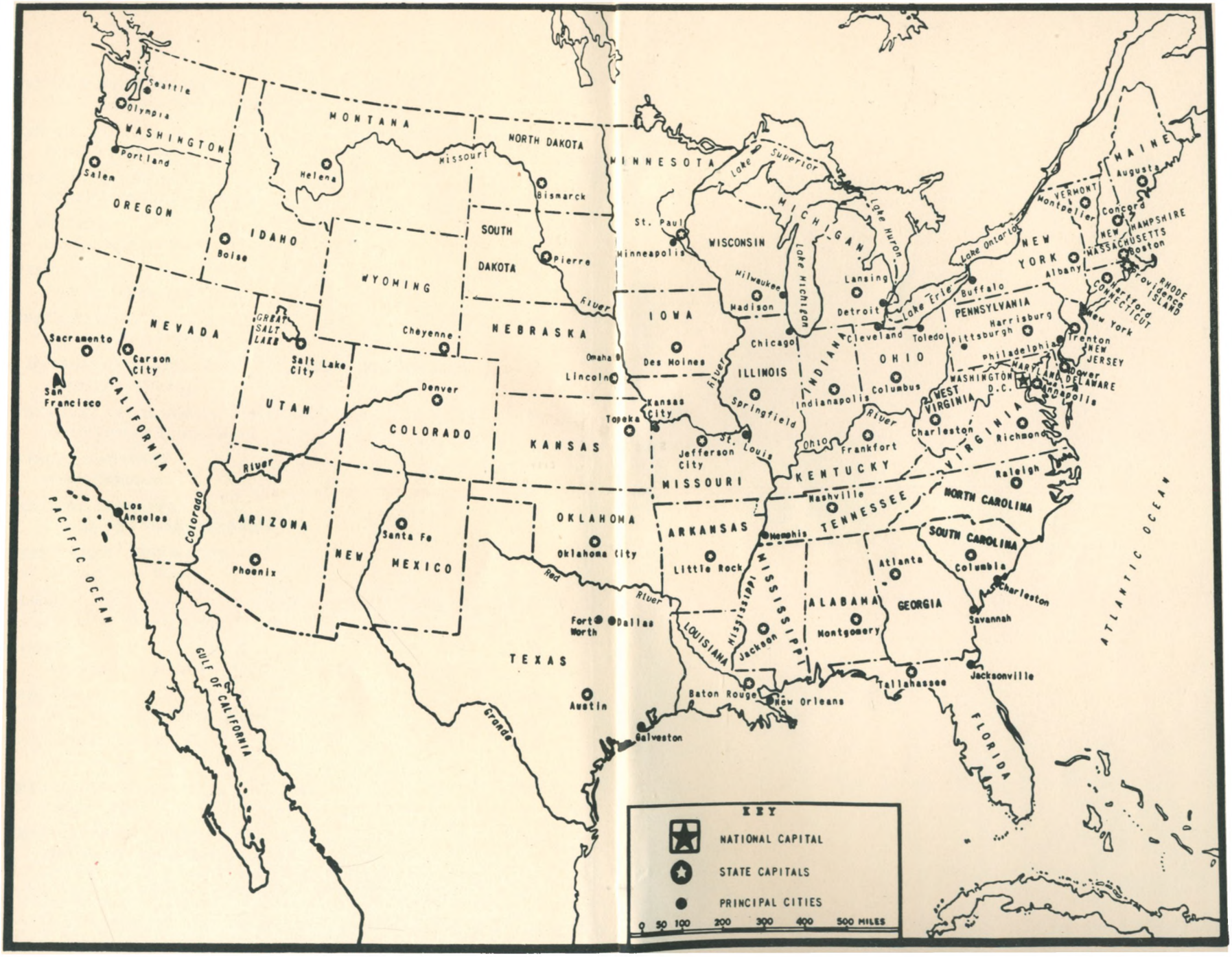
Seattle
Olympia
WASHINGTON
Portland
Salem
OREGON
MONTANA
Helena
Missouri
NORTH DAKOTA
Bismarck
MINNESOTA
Lake Superior
MAINE
Augusta
VERMONT
Montpelier
Concord
NEW HAMPSHIRE
IDAHO
Boise
SOUTH DAKOTA
Pierre
St. Paul
Minneapolis
WISCONSIN
MICHIGAN
Lake Huron
Lake Ontario
NEW YORK
Albany
MASSACHUSETTS
Boston
RHODE ISLAND
CONNECTICUT
Hartford
Providence
New York
WYOMING
Milwaukee
Madison
Lansing
Detroit
Lake Erie
Buffalo
PENNSYLVANIA
Harrisburg
Pittsburgh
Trenton
NEW JERSEY
Philadelphia
NEVADA
Sacramento
Carson City
GREAT SALT LAKE
Salt Lake City
Cheyenne
NEBRASKA
Omaha
Lincoln
IOWA
Des Moines
Chicago
Cleveland
Toledo
OHIO
Columbus
Indianapolis
INDIANA
ILLINOIS
Springfield
Missouri River
Ohio River
Frankfort
WEST VIRGINIA
Charleston
VIRGINIA
Richmond
Washington D.C.
MARYLAND
DELAWARE
Annapolis
San Francisco
CALIFORNIA
UTAH
Denver
COLORADO
KANSAS
Topeka
Kansas City
Jefferson City
St. Louis
KENTUCKY
Raleigh
NORTH CAROLINA
Nashville
TENNESSEE
MISSOURI
Los Angeles
Colorado River
ARIZONA
Phoenix
Santa Fe
NEW MEXICO
OKLAHOMA
Oklahoma City
ARKANSAS
Little Rock
Memphis
SOUTH CAROLINA
Columbia
Atlanta
Charleston
Savannah
Red River
Fort Worth
Dallas
LOUISIANA
Jackson
MISSISSIPPI
ALABAMA
Montgomery
GEORGIA
TEXAS
Austin
Baton Rouge
New Orleans
Galveston
Tallahassee
Jacksonville
FLORIDA
Rio Grande
GULF OF CALIFORNIA
PACIFIC OCEAN
ATLANTIC OCEAN
KEY
NATIONAL CAPITAL
STATE CAPITALS
PRINCIPAL CITIES
0 50 100 200 300 400 500 MILES

## *HER ER AMERIKA*

HER ER AMERIKA er en Bog, der har Bud til alle, der interesserer sig for den daglige Tilværelse, som den former sig i De forenede Stater. Naar man har læst den, er man i hvert Fald klar over, at U. S. A. er andet end Ny York og Hollywood med noget Prairieland ind imellem. Den bringer Orden og Balance i ens Opfattelse og vil være et godt Grundlag for Forstaaelsen af den efterhaanden ikke ringe Mængde amerikansk Skønlitteratur, der er kendt herhjemme.

I en let fortællende Stil — der endog tager Poesien til Hjælp — giver Bogen i korte Rids Indvandrernes Historie og finder Generalnævneren for de store Omraader indenfor det umaadelige Rige, hvor frie Mænd har skabt — og skaber — en Kultur, der giver det enkelte Menneske store Udviklingsmuligheder og samtidig gør Samarbejdet til en naturlig Ting.

Man trættes ikke af tørre statistiske Oplysninger, men faar et stærkt Indtryk af et Folk, der lever og er glad for Tilværelsen.

## *DET DANSKE FORLAG*

NIELSEN & LEFEVRE KØBENHAVN V